

Jalostuksen tavoiteohjelma
2025-2029

Staffordshirenbullderrieri

Uusi JTO 2025-2029

Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa 28.4.2024

Hyväksytty Suomen Kennelliiton Jalostutieteellisessä toimikunnassa 2.9.2024

Sisällys

1. YHTEENVETO	3
2. RODUN TAUSTA	5
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	6
4. RODUN NYKYTILANNE	7
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja	8
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos	8
4.1.2 Jalostuspohja	11
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa	15
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	15
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	15
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	15
4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin	16
4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus	16
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	16
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet	25
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	28
4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta	30
4.3. Terveys ja lisääntyminen	31
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat	31
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat	41
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	54
4.3.4 Lisääntyminen	55
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	55
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	55
4.4. Ulkomuoto	56
4.4.1 Rotumääritelmä	56
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset	59
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	59
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	60
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	61
5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso	61
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen	62
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	64
6.1 Jalostuksen tavoitteet	64
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	66
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet	67
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	68
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	69
7. LÄHTEET	70

1. YHTEENVETO

Jalostuksen tavoiteohjelman yhteenveto sisältää rodun tärkeimmät jalostustavoitteet sekä keinot niiden saavuttamiseksi.

Rodun käyttötarkoitus

Staffordshirenbulldogin (jäljempänä staffi) historia yltää aina 1800-luvun alkuun. Näitä sitkeitä ja voimakkaita koiria käytettiin tuolloin Englannissa mm. koiratappeluihin, teurastajien apuna härkien siirtämisessä ja hiilikaivosten ahtaissa tunneleissa kaivoskärkyjen vetämisessä. Niistä oli apua myös tuhoeläinten kannan harventamisessa. Staffi on kokoonsa nähden voimakas sopusuhtainen koira. Lihaksikas, toimielias ja ketterä, joka pitää ihmisistä. Staffi soveltuu seura-, harrastus- ja perhekoiraksi. Staffi on erittäin suosittu näyttelykoira.

Keskeisimmät jalostustavoitteet sekä toimenpiteet niiden saavuttamiseksi

Rotujärjestön yleinen jalostustavoite on yhteiskuntakelpoinen, elinvoimainen ja terve sekä rotumääritelmän mukainen staffi. Keskeisiä tavoitteita jalostuksessa ovat:

- rodun geneettisen monimuotoisuuden turvaaminen
- rodunomaisen ja yhteiskuntakelpoisen luonteen ja harrastusominaisuuksien säilyttäminen
- koiran terveyden ja hyvinvoinnin kannalta vakavampien perinnöllisten sairauksien ja vikojen vähentäminen ja niiden leviämisen ehkäiseminen
- rotutyypillisen ulkomuodon säilyttäminen ilman turhaa liioittelua

Luonne ja käyttäytyminen

Rodunomainen luonne on staffeille hyvin tärkeä ominaisuus.

Staffin tulisi vaikuttaa kokoisekseen voimakkaalta ja kauttaaltaan lihaksikkaalta, mutta silti ketterältä. Elämä staffin kanssa arjessa vaatii aina ja kaikkialla tilanteiden ennakoitua, henkistä hallintaa ja taluttaessa fyysistä voimaa. Se säilyttää toimintakykynsä ja intonsa tehdä yhteistyötä, vaikka eteen osuisi kolhuja ja haasteita. Se on nokkela oppimaan asioita, mutta sen tunnusomaisin ja tärkein luonneominaisuus on ehdoton ihmisrakkaus. Sen tulee olla itsevarma, rohkea ja luotettava kaikissa tilanteissa. Ihannestaffi ei osoita provosoimatonta aggressiivisuutta muita eläimiä tai ihmisiä kohtaan. Kasvattajien tulee kiinnittää huomiota pennunostajien ohjaukseen staffin kasvattamisessa yhteiskuntakelpoiseksi sekä mukavaksi seura- ja harrastuskoiraksi. Tärkein tavoite rodun luonteen jalostuksessa on säilyttää luonne edellä kuvatun kaltaisena. Rotujärjestö suosittelee jalostukseen käytettävien ja myös jalostuksen ulkopuolelle jäävien yksilöiden luonteen testausta, kuvausta tai tulevaisuudessa käyttöön tulevaa käyttäytymisen jalostustarkastusta.

Terveys

Staffien terveydentila on kohtuullisen hyvä. Yleisimpiä rodun terveysongelmia ovat atopia ja allergiat sekä nivelrikko ja ristisidevauriot. Yleisimpien kuolinsyiden luettelosta nousevat esille myös kasvainsairaudet. Rotujärjestön tavoitteena on säilyttää staffin terveystilanne vähintään nykyisellä tasolla ja pyrkiä estämään staffien perinnölliseksi todettujen sairauksien lisääntyminen kannassa.

Jalostuksessa korostuu kasvattajan vastuu jalostusmateriaalistaan. Jalostukseen ei saa käyttää atooppisia tai allergisia koiria tai koiraa, jolla on todettu ristisidevamma, patellaluksaatio tai jokin muu perinnölliseksi luokiteltava, arkielämää haittaava sairaus kuten hengitystieongelmat. Koiran käyttämisestä jalostukseen liian nuorena on syytä välttää, koska monet esim. immunologiset sairaudet ilmenevät vasta aikuisiällä. Rotujärjestö kannustaa kasvattajia avoimeen keskusteluun ja toivoo, että sairauksista ja vioista ilmoitetaan jalostustoimikunnalle, jotta orastaviin ongelmiin voidaan puuttua ajoissa.

Lisääntyminen

Staffit ovat keskimäärin hyviä synnyttäjiä. Urokset astuvat pääsääntöisesti luonnollisesti, eikä narttujen tiinehtymisen kanssa ole ongelmia. Sektioiden määrä on noussut viime vuosien aikana; yleisimpiä syitä ovat polttoheikkous, suurikokoinen pentu ja pennun virheasento. Nartut hoitavat yleisesti pentunsa erittäin hyvin. Rotujärjestön tavoitteena on vaalia hyviä lisääntymisominaisuuksia. Kasvattajien tulisi kiinnittää huomiota keisarileikkausten määrään ja etenkin toistuviin keisarileikkauksiin.

Rakenteen ja anatomian terveys

Staffi on nykyaikana puhtaasti seurakoira. Rodun rakenne ja luonne ovat sopusoinnussa rodun käyttötarkoituksen kanssa. Liioiteltuja piirteitä tulee jatkossakin välttää. Kapeisiin ja heikkoihin alaleukoihin ja niistä aiheutuviin virheasentoihin alakulmahampaisiin tulee jatkossakin kiinnittää huomiota. Rotujärjestön tavoitteena on säilyttää staffin rakenne ja ulkomuoto vähintään nykyisellä tasolla ja pyrkiä järjestämään jatkossakin ulkomuodon jalostustarkastuksia, jotta saadaan kerättyä lisää tietoa rodun ulkomuodosta ja rakenteesta.

Käyttöominaisuudet

Staffin nykyinen käyttötarkoitus on olla seurakoira. Rodunomaisen luonteen säilyttäminen on olennaista seurakoira- ja harrastusominaisuuksien takia. Staffeja kilpailee pääasiassa agilyssä, rallytokossa ja tottelevaisuuskokeessa.

Jalostuspohja

Suomen staffipopulaation tila on kohtuullinen. Jalostusyksilöiden valinnassa tulee ottaa huomioon rodun geneettisen vaihtelun säilyttäminen ja välttää samojen koirien esiintyminen liian monen yhdistelmän sukutaulussa.

Rotujärjestön tavoitteena on säilyttää ja/tai parantaa rodun kannan populaatiokokoa kiinnittämällä huomiota siihen, etteivät jalostuskriteerit tule liian tiukoiksi, sekä lisäämällä jalostukseen käytettyjen koirien osuutta kannasta, jotta saataisiin mahdollisimman tehokkaasti säilytettyä rodussa perinnöllistä vaihtelua. Rotujärjestön jäsenmäärä ja staffien rekisteröintimäärä ovat pysyneet suhteellisen samalla tasolla viimeiset 10 vuotta.

Pentueiden rekisteröintiin vaikuttavat ehdot

PEVISA 1.1.2025 - 31.12.2029

Pentueen vanhemmilla tulee olla astutushetkellä virallinen lonkka- ja kyynärkuvauslausunto sekä silmätarkastuslausunto.

Ulkomaisia koiria koskeva poikkeus: Ei vaadita PEVISA-tutkimuksia (narttu 1 pentue, uros 2 pentuetta).

Muut rotukohtaiset erityisehdot: Koiran väri ilmoitetaan rekisteröinnin yhteydessä. Pentueen molempien vanhempien värin on oltava merkittynä koirarekisteriin pentueen rekisteröintihetkellä. On kiellettyä yhdistää kaksi koiraa, joilla molemmilla on sininen haalistustekijä homotsygoottina (koiran kirsu harmahtava). Kielto koskee mm. seuraavan väriseksi merkittyjen koirien yhdistämistä:

sininen – sininen

sininen – sininen fawn

sininen fawn – sininen fawn

2. RODUN TAUSTA

Alkuperä ja käyttötarkoitus

”Bull and terrier” -tyyppisiä koiria käytettiin Englannissa jo 1800-luvun alussa teurastajien apuna siirtämään tai pysäyttämään härkiä. Tällöin järjestettiin myös koiratappeluita, ja koiria käytettiin tuhoeläimien kannan harventamiseen ja rottien tappamiseen näytöstyyliin. Koirat valittiin tehtävään hyvin tarkkaan, sillä tarvittiin paljon rohkeutta ja voimaa tarttua kiinni härkään, mutta samalla myös ketteryyttä ja sitkeyttä roikkua siinä kiinni. Koira, jolla oli bulldoggin voima ja sitkeys sekä terrierin nopeus ja peräänantamattomuus, on nykyisen staffordshirebullterrierin kantamuoto.

Koiratapelut olivat rahvaan kansan huvia ja erityisen suosittuja kaivosmiesten kesken. He käyttivät näitä sitkeitä ja voimakkaita koiria myös kaivoskärryjen vetämiseen ahtaissa tunneleissa. Staffordshiren kaivosalueilta on peräisin myös rodun nimi. Koiratapelut kiellettiin Englannissa vuonna 1835.

Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa

1860-luvulla, 30 vuotta sen jälkeen, kun eläinten väliset taistelut kiellettiin lailla, kehitti englantilainen James Hinks näyttelytarkoitukseen valkoisen bullterrierin. Alkuperäisellä bull-and-terrierillä oli Englannissa omat kannattajajoukkonsa, jotka pyrkivät säilyttämään rodun. Epäviralliset bull-and-terrierit kävivät kehissä jo 1860-luvulla, mutta Hinksin valkoinen bullterrieri syrjäytti tyybiltään hajanaisen staffin kantamuodon. Vuonna 1935 staffordshirebullterrieri virallistettiin ja ensimmäiset yksilöt nähtiin näyttelyissä. Koska bull-and-terrier nimi oli jo varattu Hinksin bullterrierille, rodun nimeksi tuli staffordshirebullterrieri. Nimi onkin oikeutettu, sillä on paljolti Staffordshiren hiilialueen kaivosmiesten ja ketjuntekijöiden ansiota, että rotu säilyi. Nykyään staffordshirebullterrieri on yksi Englannin suosituimmista terrieriroduista.

Staffordshirebullterrieri on aktiivisen, liikunnallisen ihmisen seuralainen. Sen ihmisläheisyys ja huomiontarve on huomioitava.

Sukulaisrodut, joiden kanssa yhteinen kehityshistoria

Bullterrieri, kääpiöbullterrieri, amerikanstaffordshirenterrieri ja amerikanpitbullterrieri, joista viimeksi mainittu ei ole SKL:n ja FCI:n hyväksymä virallinen rotu.

Eri linjat

Rotu ei ole jakautunut erillisiin käyttö- tai näyttelylinjoihin.

Ensimmäiset koirat Suomessa, koiramäärän kehitys

Ensimmäiset staffit tuotiin Suomeen Iso-Britanniasta, etupäässä John F. Gordonin Bandits-kennelnimien alle rekisteröityinä, vaikkakin Gordon toimi vain koirien välittäjänä, eikä ollut niiden varsinainen kasvattaja. Ensimmäinen Suomeen tuotu staffi oli narttu Bandits Belle-Lettres, Bella, jonka toi Steve Stone 4.6.1964. Pian tämän jälkeen Hakon Westermarck sai staffinartun, FI MVA V66-67 Bandits Mountainash Christmas Annan eli Sherryn. Ensimmäinen urosstaffi, Towans Lord John, Beau, tuli Suomeen Olavi Åbergille. Ensimmäinen staffipentue syntyi Sherrylle 11.7.1965, Hakon Westermarckin Finnstaff's-kennelnimelle, Steve Stonen muutettua USA:han ja vietyä Bellan mukanaan.

1990-luvulla rodun rekisteröintimäärät vaihtelivat Suomessa välillä 86–177. Vuosina 2000–2009 pentumäärät lähtivät nousemaan – rekisteröintimäärät olivat 97–327. Vuosina 2010–2019 rekisteröinnit jatkoivat nousemistaan määriin 340–444. Tänä aikana suurin rekisteröintimäärä oli vuonna 2019. Vuosina 2020–2022 rekisteröinnit ovat edelleen nousseet määriin 442–447. Rekisteröintimäärien kasvu on nostanut staffien sijoitusta suosituimpien rotujen listalla. Rekisteröintien määrä on yli viisinkertaistunut 22 vuoden aikana. Viimeiset neljä vuotta ne ovat yhtäjaksoisesti olleet yli 400 vuodessa.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Nykyinen rotua harrastava yhdistys/järjestö ja aiemmat rotujärjestöt

Staffordshire Bullterrierikerho - Staffordshire Bullterrierklubben ry:n perustava kokous pidettiin 15.10.1968 Eläinlääketieteellisellä korkeakoululla Helsingissä. Suomen Kennelliitto (jäljempänä Kennelliitto) myönsi yhdistykselle rotua harrastavan yhdistyksen oikeudet vuonna 1970. Vuonna 1978 hyväksyttiin virallisesti uusi nimi, Staffordshirenbullterrieriyhdistys ry (SBTY).

Rotujärjestön virallinen nimi on nykyisin Staffordshirenbullterrieriyhdistys SBTY ry (jäljempänä Staffiyhdistys). Staffiyhdistys on Kennelliiton jäsen. Yhdistyksen tarkoituksena on toimia staffordshirenbullterrieri- ja amerikanstaffordshirenterrierirotuja harrastavien henkilöiden yhdyssiteenä koko maassa, edistää ja auttaa näiden rotujen jalostusta ja kasvatusta niille kuuluvien arvokkaiden ominaisuuksien turvaamiseksi, sekä tehdä molempia rotuja tunnetuksi.

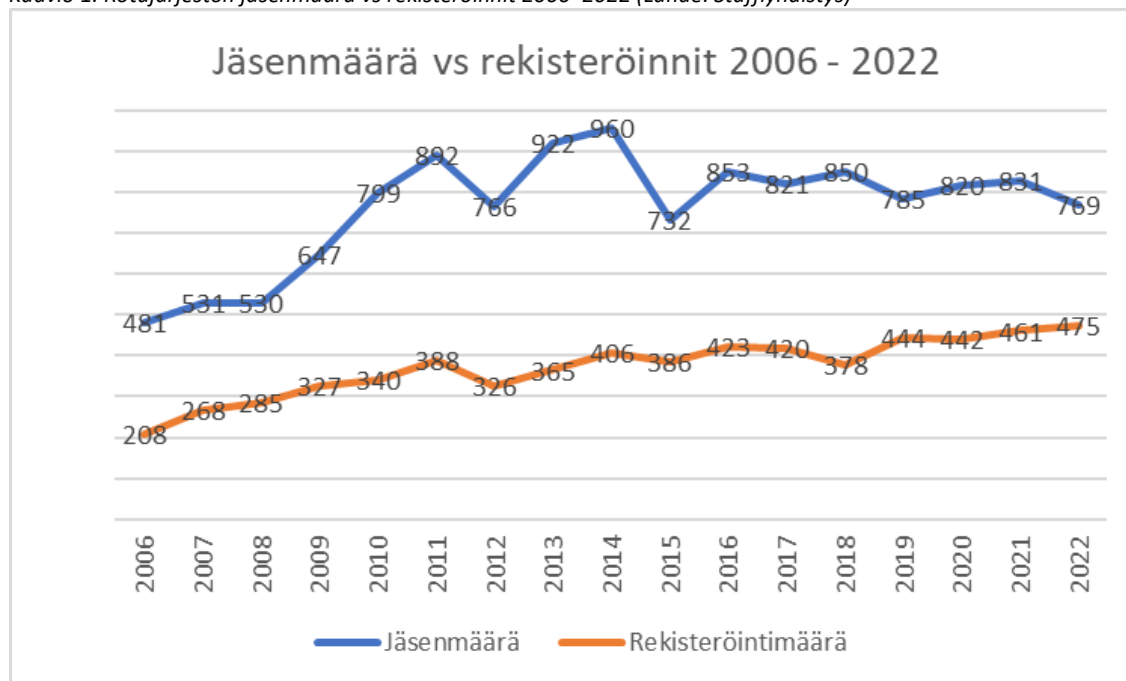
Yhdistyksen jäsenyys:

- [Suomen Kennelliiton](#) (SKL) jäsen 11.12.1968
- rotujärjestöoikeudet 1970

Yhdistyksen tarkoituksena on edistää staffordshirenbullterriereiden ja amerikanstaffordshirenterriereiden kasvatusta ja jalostusta sekä toimia aatteellisena yhdistyksenä jäsenten keskuudessa näiden koiraharrastuksen kannustamiseksi.

Rotua harrastavan yhdistyksen tai järjestön jäsenmäärä ja sen kehitys

Kaavio 1. Rotujärjestön jäsenmäärä vs rekisteröinnit 2006–2022 (Lähde: Staffiyhdistys)

Jäsenmäärä on pysynyt suhteellisen samalla tasolla vuodesta 2015 lähtien. Rekisteröintimäärä on pysynyt suhteellisen samalla tasolla viimeiset 10 vuotta.

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Rotujärjestön jalostustoimikunta noudattaa Kennelliiton yleistä jalostusstrategiaa sekä Kennelliiton ja rotujärjestön yleisiä toimintaperiaatteita. Jalostustoimikunta vastaa sille esitettyihin tiedusteluihin kirjallisesti, jolloin selvitetään tehdyt ratkaisut perusteluineen. Jalostustoimikunta toimii lähinnä neuvoa-antavana elimenä ja järjestää hallitukselta toimeksi saaneena toimintasuunnitelmien mukaisia kasvattaja- ja terveysluentoja sekä toimittaa vuosikirjoja ja terveystarkastusten koosteita.

Keskeisiä tavoitteita jalostuksessa ovat:

- rodun geneettisen monimuotoisuuden turvaaminen
- rodunomaisen ja yhteiskuntakelpoisen luonteen ja harrastusominaisuuksien säilyttäminen
- koiran terveyden ja hyvinvoinnin kannalta vakavampien perinnöllisten sairauksien ja vikojen vähentäminen ja niiden leviämisen ehkäiseminen
- rotutyypillisen ulkomuodon säilyttäminen ilman turhaa liioittelua

Jalostustoimikunta toimii hallituksen alaisena, rodun puolueettomana jalostusta ohjaavana yksikkönä, ja sen tehtävä on tiedon kerääminen, tiedon jakaminen ja neuvonta. Kaikissa tapauksissa valinnanvapaus ja vastuu on kuitenkin kasvattajilla.

Jalostustoimikunta noudattaa neuvoissaan, ohjeissaan ja toimissaan voimassa olevaa eläinten hyvinvointilakia ja eläinsuojeluasetusta, Euroopan Neuvoston lemmikkieläinten jalostusta koskevaa päätöslauselmaa soveltuvin osin sekä Kennelliiton yleistä jalostusstrategiaa, sekä toimii rotukohtaisen jalostuksen tavoiteohjelman (JTO) ja PEVISA-ohjelman mukaisesti.

Jalostustoimikunnan tehtävänä on tiedottaa ja neuvoa, kerätä ja hyödyntää tietoa, seurata rodun tilaa eri ominaisuuksissa sekä kartoittaa ja vastustaa perinnöllisiä sairauksia. Jalostustoimikunta laatii tavoite- ja toimintaohjelmia ja huolehtii yhteydenpidosta jalostustoimikunnan ja muiden rodun harrastajien, esimerkiksi ulkomaisten rotuyhdistysten välillä.

- Jalostustiedustelut
- Jalostuksen tavoiteohjelma (JTO)
- L2HGA- ja HC-listojen ylläpito
- Vuosikirjat
- Luonnetestit, -kuvaukset ja jalostustarkastukset

Rotujärjestö voi halutessaan määritellä erikseen toimikunnan tehtävät.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Lähde: [Kennelliitto, ”Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja” MMT Katariina Mäki 5.8.2013](#)

Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistymisenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole. Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista.

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2–3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana yhteensä 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20–50 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4–6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä.

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

TAULUKKO 1. Vuositilasto - rekisteröinnit 2013-2022 (lähde: KoiraNet / Kennelliitto 23.8.2023)										
	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Pennut (kotimaiset)	433	434	403	415	334	387	392	354	377	341
Tuonnit	42	27	39	29	44	33	31	32	29	24
Rekisteröinnit yht.	475	461	442	444	378	420	423	386	406	365
Pentueet	96	93	85	83	70	80	78	69	82	73
Pentuekoko	4,5	4,7	4,7	5	4,8	4,8	5	5,1	4,6	4,7
Kasvattajat	73	63	63	56	49	64	62	50	60	54
jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	66	69	60	63	54	61	61	48	63	50
- kotimaiset	35	35	34	33	30	29	34	26	34	30
- tuonnit	24	29	23	26	20	24	21	19	25	18
- ulkomaiset	7	5	3	4	4	8	6	3	4	2
- keskimääräinen	4 v 1 kk	3 v 11 kk	3 v 10 kk	4 v	3 v 1 kk	3 v 11 kk	3 v 11 kk	4 v 7 kk	3 v 11 kk	3 v 6 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	94	91	84	83	68	80	76	69	82	73
- kotimaiset	72	72	68	68	54	58	56	57	71	57
- tuonnit	22	19	16	15	14	22	20	12	11	16
- keskimääräinen	3 v 5 kk	3 v 5 kk	3 v 8 kk	3 v 4 kk	3 v 6 kk	3 v 6 kk	3 v 4 kk	3 v 6 kk	3 v 4 kk	3 v 7 kk
Isoisät	133	120	115	112	91	105	100	84	95	84
Isoäidit	142	135	128	129	100	120	114	99	113	106
Sukusiitosprosentti	0,96 %	0,82 %	0,73 %	0,87 %	1,09 %	1,05 %	0,69 %	0,79 %	0,67 %	1,12 %

Monimuotoisuutta turvaava laskennallinen suositus staffeilla vuosien 2019–2022 rekisteröinneistä (1822) on 55 jälkeläistä (3 %) ja toisen polven jälkeläismäärän enimmäissuositus 109 (6 %).

Rekisteröintimäärät Suomessa

Rekisteröintimäärissä ei ole merkittävää vuosittaista vaihtelua. Suomalaisten staffien rekisteröintien keskiarvo vuosina 2013–2022 on ollut noin 387 kpl (vuotuinen vaihtelu 334–434 kpl). Tarkastelujaksolla rekisteröintimäärissä ei ole tapahtunut merkittävää muutosta.

Jakautuminen linjoihin

Rodussa ei ole jakautumista eri linjoihin.

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä

Tuontikoirien rekisteröintien keskiarvo vuosina 2013–2022 on ollut noin 33 kpl (vuotuinen vaihtelu 24–44 kpl). Tuontikoirien rekisteröintimäärissä ei ole tapahtunut merkittävää muutosta tarkastelujaksolla. Huomioitava myös, ettei kaikkia tuonteja rekisteröidä Suomen kennelliiton rekisteriin.

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Rodun keskimääräinen jalostuskäyttöikä uroksilla on 3–4 vuotta. Jalostukseen käytettyjen narttujen keskimääräinen ikä on pysynyt noin 3,5 vuoden tuntumassa eikä suurta vuosittaista vaihtelua ole havaittavissa.

TIETOA SUKUSIIITOKSESTA

Lähde: [Kennelliitto, ”Sukusiitos” 9.11.2023](#)

Sukusiitoksessa pentueen vanhempina käytettävät koirat ovat sukua keskenään. Sukusiitos voidaan laajasti määritellä yhdistelmäksi, jossa paritettavien koirien välinen sukulaisuus on suurempi kuin rodussa keskimäärin. Sukusiitoksena voidaan pitää myös vain serkusten tai sitä läheisempien sukulaisten yhdistämistä. Sukusiitos kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien esilletuloon.

Sukusiitos vähentää heterotsygoottisia geenipareja

Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valitun geeniparin molemmat alleelit ovat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli (geeniversio) on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja perimän kautta identtinen. Sukusiitos vähentää yksilön geeniparien heterotsygotiaa, mikä lisää myös haitallisten, usein resessiivisten alleelien ilmenemistä. Vika tai sairaus tulee tällöin ilmi, kun geeniparissa ei ole enää normaalia alleelia varmistamassa geenin toimintaa.

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25%, puolisisarparituksessa 12,5% ja serkusparituksessa 6,25%. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5%. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5%.

Sukusiitoksen aiheuttamat haitat ovat moninaisia

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella on pyritty tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämismuutoksia eläimiä ja kasvattamaan tietyn yksilön osuutta syntyvissä jälkeläisissä. On ajateltu, että jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitetykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleelijohdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleeleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa; nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

Suosittelaaan, että neljän-viiden sukupolven perusteella laskettu sukusiitosaste pysyy alle 6,25 %.

Sukusiitosprosentin laskenta Kennelliiton tietokannassa

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä. Vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä sukusiitosprosentti lasketaan oletusarvoisesti sillä sukupolvimäärällä, jonka kohdalla tunnettujen (tallennettujen) esivanhempien määrä ylittää vielä 50%. Laskennassa mukana oleva sukupolvimäärä ilmoitetaan prosenttien yhteydessä. Esimerkiksi kuudennessa sukupolvessa on sukutaulupaikkoja 64 esivanhemmalle. Jos esivanhemmista vähintään 33 kpl on tiedossa, sukusiitosaste lasketaan kuuden sukupolven mukaan. Jos taas vaikkapa emän puolella ei sukutaulutiedoissa ole esivanhempia tuossa kohtaa enää ollenkaan, on kuudennessa sukupolvessa tiedossa enintään 32 koiraa, jolloin sukusiitosaste lasketaan viiden sukupolven mukaan.

Tietyn koiran sukusiitosasteen laskennasta saa lisätietoa klikkaamalla jalostustietojärjestelmässä koiran sukutaulun yläpuolella olevaa "sukusiitosprosentti"-linkkiä. Laskennassa huomioidaan vain sellaiset koirat, jotka esiintyvät sukutaulussa sekä isän, että emän puolella sukutaulua. Sukusiitosaste on siis nolla, jos vanhemmilla ei ole laskennassa käytettävällä sukupolvimäärällä tarkasteltuna yhteisiä esivanhempia (vanhemmat eivät ole sukua keskenään). Vain yhden vanhemman taustalla toistuvat yksilöt vaikuttavat vain vanhemman omaan sukusiitosasteeseen. Sukusiitosasteen laskennan perusteisiin kuuluu lisäksi, että laskentaan ei poimita sellaisia koiria, jotka ovat sukutaulussa jo laskennassa mukana olevan koiran taustalla, sillä nämä yksilöt huomioidaan jo ensimmäisen laskennassa mukana olevan koiran kautta. Laskennassa mukana olevat koirat näkyvät tietokannan sukutaulussa eri värisellä pohjalla.

Sukukatkerroin

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä lasketaan myös koiran sukukatkerroin. Sukukatkerroin ilmaisee, kuinka monta eri koiraa sukutaulusta löytyy suhteessa siihen, että jokainen esivanhempi esiintyisi sukutaulussa vain kerran. Sukusiitettyjen vanhempien yhdistäminen johtaa alhaiseen sukukatkerroimeen, vaikka jälkeläisen sukusiitosaste olisi nolla sen vuoksi, että vanhemmat eivät ole sukua keskenään. Alhainen sukukatkerroin siis liittyy suvussa olevan geneettisen vaihtelun vähäisyyteen, mutta se ei kuitenkaan kerro suoraan koiran heterotsygotian eli eriperintäisyyden tasosta.

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

Staffien keskimääräinen sukusiitosaste on vuosien 2013–2022 aikana pysynyt melko tasaisena, sukusiitosprosentti on vaihdellut 0,67%–1,12 % (taulukko 1).

4.1.2 Jalostuspohja

TAULUKKO 2. Jalostuspohja per sukupolvi 2013-2022 (lähde: KoiraNet / Kennelliitto 23.8.2023)										
Per vuosi	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
- pentueet	96	93	85	83	70	80	78	69	82	73
- jalostukseen käytetyt eri urokset	66	69	60	63	54	61	61	48	63	50
- jalostukseen käytetyt eri nartut	94	91	84	83	68	80	76	69	82	73
- isät/emät	0,7	0,76	0,71	0,76	0,79	0,76	0,8	0,7	0,77	0,68
- tehollinen populaatio	110 (57%)	110 (59%)	99 (58%)	100 (60%)	83 (59%)	97 (61%)	94 (60%)	80 (58%)	99 (60%)	84 (58%)
- uroksista käytetty jalostukseen	2 %	6 %	9 %	8 %	15 %	11 %	11 %	14 %	12 %	9 %
- nartuista käytetty jalostukseen	2 %	6 %	15 %	24 %	23 %	21 %	28 %	25 %	24 %	29 %
Per sukupolvi (4 vuotta)										
- pentueet	357	331	318	311	297	309	302	291	291	270
- jalostukseen käytetyt eri urokset	169	159	163	166	159	160	147	124	120	114
- jalostukseen käytetyt eri nartut	270	258	245	235	228	236	228	221	220	201
- isät/emät	0,63	0,62	0,67	0,71	0,7	0,68	0,64	0,56	0,55	0,57
- tehollinen populaatio	300 (42%)	285 (43%)	280 (44%)	275 (44%)	266 (45%)	272 (44%)	257 (43%)	234 (40%)	230 (40%)	214 (40%)
- uroksista käytetty jalostukseen	6 %	9 %	10 %	11 %	12 %	12 %	12 %	11 %	11 %	11 %
- nartuista käytetty jalostukseen	12 %	17 %	21 %	25 %	25 %	25 %	27 %	27 %	27 %	28 %

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen osuus syntyneistä

Jalostukseen käytettävien urosten ja narttujen määrä on edelleen liian pieni. Tarkastelujaksolla 2018–2022 uroksia on käytetty jalostukseen 2–15 % ja narttuja 2–23 %. Huolestuttavaa on, että viiden vuoden (2018–2022) keskiarvoja tarkasteltaessa ovat lähes kaikki arvot laskeneet (urokset ka. 11,4 % -> 8 %, nartut ka. 25,4 % -> 14 %). Syitä pieneen määrään on useita. Osittain jalostukseen valikoituvat etenkin urosten osalta tietyissä lajeissa, kuten näyttelyt, menestyneet koirat. Uroksissa myös tuontiurokset ovat usein enemmän käytettyjä niiden tuoman geneettisen vaihtelun vuoksi. Tilastoissa on myös nähtävissä joidenkin urosten laajamittainen käyttö muun muassa kennelnimettömään kasvatustyöhön. Myös muutamilla nartuilla on havaittavissa selvästi keskivertoa useampi pennuttamiskerta. Tarkasteluajanjaksolla esiintyy myös samojen yhdistelmien uusimista, mikä vähentää jalostukseen käytettyjen sekä urosten että narttujen määrää.

Osittain terveystulokset varmasti rajaavat tiettyjen koirien käyttöä. Esimerkiksi L2HGA- ja HC tuloksilla on ollut vaikutus jalostuskoirien valintoihin.

Huomioitavaa kuitenkin on, että nuorempien ikäluokkien koiria käytetään todennäköisesti vielä jalostukseen, joten taulukon 2 luvut kasvavat tulevien vuosien aikana. Jatkossa tulee kiinnittää huomiota siihen, että jalostuskoirien määrä pysyy riittävän suurena.

Isät/emät -luku

Käytettyjen urosten ja narttujen määrät ovat pysyneet vuosien saatossa verrattain samoissa lukemissa ja viiden vuoden tarkastelujakson keskiarvo on pysynyt suurin piirtein samana olleen 0,67.

Tietoa tehollisesta populaatiokoosta

Lähde: [Kennelliitto "Tehollinen populaatiokoko" MMT Katariina Mäki päivitetty 14.1.2016](#)

Mitä suurempi rodun tehollinen populaatiokoko on, sitä paremmin perinnöllinen vaihtelu säilyy rodussa. Pieni tehollinen koko tarkoittaa nopeaa sukusiitoksen lisääntymistä. Tehollinen koko on aina pienempi kuin rodun yksilöiden lukumäärä.

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun [perinnöllisestä monimuotoisuudesta](#). Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että tehollinen populaatiokoko kertoo, kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitoste kasvaa yhtä nopeasti, kuin jos rodussa olisi 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä, keskenään eri sukuista koiraa. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Laskelmat tehdään sukupolvea kohden

Kun tehollista kokoa arvioidaan jalostuskoirien lukumääristä tai rekisteriaineistojen sukutauluista,

laskelmat tehdään aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla kolmesta neljään ja käyttökoirilla viisi vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enintään neljä kertaa tänä aikana jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä.

Jalostuskoirien lukumäärän perusteella laskettu tehollinen koko on aina yliarvio, koska kaava olettaa, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua, ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät. Parempi tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen, mutta tämä kaava toimii vain suljetulle populaatiolle ja aineistolle, jossa sukupuut ovat hyvin pitkiä. Tehollista kokoa voidaan arvioida myös rodun koirista otettujen dna-näytteiden avulla.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä käytettävää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentakaavaa on hieman muokattu, jotta se huomioisi paremmin jalostuskoirien epätasaiset jälkeläismäärät ja keskinäisen sukulaisuuden. Jalostustietojärjestelmässä käytetään kaavaa $N_e = 4 * N_u * N_n / (2 * N_u + N_n)$, jossa

- *N_u on neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusurosten ja*
- *N_n neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusnarttujen lukumäärä.*

Paras tapa säilyttää perinnöllistä vaihtelua ja estää perinnöllisten sairauksien kasaantuminen on välttää yksittäisen yksilön runsasta jalostuskäyttöä

Eräs suositus jalostuseläinten minimimäärästä on 25 lisääntyvää urosta ja 50 narttua, jotka eivät ole keskenään läheistä sukua, eli joilla ei ole yhteisiä sukulaisia kolmen tai neljän sukupolven etäisyydellä. Tämä vastaa tehollista kokoa 67. Nykytiedon mukaan tehollisen koon tulisi lyhyellä aikavälillä olla vähintään 100 ja pitkällä aikavälillä paljon tätä isompi, jopa tuhat yksilöä, jotta sukulaistumisesta johtuva sukusiitos ei rappeuttaisi sitä. Useimmilla koiraroduilla tähän pitkän aikavälin tavoitteeseen ei päästä, joten tulevaisuudessa tarvitaan ennen pitkää risteytyksiä. Jos rodun tehollinen koko on alle 50, rotu on kriittisessä tilassa, jossa geenimuotoja häviää niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta.

Paras tapa pitää tehollinen koko mahdollisimman suurena on käyttää rodun koiria ja sukulinjoja jalostukseen mahdollisimman laajasti ja huolehtia, että koirien jälkeläismäärät pysyvät tasaisina. Toisaalta suurimmalla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahamme ”uutta verta”. Monella rodulla ulkomailta ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaastakaan.

Rodun tehollinen populaatiokoko

Kennelliiton jalostustietojärjestelmän mukaan staffin tehollinen populaatiokoko on neljän viimeisimmän sukupolven aikana eli viimeisen kymmenen vuoden ajanjaksolla ollut välillä 214–300 (taulukko 2). Kun isien lukumäärä jaetaan emien lukumäärällä, saadaan suhdeluku, joka kuvaa kannan jalostuskäytön monipuolisuutta ja sitä kautta myös kannan tehollista kokoa. Kun suhde on yksi (1), eli uroksia käytetään jalostukseen yhtä paljon kuin narttuja, säilyy monimuotoisuus tehokkaimmin. Staffin isät/emät -suhdeluku on vuosien 2013–2022 aikana ollut keskimäärin 0,74. Näin ollen jalostuskäyttö painottuu edelleen liikaa uroksiin ja tässä olisi parannettavaa.

TAULUKKO 3. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostuksen runsaimmin käytetyt 20 urosta vuosilta 2013 - 2022

(Lähde: KoiraNet / Kennelliitto 23.8.2023)

#	Uros	Synt.	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	CAPO DI TUTTI CAPI DOLCENERA	2018	12	61	1,56 %	2 %	5	22	13	66
2	ANDY	2011	10	60	1,53 %	3 %	5	30	10	60
3	KIMSTAFF TOMAHAWK	2009	12	55	1,41 %	5 %	13	67	17	77
4	ROYAL KINGMASTER'S QUICK PENNSYLVANIA	2016	13	52	1,33 %	6 %	15	81	13	52
5	WYOWNA MELBOURNE STORM	2017	9	50	1,28 %	7 %	10	42	9	50
6	UFC NGANNOU STAFFSTEP	2019	8	47	1,20 %	8 %	0	0	9	53
7	ULGER STAWKA WIEKSZA NIZ ZYCIE	2017	7	47	1,20 %	10 %	2	9	7	47
8	SARAHARJUN BECOMING MONSTER	2010	7	46	1,18 %	11 %	17	103	8	53
9	SCARFACE AUGUST MOON	2011	9	42	1,07 %	12 %	10	42	9	42
10	SCARFACE SATURDAY BOY	2009	8	40	1,02 %	13 %	14	50	14	71
11	VANGERBULL IRON MAN	2014	7	38	0,97 %	14 %	13	61	7	38
12	AURICSTAFF ENTES WINNER	2015	7	37	0,95 %	15 %	4	20	7	37
13	FIRECRACKER MIRACLE BULLS	2014	6	36	0,92 %	16 %	11	50	6	36
14	GARFIELD BEE-MASTER	2018	6	36	0,92 %	17 %	1	4	6	36
15	TALENTED TIGER	2009	6	36	0,92 %	17 %	12	54	6	36
16	KOLMENÄSSÄN UNION JACK	2010	7	35	0,89 %	18 %	16	65	14	69
17	JARAMILLOS OBI WAN	2008	7	33	0,84 %	19 %	10	44	8	35
18	KOLMENÄSSÄN X-HILARATE EVERY DAY	2010	6	33	0,84 %	20 %	18	80	6	33
19	USAIN BOLT BEE-MASTER	2014	6	33	0,84 %	21 %	3	17	6	33
20	GALLANTSTAFF EQUINOX	2011	8	31	0,79 %	22 %	7	26	9	32

66 urosta on tuottanut 50 % kymmenvuotiskauden (vuosien 2013–2022) pennuista.

TAULUKKO 4. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 20 narttua vuosilta 2013 - 2022

(Lähde: KoiraNet / Kennelliitto 23.8.2023)

#	Narttu	Synt.	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja	
1	AUDREY	2011	3	27	0,69 %	15	85	3	27	
2	TALLITONTUN KATRI-HELENA	2013	3	27	0,69 %	6	46	3	27	
3	JARAMILLOS TEMPERANCE	2016	3	26	0,66 %	0	0	3	26	
4	TALLITONTUN LAKEUDEN LUMI	2011	5	26	0,66 %	7	41	5	26	
5	FUN-MUR QUIKKELÄ LUMIPALLO	2014	4	25	0,64 %	4	26	4	25	
6	DONATA	2014	4	25	0,64 %	3	11	4	25	
7	COMFY EUTHENIA	2015	3	24	0,61 %	3	17	3	24	
8	PETWELLS CEMI LOVATO	2012	4	23	0,59 %	2	11	4	23	
9	FUN-MUR JLO THE WAU THIGN'S	2012	4	23	0,59 %	4	25	4	23	
10	NOBLE ALLY OPEN YOUR HEART	2012	3	23	0,59 %	6	23	3	23	
11	JARAMILLOS CHEYENNE	2012	4	22	0,56 %	4	27	4	22	
12	HARDNOSE VELVET	2014	4	21	0,54 %	10	51	4	21	
13	ADELHEIDSTAFF DE MI SOLEADO	2016	4	21	0,54 %	2	7	4	21	
14	PRINCESS	2011	4	21	0,54 %	2	14	4	21	
15	BOHYNE FOR HIGHLINE R.A.C.-POPELKA	2016	3	21	0,54 %	2	10	3	21	
16	FUN-MUR BULLA BILLA BATGIRL	2018	3	20	0,51 %	1	5	4	26	
17	SELENE	2014	4	20	0,51 %	0	0	4	20	
18	BOBBIINA	2011	3	19	0,49 %	1	9	4	26	
19	MIJALOPIN ORDER OF THE PHOENIX	2016	3	19	0,49 %	1	3	3	19	
20	RENEEMEE	2009	3	19	0,49 %	1	5	3	19	

Jalostuskoirien käyttömäärät

Taulukoista voidaan todeta, että koirien jatkojalostus on huomattavaa, ja usein käytetyillä on vielä nuoria pentueita eli toisen polven pentueita voi olla tulossa. Koiria olisi pystyttävä käyttämään vieläkin laajemmin.

Rodun tehollisen populaatiokoon säilyttämiseksi olisi hyvä käyttää sekä uroksia että narttuja mahdollisimman laajasti jalostukseen ja välttää samojen urosten liiallista käyttöä.

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Yllä olevista taulukoista (taulukot 3 ja 4) huomioitavaa on, että urokset ovat suurelta osin tuontikoiria Puolasta, Virosta, Isosta-Britanniasta, Romaniasta, Australiasta, Latviasta, Espanjasta, Venäjältä, Tsekeistä sekä Irlannista. Uroksista vain kuusi, mutta nartuista suurin osa on Suomessa kasvatettuja, vain yksi tuonti.

Koirien sukulaisuuksista voidaan nostaa esille urosten sijalla 2 olevan Andyn (10 pentuetta) sekä narttujen sijalla 1 olevan Audrey'n (3 pentuetta), jotka ovat keskenään täyssisaruksia eri pentueista. Audrey on astutettu sijan 8 Saraharjun Becoming Monsterilla kaksi kertaa. Näillä on 17 jälkeläistä ja jälkeläisillä yhteensä 13 pentuetta, joissa yhteensä 75 pentua.

Yksi Audrey'n ja Saraharjun Becoming Monsterin jälkeläisistä on narttujen sijalla 6, Donata. Narttujen sijan 14 Princess, on tehnyt kaikki neljä pentuetta yhdessä Andyn kanssa. Narttujen sijalla 18 oleva Bobbiina on puolestaan tehnyt kolme pentuetta Andyn kanssa ja yhden Saraharjun Becoming Monsterin kanssa. Narttujen sijalla 8 oleva Petwells Cemi Lovato on tehnyt kaksi pentuetta Andyn kanssa, yhden pentueen sijalla 1 olevan Capo di Tutti Capi Dolceneran kanssa ja yhden pentueen sijan 4 Royal Kingmaster's Quick Transylvanianin kanssa. Jälkimmäinen uros on tehnyt kaksi pentuetta narttujen sijalla 12 olevan Hardnose Velvetin kanssa. Sen isä on High Governor Fransimo Bohemia, jolla 8 pentuetta.

Narttujen sijalla 4 olevan Tallitontun Lakeuden Lumin isä on listan ulkopuolelle jäävä Rennam Show Me Some Respect (8 pentuetta), jonka isä on Jaramillos You Are My Man (13 pentuetta). Tallitontun Lakeuden Lumi on tehnyt yhden pentueen urosten sijalla 10 olevan Scarface Saturday Boy'n kanssa ja yhden High Governor Fransimo Bohemianin kanssa. Tallitontun Lakeuden Lumi on narttujen sijalla 2 olevan Tallitontun Katri-Helenan emä. High Governor Fransimo Bohemia on myös narttujen sijan 7 Comfy Euthenian isä. Comfy Euthenia on tehnyt isoja pentueita listan ulkopuolisten urosten kanssa. Koiran täysveli on Comfy Eupheme, joka on tehnyt pentueen narttujen sijan 16 Fun-Mur Bulla Billa Batgirlin kanssa, jonka emä on sijan 5 Fun-Mur Quikkelä Lumipallo. Fun-Mur Quikkelä Lumipallon isä on Gallant Touch of Gold, jolla on Suomessa syntyneitä pentueita 14 ja pentuja yhteensä 70. Fun-Mur Quikkelä Lumipallon emä on sijan 9 Fun-Mur JLO The Wau Thign's.

Jaramillos Temperance narttujen sijalla 3 on astutettu kaksi kertaa Ulger Stawka Wieksza Niz Zycillä (urosten sija 7). Tästä yhdistelmästä on syntynyt yhteensä 15 pentua. Narttujen sijan 19 Mijalopin Order of the Phoenix on tehnyt pentueen Ulgerin täysveljen, Uther Stawka Wieksza Niz Zycien, kanssa.

Osalla listalla olevista nartuista ei ole yhteyksiä listattuihin uroksiin omassa sukupuussaan. Nämä nartut on astutettu eri uroksilla, ja syntyneet pentueet ovat olleet isoja. Esimerkiksi yhdistelmällä Noble Ally Open Your Heart (narttujen sijalla 10) ja Scarface August Moon (urosten sijalla 9), on yksi pentue, mutta yhdistelmän sukutaulu ei kertaannu. Eli uros ei ole astunut muita samansukuisia narttuja, eikä narttua ole astutettu samalla tai saman sukuisilla uroksilla. Sen sijaan narttujen sijan 20 Renesmeen kaikkien kolmen pentueen isä on sama uros, Grosstatzes the Law, joka tosin on uroslistan ulkopuolelta. Narttujen sijan 11 Jaramillos Cheyennen isä on urosten sijan 3 Kimstaff Tomahawk. Sijan 17 Selenen emän isä on urosten sijan 15 Talented Tiger.

Edellä olevasta voi huomioida, että osa paljon jalostukseen käytetyistä koirista on läheistä sukua toisilleen, ja koiria on astutettu ristiin eri sukupolvissa. Jalostukseen käytetyillä koirilla ei välttämättä ole näyttely- tai koetuloksia eikä niiden jälkeläisiä ole systemaattisesti terveystutkittu.

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Staffeja tavataan ympäri maailmaa. Euroopan lisäksi rotu on hyvin suosittu Australiassa. Suomeen tuodaan staffeja useista Euroopan maista.

Rodun kotimaassa Iso-Britanniassa rodun suosio on suuri: The Kennel Clubin rekisteröintimäärien vuosina 2018–2022 keskiarvo on ollut 5676 staffia vuodessa, ja rekisteröityjen koirien määrä on vaihdellut välillä 4454–7499. On toisaalta huomioitava, että rekisteröimättömien staffien määrä Iso-Britanniassa on valtava. Ruotsin Kennelliiton tekemien rekisteröintien keskiarvo vuosina 2018–2022 on ollut 967 staffia vuodessa, ja rekisteröityjen koirien määrä on vaihdellut välillä 879–1057.

Myös monessa muussa maassa kennelliittojen rekisteröintimäärien ulkopuolelle jää paljon rekisteröimättömiä pentueita.

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Rodun jalostuspohjan laajuus

Perinnöllisen vaihtelun kannalta rodun kannan populaatiokoko on laskenut. Tilanteen parantamiseksi tulisi jatkossa kiinnittää huomiota siihen, että jalostukseen valikoituisi koiria populaatiosta entistä laajemmin. Koiria tulisi myös tasaisemmin käyttää jalostukseen koko jalostusiän ajan. Etenkin urosten kohdalla tulisi suosia jalostuksessa monipuolisemmin eri sukuisia yksilöitä ja varttuneempia uroksia, joiden luonteesta ja terveydestä on näyttöä pidemmältä aikaväliltä. Yhdistelmien uusimista tulisi harkita tarkemmin. Jalostukseen käytetään melko paljon myös ulkomailta tuotuja ja ulkomaisia koiria. Pitäisi kuitenkin huomioida, että tuotaisiin ja käytettäisiin monipuolisemmin eri sukuisia koiria. Kaikkia tuonteja ei käytetä jalostukseen tai rekisteröidä Kennelliittoon. Jalostukseen voi tuontia käyttää kaksi kertaa ennen Kennelliittoon rekisteröintiä.

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Yksittäisten koirien tai linjojen liian runsas jalostuskäyttö.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma

Staffeilla ei ole jälkeläismäärään perustuvaa PEVISA-ohjelmaa eikä sellaiselle ole tilastotiedon valossa tarvetta. Yksittäisillä uroksilla saattaa olla runsaasti pentueita, mutta varsinaista matador-jalostusta ei rodussa esiinny.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Staffeille rodunomainen luonne on hyvin tärkeä ominaisuus. Staffi ei ole aito staffi ilman rodunomaista luonnetta. Virallinen määritelmä kuvaa ominaispiirteitä ja käyttäytymistä/luonnetta lyhytsanaisesti. Käytetyt sanat kuvaavat kuitenkin hyvin rodun luonnetta. Voimassa olevassa FCI:n rotumääritelmässä staffia luonnehditaan seuraavanlaisesti:

Lannistumattoman rohkea ja sitkeä. Erittäin älykäs. Pitää ihmisistä ja erityisesti lapsista. Rohkea, peloton ja ehdottoman luotettava.

Rotumääritelmän mainitsevat hylkäävät virheet: "Vihaisuus tai liiallinen arkuus" sekä "selvästi epänormaali rakenne ja käyttäytyminen".

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

Staffit eivät ole jakaantuneet erillisiin näyttely-/käyttö-/tms. linjoihin.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Staffien PEVISA-ohjelmaan ei ole sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testausta tai kuvausta. Rotujärjestö suosittelee jalostukseen käytettävien ja myös jalostuksen ulkopuolelle jäävien yksilöiden luonteen testausta, kuvausta tai tulevaisuudessa käyttöön tulevaa käyttäytymisen jalostustarkastusta.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Staffi on toiminnan koira. Se haluaa olla mukana ja osallistua kaikkeen mihin omistajansakin. Kaiken minkä staffi tekee, se tekee tunteella ja "sata lasissa", niin pusujen antamisen kuin treenaamisenkin. Staffit eivät pääsääntöisesti ole herkkähaukkuisia. Ne ottavat vieraat riemuiten vastaan, ja rakastavat kaikkia ihmisiä.

Oikealuonteinen staffi on peloton ja rohkea, avoin ja aktiivinen. Luonteen osalta suurena virheenä pidetään arkuutta ja vihaisuutta. Staffilla kuuluu myös olla hyvä hermorakenne ja kova kivunsietokynnys. On kuitenkin huomioitava, että staffi on kokoonsa nähden vahva koira, joten se ei sovellu missään tilanteessa perheen pienimpien ulkoilutettavaksi, ja sen tapakasvatuksesta on huolehdittava.

Staffi viihtyy ihmisten seurassa. Staffi on avoin ja ystävällinen kaikessa kanssakäymisessään ihmisten kanssa. Rodulle hyvin epätyypillistä on aggressiivisuus tai uhkaava/pelokas käytös ihmistä kohtaan. Arkoja, hermostuneita tai aggressiivisia koiria ei saa käyttää jalostukseen.

Lähes kaikki suomalaiset staffipennut syntyvät ja varttuvat kotioiloissa, mikä onkin rodulle ainoa oikea paikka kasvaa. Staffi ei sovi tarhattavaksi Suomen olosuhteissa. Jotta staffista varttuisi ihmisystävällinen, peloton ja rohkea seura- ja harrastuskoira, sen paikka on jo alle luovutusikäisenä normaaleissa kotioiloissa, jossa se tottuu ihmisiin ja normaaliin elämänmenoon.

Kasvattajien tulee kiinnittää huomiota pennunostajien ohjaukseen staffin kasvattamisessa yhteiskuntakelpoiseksi sekä mukavaksi seura- ja harrastuskoiraksi.

Luonnekysely

Rotujärjestön toteuttamaan luonne- ja käyttäytymiskyselyyn 11/2022–8/2023 osallistui 349 omistajaa.

Staffien sukupuolijakauma vastauksissa oli 199 urosta ja 148 narttua. Vastauksien perusteella enemmistö (73 %) koirista on aikuiseen ikään päässeitä, jolloin luonne ja käyttäytyminen on vakiintunut.

Luonne- ja käyttäytymiskyselyn 11/2022–8/2023 vastauksien perusteella staffi asuu pääsääntöisesti useamman koiran laumassa 60 %, joista 70 % sekalaumassa, jossa on molempia sukupuolia. Enemmistö vastanneista asuu taajamissa tai kaupungeissa, vähemmistö vastanneista maaseudulla.

Vastauksien perusteella kyselyyn osallistuneista staffeista;

- 35 % on ääniarvoja, ks. kohta 4.2.6 (kaavio 27)
- vain 1 % osoittaa pelokkuutta vierasta ihmistä kohtaan, 3 % suhtautuu varautuneesti, 23 % on avoimia ja rauhallisen uteliaita ja 69 % tervehtii innokkaasti vierasta ihmistä, ks. kohta 4.2.6 (kaavio 23)
- yksikään ei osoita aggressiivisuutta ihmisiä kohtaan, 6 % osoittaa aggressiivisuutta toisia koiria kohtaan, ks. kohta 4.2.6 (kaaviot 23 ja 25)
- 6 % osoittaa eroahdistuksen oireita, ks. kohta 4.2.6 (kaavio 19)
- 14,6% suhtautuu uusiin tilanteisiin varovaisesti sekä varautuneesti tai ympäristöä huomioimatta 1,6% (kaavio 2)
- Vieraita koiria kohtaan 7,3 % käyttäytyy aggressiivisesti ja yhteensä 14 % varautuneesti (11,7 %) tai pelokkaasti (2,3 %) (kaavio 5)
- 1,6% suhtautuu varautuneesti uusiin paikkoihin ja tilanteisiin ja 14,6% on alkuun varovaisesti suhtautuvia, mutta reipastuvat nopeasti. Pelokkaita on kyselyn mukaan 0,3%. Rodulle ominaisesti innokkaasti ja uteliaasti suhtautuu 82,9% (kaavio 6)
- 27%:lla vastauksen koirista esiintyy jonkinlaisia pakko-oireita, joista yleisimpinä 9%:lla toistuvaa imemistä ja/tai nuolemista ja 8%:lla hännän jahtausta (kaavio 7)

Vastausten määrä on 8,3% kymmenen vuoden rekisteröinneistä (joka on tasan 4200) ja tällä otannalla saa jo melko hyvän kuvan myös rodun luonteesta tai käyttäytymisessä esiintyvistä ongelmakohtista. Tämän vuoksi ei voida analysoida tarkemmin rodun luonteen keskeisimpiä ongelmakohtia. On kuitenkin huomioitava, että kysely on ensimmäistä kertaa jatkuvaluonteinen, joten saamme tulevaisuudessa lisää materiaalia analysoitavaksi.

Kaavio 2. Luonnekysely (Lähde: Staffiyhdistys)

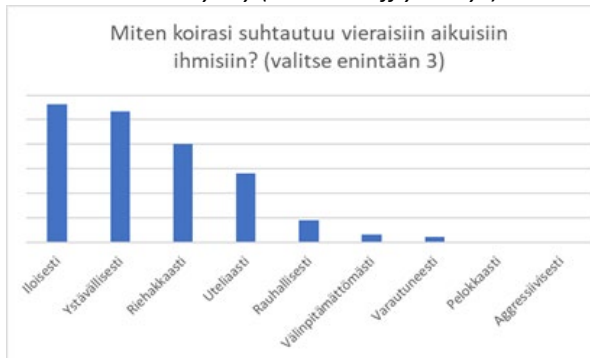

Kaavio 3. Luonnekysely (Lähde: Staffiyhdistys)

Suurin osa vastanneista, 90 % on sitä mieltä, että on tyytyväinen oman staffin luonteeseen, 9 % koki, ettei ole tyytyväinen ja 1 % ei osannut sanoa. Suurin osa vastanneista (94 %) on sitä mieltä, että staffi rotuna oli luonteensa suhteen juuri sellainen kuin odotti, 5 % koki, etteivät odotukset täyttyneet, ja 1 % ei osannut sanoa.

Kaavio 4. Luonnekysely (Lähde: Staffiyhdistys)

Kaavio 5. Luonnekysely (Lähde: Staffiyhdistys)

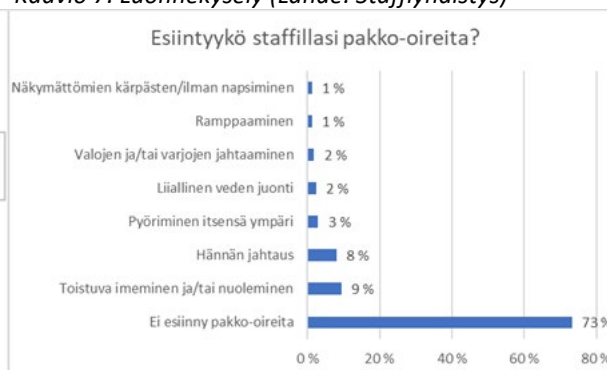

Kaikki vastanneet olivat sitä mieltä, ettei oma staffi osoita aggressiivisuutta tai pelokkuutta vieraita ihmisiä kohtaan.

Kaavio 6. Luonnekysely (Lähde: Staffiyhdistys)

Kaavio 7. Luonnekysely (Lähde: Staffiyhdistys)

Kennelliiton KoiraNetin kuolinsyytilastossa 1 % staffeista on lopetettu käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi, keskimääräisesti 4 vuoden 7 kuukauden iässä.

Luonnetesti ja MH-luonnekuvaus

Luonnetesteihin osallistuu vuosittain 14–39 staffia. Halukkuutta luonnetesteihin olisi enemmänkin, mikäli testejä pystyttäisiin järjestämään enemmän. Testattujen määrä on rekisteröintimääriin verrattuna pieni. MH-luonnekuvaus on tehty tähän mennessä ainoastaan 36 staffille. Näistä kolmen testin joko ohjaaja tai kuvaaja on keskeyttänyt.

Seuraavassa taulukossa on esitetty, kuinka suuri osuus vuosina 2013–2022 rekisteröidyistä staffeista on osallistunut luonnetestiin. Staffeja luonnetestataan vain 4–10 % ikäluokasta. Tarkasteluajanjaksolla 11 koiraa on saanut arvosanan LTE- (ohjaajan keskeyttämä). Staffeja on luonnetestattu vuosina 1987–2023 yhteensä 491 kpl.

TAULUKKO 5. Luonnetesti tulostilasto rekisteröintivuoden mukaan (Lähde: KoiraNet / Kennelliitto 23.8.2023)

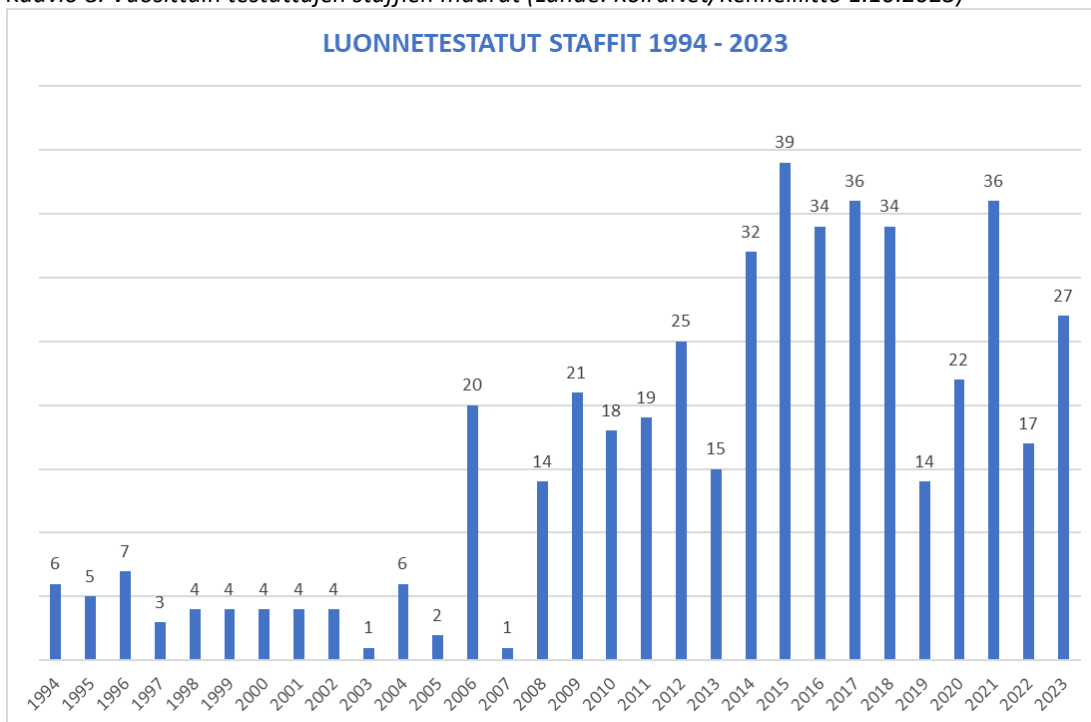
	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Rekisteröidyt kpl	475	461	442	444	378	420	423	386	406	365
LTE	17	36	22	14	34	36	34	39	32	15
LTEO	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
LTE-	-	2	3	3	1	-	-	2	-	-
Testaus %	3,6%	8,2%	5,7%	3,8%	9,3%	8,6%	8,0%	10,6%	7,9%	4,1%

TAULUKKO 6. MH-luonnekuvaus tulostilasto rekisteröintivuoden mukaan (Lähde: KoiraNet/ Kennelliitto 23.8.2023)

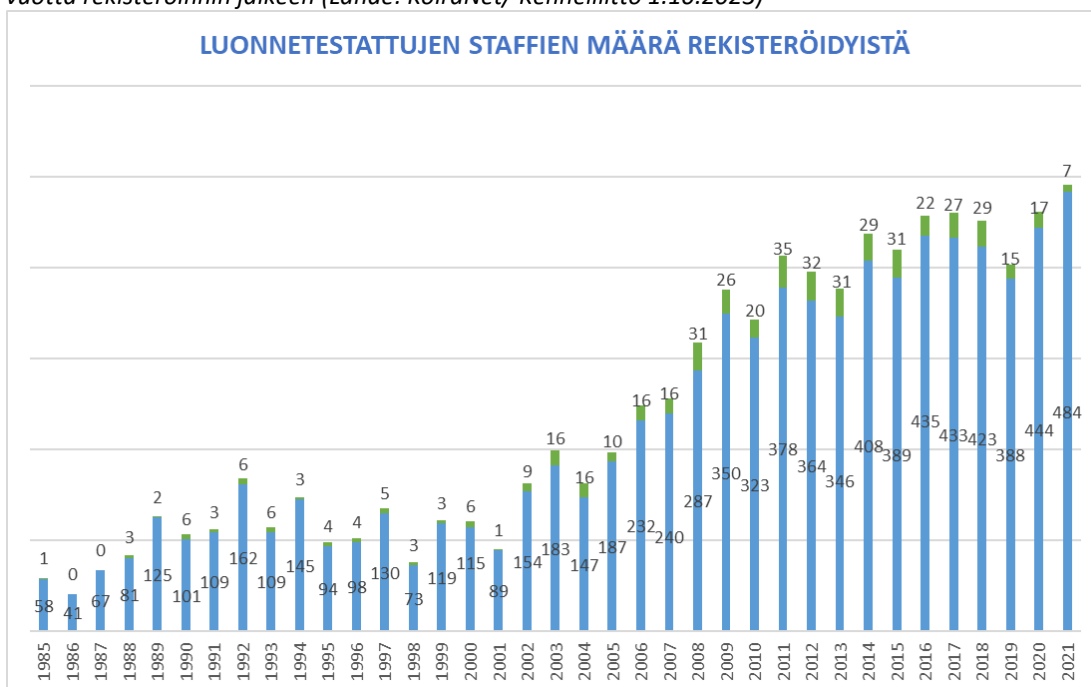
	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Rekisteröidyt kpl	475	461	442	444	378	420	423	386	406	365
suoritettu	3	2	1	2	2	2	3	6	2	1
ohj. Kesk.	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
kuv. Kesk.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Testaus %	0,6%	0,4%	0,2%	0,5%	0,5%	0,5%	0,9%	1,6%	0,5%	0,3%

Luonnetestitulosten (432 testattua koiraä vuosina 2004–2023) valossa tämän päivän staffi sopii luonteensa puolesta hyvin rooliinsa seurakoirana tai harrastuskoirana.

Kaavio 8. Vuosittain testattujen staffien määrät (Lähde: KoiraNet/Kennelliitto 1.10.2023)

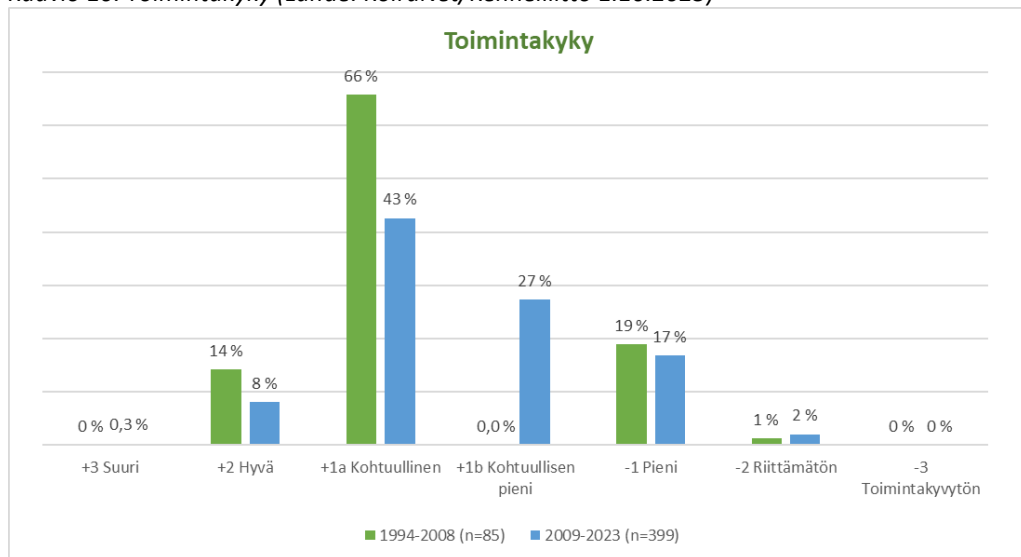
Kaavio 9. Luonnetestiin osallistuneiden staffien lukumäärä rekisteröidyistä (testausikä 2–7 v eli vähintään 2 vuotta rekisteröinnin jälkeen) (Lähde: KoiraNet/ Kennelliitto 1.10.2023)

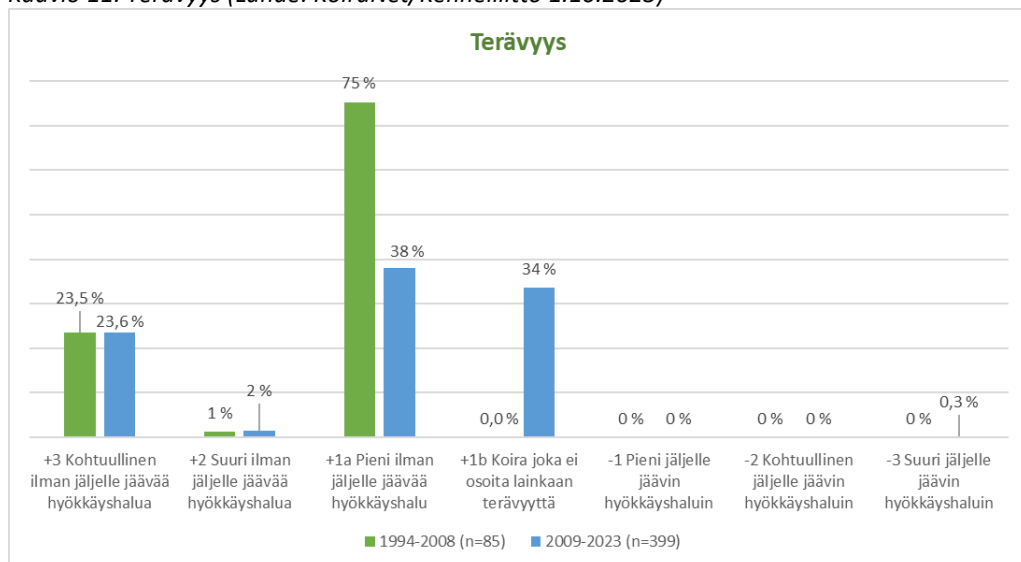
Testattujen staffien pisteet osa-alueittain ajanjaksolla 1994–2023

Välillä 1994–2008 on testattu 85 staffia, ja välillä 2009–2023 välillä 399 staffia.

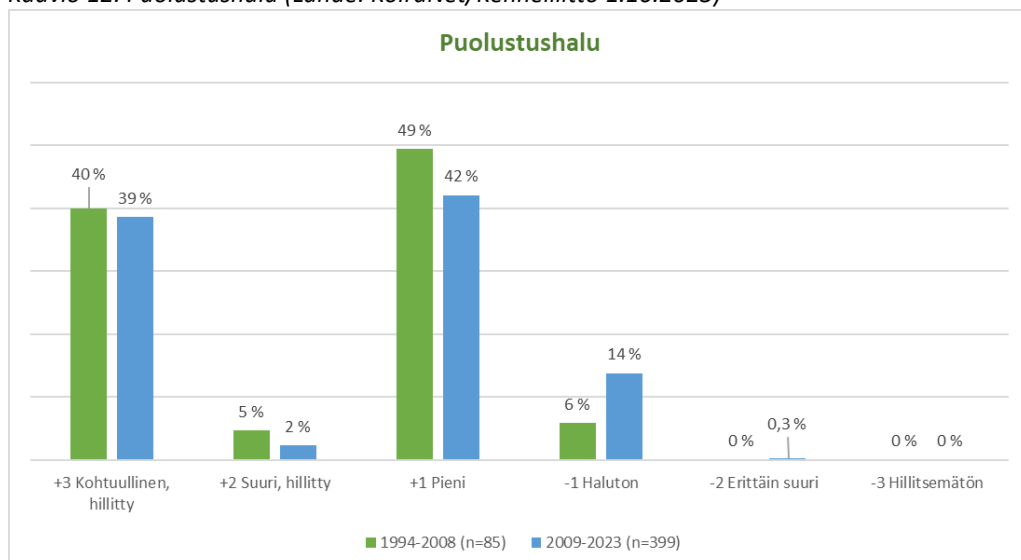
Kaavio 10. Toimintakyky (Lähde: KoiraNet/Kennelliitto 1.10.2023)

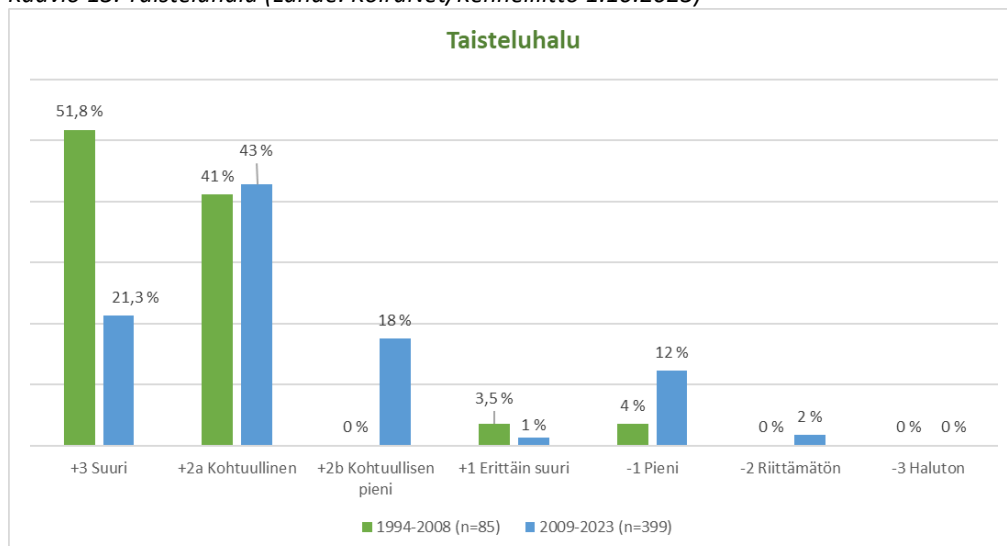
Kaavio 11. Terävyys (Lähde: KoiraNet/Kennelliitto 1.10.2023)

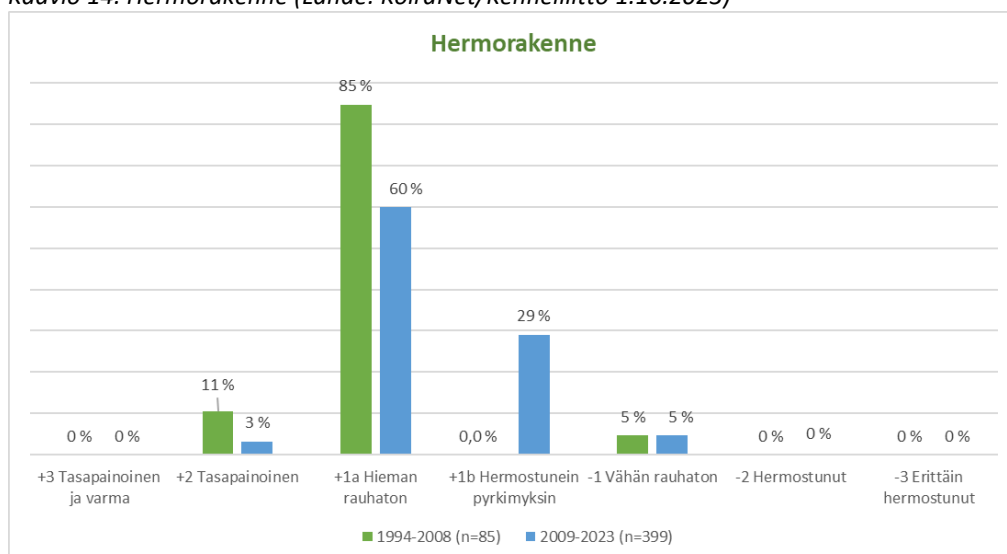
Kaavio 12. Puolustushalu (Lähde: KoiraNet/Kennelliitto 1.10.2023)

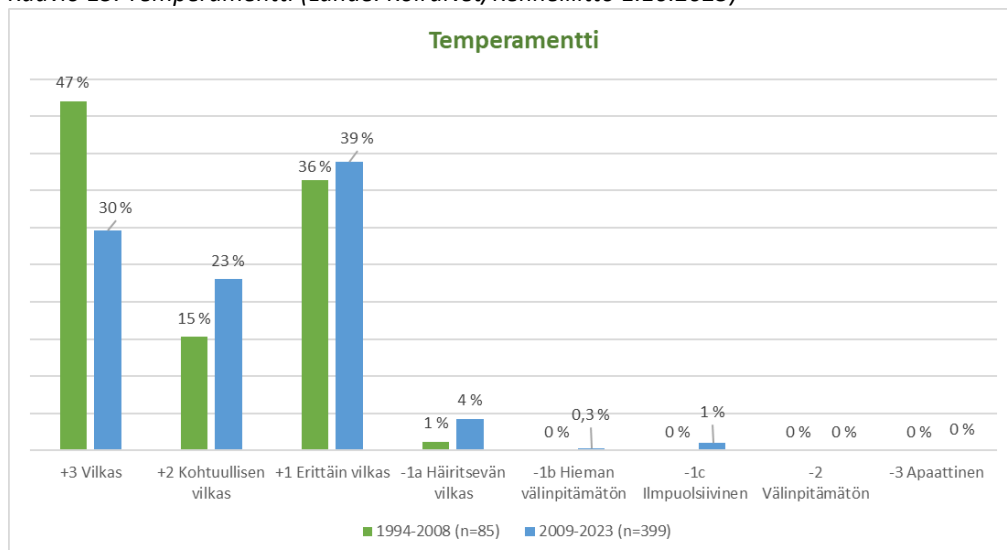
Kaavio 13. Taisteluhalu (Lähde: KoiraNet/Kennelliitto 1.10.2023)

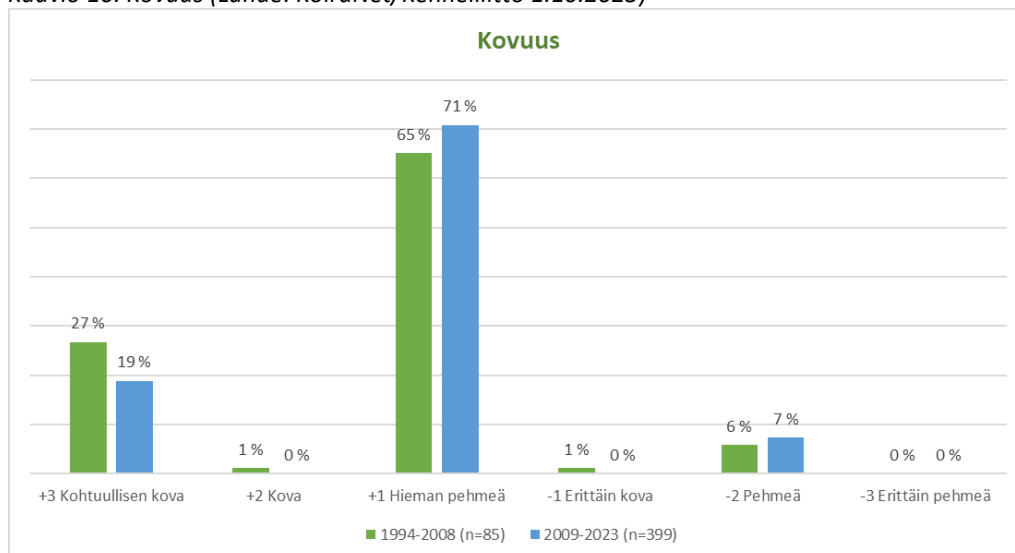
Kaavio 14. Hermorakenne (Lähde: KoiraNet/Kennelliitto 1.10.2023)

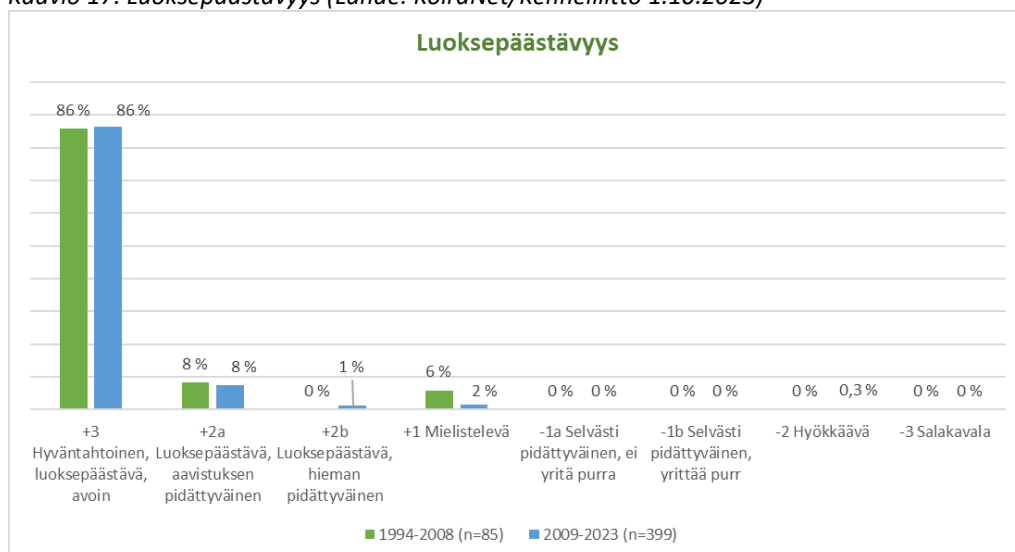
Kaavio 15. Temperamentti (Lähde: KoiraNet/Kennelliitto 1.10.2023)

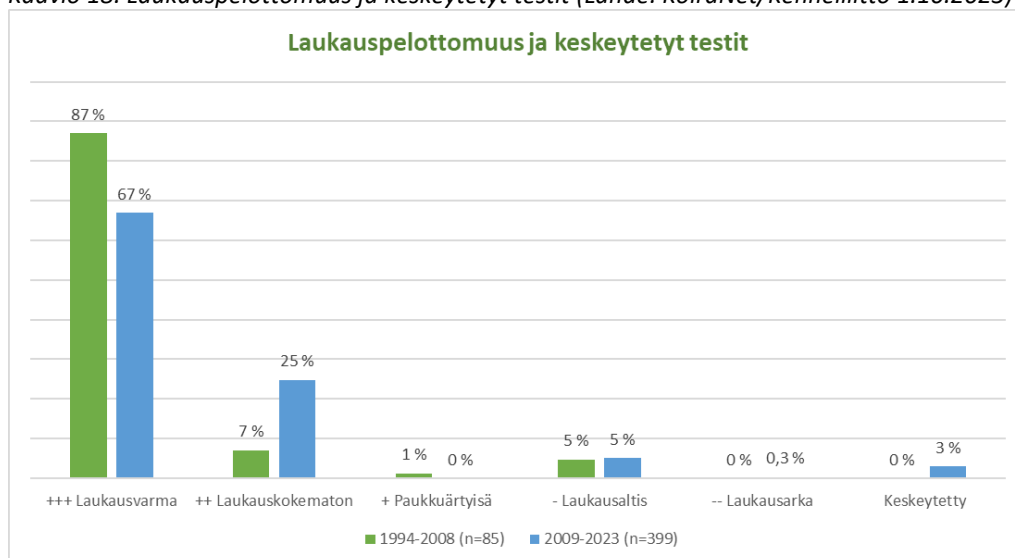
Kaavio 16. Kovuus (Lähde: KoiraNet/Kennelliitto 1.10.2023)

Kaavio 17. Luoksepäästävyys (Lähde: KoiraNet/Kennelliitto 1.10.2023)

Kaavio 18. Laukauspelottomuus ja keskeytetyt testit (Lähde: KoiraNet/Kennelliitto 1.10.2023)

Kuten tässä esiteltävistä luonnetestin pistejakaumakaavioista käy ilmi, luonnetestattujen staffien tulokset eivät ole merkittävästi muuttuneet, kun verrataan luonnetestituloksia 1994–2008 ja 2009–2023. Suurin osa staffeista on ollut ja on yhä luoksepäästäviä ja avoimia, laukaisupelottomia ja niiden puolustushalu on yleisimmin ollut +1 pieni tai +3 kohtuullinen, hillitty. Terävyydestä staffit ovat aiemmin tyypillisesti saaneet arvion +1a pieni, ja viimeisimmällä tarkastelujaksolla +1a ja +1b, koira ei osoita lainkaan terävyyttä, ovat varsin tasaisesti jakautuneena. Laukauspelottomuudesta yleisin tulos on ennen ollut laukausvarma (+++), viimeisimmällä tarkastelujaksolla on arvio laukauskokematon (++) lisääntynyt ja myös laukausarka (- -) on tullut mukaan taulukkoon. Laukausaltis (-) on pysynyt ennallaan.

On kuitenkin syytä huomioida, että vuosina 1994–2008 testatuissa koirissa on ollut enemmän hyvän toimintakyvyn +2 omaavia koiria (14 %) kuin vuosina 2009–2023 (8 %). Yleisin arvio toimintakyvystä on kuitenkin molempina ajanjaksoina ollut +1a kohtuullinen. Myös vuosina 1994–2008 testatuista koirista 51,3 % on saanut taisteluhalustaan arvion +3 suuri, kun vuosina 2009–2023 arvion +3 suuri, on saanut vain 21,3 % testatuista koirista. Yleisin arvio on +2a kohtuullinen (43 %). Toimintakyky ja taisteluhalu ovat siis selvästi heikkenemässä

Molempina tarkastelujaksoina selkeästi suurin osa testatuista koirista on saanut taisteluhalustaan joko arvion +3 suuri tai +2a kohtuullinen. Taisteluhalu helpottaa saalisvietin ohella koiran kouluttamista mm. harrastuslajeihin. Staffin tulisi olla peloton ja rohkea, joten staffin tulisi omata myös riittävästi taistelutahtoa.

Myös hermorakenteesta +2, tasapainoinen, saaneita koiria on 2009–2023 aikana testatuista ollut vähemmän (3 %) kuin 1994–2008 testatuissa (11 %). Yleisin tulos on molempina ajanjaksoina ollut +1a, hieman rauhaton, mutta +1b hermostunein pyrkimyksin, on runsaasti lisääntynyt (29 %). Temperamentin osalta vuosina 2009–2023 testattujen koirien tuloksissa korostuu lisääntynyt vilkkaus. Arvio erittäin vilkas +1, on nyt yleisin (39 %), kun 1994–2008 yleisin arvio oli vilkas +3 (47 %). Lisääntynyt on myös arvion häiritsevän vilkas -1a saaneiden määrä (4 %).

Luonnetesteissä käytetyt staffit ovat molempien tarkastelujaksojen aikana saaneet kovuudesta yleisimmin arvion +1 hieman pehmeä. Vuosina 2009–2023 testatuista koirista on arvion +1 hieman pehmeä saanut 71 % ja +3 kohtuullisen kovan 19 %, kun aiemmassa jaksossa nämä tulokset ovat olleet 65 % ja 27 %. Myös arvio -2 pehmeä, on kasvanut prosentilla, ja on nyt 7 %. Lisääntynyt pehmeys voi tuoda mukanaan myös ongelmia lisääntyneenä arkuutena, mikäli koiran muut luonneominaisuudet eivät tasapainota pehmeyttä. Liiallinen pehmeys ei ole toivottava piirre staffille.

Staffeille ei ole toistaiseksi laadittu luonnetestin ihanneprofiilia. Kennelliiton luonnetestin 4-portaisen ihanneprofiilin valmistelu pyritään aloittamaan seuraavan viiden vuoden sisällä. Vaikka luonnetesti ei kerro kaikkea koiran luonteesta, se on yksi apuväline koiran luonteen arvioimiseen.

Ilman ihanneprofiiliakin voidaan sanoa, että rodun kasvattajat ja harrastajat toivovat staffin säilyvän hyväntahtoisena ja avoimena, taisteluhaluisena, hyvähermoisena ja toimintakykyisenä koirana. Luonnetestin osa-alueissa ei tulisi olla miinus pisteitä. Koiran luonnetta arvioitaessa tulee kuitenkin aina kiinnittää huomiota kokonaisuuteen eikä yksittäisiin osa-alueisiin.

MH-kuvauksessa käyneitä staffeja on huomattavasti vähemmän kuin luonnetestattuja. Kennelliiton jalostustietokannan sekä Kennelliiton sähköisen rotujärjestöaineiston mukaan vuoden 2023 loppuun mennessä 35 staffia on osallistunut MH-luonnekuvaukseen. Näistä ohjaaja on keskeyttänyt kahden testin. Keskeytetyistä toinen on suorittanut seuraavana vuonna kuvauksen hyväksytysti. Joukko on liian pieni, jotta siitä voitaisiin tehdä syvempää analyysia staffin keskimääräisestä suorituksesta MH-kuvauksessa, tai että näiden suoritusten perusteella voitaisiin määritellä staffin ihannesuoritus.

Tuloksista näkyy, että kuvatut staffit suhtautuvat ystävällisesti ihmisiin ja leikkivät innokkaasti, eivätkä osoita uhkauseleitä tai aggressiota erikoisestikaan käyttäytyvää ihmistä kohtaan (käsittely, etäleikki). Kuvatut koirat ovat pääosin ainakin kohtuullisen rohkeita (ei jäljellejääviä pelkoja tai suuria ääniherkkyyksiä, ottavat itsenäisesti kontaktia avustajiin, eivät osoita runsaasti uhkauseleitä). Aktiivisuustaso pysyy tarkkaavaisena, ja osalla koirista toiminnot tai rauhattomuus lisääntyy vähitellen.

Eroa yksilöiden välillä näkyy enemmän saaliin perään lähtemisessä ja aaveisiin suhtautumisessa. Tosin näissäkin osioissa koirat säilyvät pääosin uteliaina ja rohkeina, vaikka kuvaus hieman vaihtelee. Saaliin perään lähtemisessä reaktiot vaihtelevat eniten. Pääosin MH-kuvattujen koirien tulokset seuraavat sitä kuvaa, mikä rodusta luonnetestien perusteella on muodostettu. Kuten aiemmin on todettu, MH-kuvattujen joukko on liian pieni, jotta siitä voitaisiin vetää johtopäätöksiä toivottavista tuloksista.

Seuraavassa taulukossa on lueteltu staffien luonnetesti- ja MH-luonnekuvauskäynnit viimeisen 17 vuoden aikana (MH-luonnekuvauksessa aika on lyhyempi, koska se on tullut viralliseksi lajiksi vasta myöhemmin).

TAULUKKO 7. Luonnetestit ja MH-kuvaukset (Lähde: KoiraNet / Kennelliitto 3.9.2023)				
Koemuoto		Osallistumismäärät	Osallistumisprosentti verrattuna syntyneisiin	
Luonnetesti	2006	20	8,6 % (232 syntynyttä pentua)	
	2006-2022	2007	1	0,4 % (240 syntynyttä pentua)
		2008	14	4,9 % (287 syntynyttä pentua)
		2009	21	6,0 % (350 syntynyttä pentua)
		2010	18	5,6 % (323 syntynyttä pentua)
		2011	19	5,0 % (378 syntynyttä pentua)
		2012	25	6,8 % (365 syntynyttä pentua)
		2013	15	4,3 % (346 syntynyttä pentua)
		2014	32	7,8 % (408 syntynyttä pentua)
		2015	41	10,5 % (389 syntynyttä pentua)
		2016	34	7,8 % (435 syntynyttä pentua)
		2017	36	8,3 % (433 syntynyttä pentua)
		2018	35	8,3 % (423 syntynyttä pentua)
		2019	17	4,4 % (388 syntynyttä pentua)
		2020	25	5,6 % (444 syntynyttä pentua)
		2021	38	7,9 % (483 syntynyttä pentua)
		2022	17	3,6 % (502 syntynyttä pentua)
	Yhteensä	408		
MH-luonnekuvaus	2012	1	0,3 % (365 syntynyttä pentua)	
	2012-2022	2013	1	0,3 % (346 syntynyttä pentua)
		2014	2	0,5 % (408 syntynyttä pentua)
		2015	6	1,5 % (389 syntynyttä pentua)
		2016	4	0,9 % (435 syntynyttä pentua)
		2017	2	1,5 % (433 syntynyttä pentua)
		2018	1	0,2 % (423 syntynyttä pentua)
		2019	4	1,0 % (388 syntynyttä pentua)
		2020	2	0,5 % (444 syntynyttä pentua)
		2021	2	0,4 % (483 syntynyttä pentua)
2022	7	1,4 % (502 syntynyttä pentua)		
	Yhteensä	32		

Jalostustarkastus

Staffeille valmistellaan käyttäytymisen jalostustarkastuksen käyttöönottoa. Tavoitteena ottaa käyttöön vuonna 2024.

Näyttelyt

Näyttelytuomareiden sanalliset arvostelut luonteesta ovat yleensä hyvin lyhytsanaisia, eivätkä juurikaan kerro, onko koiran luonne rodunomainen. Adjektiivit ”iloinen” tai ”reipas” eivät ole tarpeeksi tarkkoja määritelmiä staffin oikeanlaisen luonteen kuvaamiseksi. Toisaalta taas negatiiviset arvostelut ”arka” tai ”ujostelee tuomaria” tai jopa ”käyttäytyy aggressiivisesti” kertovat asiasta hieman paremmin.

Vuoden 2011 alusta tuomareiden on ollut mahdollista arvioida näyttelyarvosteluissa myös koiran käyttäytymistä rastittamalla yksi kolmesta vaihtoehdoista (rodunomainen lähestyttäessä, väistää, vihainen). Lisäksi tuomari voi merkitä yleisesti, mikäli koira on pelokas tai osoittaa vihaisuutta. Näyttelyarvostelujen mainintoja luonteesta seurataan myös jatkossa.

Seuraavassa taulukossa yhteenvetona staffien näyttelyarvostelut niiltä osin, kun koira on saanut laatuarvosanan EVA tai HYL. HYL osuus 4,6 % käyttäytymisestä johtuvia, joista suurin osa on pidättyväisiä ja 2 kappaletta ärähtänyt/murissut tuomarille. Suurin osa laatuarvosanoista EVA ja HYL on annettu muista syistä.

TAULUKKO 8. NÄYTTELYTILASTOT 2013-2022 (Lähde: KoiraNet / Kennelliitto 26.8.2023)			
	EVA	HYL	Yhteensä
Junioriluokka	18 tulosta	29 tulosta	47 tulosta
Nuorten luokka	9 tulosta	13 tulosta	22 tulosta
Avoin luokka	10 tulosta	33 tulosta	43 tulosta
Valioluokka	3 tulosta	7 tulosta	10 tulosta
Veteraaniluokka	3 tulosta	4 tulosta	7 tulosta
Yhteensä	43 tulosta	86 tulosta	159 tulosta

Erot eri maiden populaatioiden välillä

Rotujärjestöllä ei ole tiedossa, että eri maiden populaatioissa olisi eroja käyttäytymisen osalta.

Sukupuolten väliset erot

Rotujärjestön toteuttaman luonne- ja käyttäytymiskyselyn 11/2022–8/2023 perusteella ei ole nähtävissä merkittäviä eroja narttujen ja urosten välillä missään muussa osiossa kuin suhtautumisessa vieraisiin koiriin. Nartut osoittivat enemmän arkuutta vieraita koiria kohtaan kuin urokset.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö

Staffin historia yltää aina 1800-luvun alkuun, ensimmäisiin bull-and-terrier -tyyppisiin koiriin. Näitä sitkeitä ja voimakkaita koiria käytettiin tuolloin Englannissa mm. teurastajien apuna härkien siirtämisessä ja hiilikaivosten ahtaissa tunneleissa kaivoskärryjen vetämisessä. Niistä oli apua myös tuhoeläinten kannan harventamisessa. Kansanhuvia olivat rottien tapponäytökset ja koiratappelut, jotka olivat suosittuja etenkin kaivosmiesten keskuudessa.

Käyttöominaisuuksien säilyttäminen

Rodun nykyinen käyttötarkoitus on seurakoira. Rodunomaisen luonteen säilyttäminen on olennaista, mutta varsinaisia käyttöominaisuuksia rodulla ei ole.

Vertailu rodun kotimaahan ja muihin tärkeisiin maihin

Myös muissa maissa staffi on seurakoira.

Kokeet

Seuraavassa taulukossa 9 on esitetty, kuinka suuri osuus kunakin vuonna rekisteröidyistä staffeista on osallistunut kokeisiin ja kilpailuihin.

TAULUKKO 9. Tulostilastot tapahtumavuoden mukaan (Lähde: KoiraNet / Kennelliitto 26.8.2023 jok.koira vain kertalleen)															
	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Rek. kpl	475	461	442	444	378	420	423	386	406	365	326	388	340	327	285
Käyttätymiskoe (BH)	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
PAKK1	3		2			3		2		2	2	2	1	2	1
PAKK0															2
PAKK-															
Pelastuskoirakoe	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
B/A 0	1														
PEHA B HYL											1				
PEHA A HYV													1		
PEHA A HYL													1	1	
PERA A HYV													1		
PERA A -											1				
PERA A HYL											1				
Agility	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Medi-3	5	4	5	5	6	6	5								
Mini-3	1	1	2	2	1	4	6								
Medi-3 -	6	4	6	4	7	6	5								
Mini3 -	1	1	2	2	1	4	6								
Medi-2	7	4	4	7	5	3	5	1							
Mini-2	1			2			2								
Medi-2 -	7	3	4	7	5	4	3								
Mini2-	1			2			2								
Medi-1	6	11	7	14	15	10	10								
Mini-1	2	1	1	1			1								
Medi-1 -	4	12	6	14	15	11	7								
Mini-1	2	1	1	1			1								
medi-3 E							2	5	7	7	7	9	7	7	5
mini-3 E							3	3	3	3	2	4	1	1	1
medi-3 EH							1	6	5	8	7	9	9	6	4
mini-3 EH							2	3	3	3	3	1	1	1	1
medi-3 H								2	4	3	5	9	7	4	3
mini-3 H								1	1	2	3	1	1	1	1
medi-3 -							3	6	6	9	8	10	8	8	5
mini-3 -							3	4	3	3	4	4	3	2	1
medi-2 E								8	3	10	5	3	5	6	7
mini-2 E							1	1			1		1		1
medi-2 EH								6	7	9	3	2	3	7	7
mini-2 EH									1		1		1		2
medi-2 H								3	5	4	4		2	4	6
mini-2 H									1	1	1		1		1
medi-2 -								8	7	10	6	3	7	8	11
mini-2 -								2	1	1	1		1		1
medi-1 E								10	5	15	15	7	9	5	9
mini-1 E								4	1	1	2		1	1	
medi-1 EH							1	8	6	12	10	8	8	7	11
mini-1 EH								4	1	2	2	1	1	1	1
medi-1 H								4	4	7	7	4	9	5	13
mini-1 H								3		1	2	1		1	
maxi-1 -															1
medi-1 -							2	10	10	13	12	9	9	10	15
mini-1 -								4	2	2	2	1	1	1	1
III															2
II															4
I															3
Pikkumaksi-1			1	1											
Pikkumaksi-1 -			1	1											

Karhunuhkutaipumusko	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
								1							
Koiratanssi - Freestyle	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
ALO-H			2												
Koiratanssi - Vapaaohjelma	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
ALO H			2	1											
ALO T				1											
Nosework	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
	18	3													
Rallytoko	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
MESHYV	19	16	24	12	8	12	2								
MES0	2	4	5	4	3	5	4								
MES-	1		2		1	4									
VOIHVY	7	14	4	13	1	11	10								
VOI0	7	7	1	4	1		3								
VOI-		6		2			4								
AVOHYV	22	17	15	12	16	16	13	9							
AVO0	5	5	2		9	1		4							
AVO-	4	3		2	4	3	1								
ALOHYV	28	23	17	39	18	26	14	15	4						
ALO0	5	2	1	12	1	4	1	3							
ALO-	7	4	3	5	3	7			1						
Tottelevaisuusko	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
EVL1		2	1					1		3	2	1		1	3
EVL2			1	3	1					3	2		1	1	8
EVL3		1	1	2	1					4	3		1		6
EVL0		1	4	2					3	1	3	7	6	11	8
EVL-		1			1						1	1	1	2	1
VOI1	2	1	1	3		4	2	1			4		1		2
VOI2	3	3	2	1	2	2	1	3	1		2				1
VOI3	1	2	2			4	4	1				2		2	2
VOI0			1			1	2	4	2		4	7	2	2	5
VOI-							4		1		1				
AVO1	6	1		8	3	3	7	6	8	1	3		6	8	11
AVO2	2			3	1	5	4	9	7	4	2		1	5	5
AVO3				1	1	1	4	6	2	3	1	2	4	5	10
AVO0				1	2	4	1			1				1	
AVO-					1	2								2	
ALO1	5	9	6	7	9	9	12	13	19	8	9	5	6	10	6
ALO2			3	1		5	4	4	9	2	3	3	2	7	4
ALO3					1	2	5	3	2	2	2	3	4	7	8
ALO0						1	1	1	1	1				1	2
ALO-							3	1	3		1			1	

Staffeja kilpailee agilityssa, rally-tokossa ja tottelevaisuuskokeissa. Staffin kanssa voi harrastaa monipuolisesti, mikä on todettavissa taulukosta 9 löytyvistä lajien koemerkinnöistä.

Hyötykoira-, virka- tai muu työkäyttö

Kennelliiton määrittämistä hyötykoiratahoista yksittäisiä staffeja on kasvatusta- ja kuntoutuskoirana. Kennelliiton kaverikoirina toimii joitakin staffeja.

Alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet ja niiden täyttäminen

Staffin rodunomaiset käyttäytymistarpeet saadaan arjessa täytettyä, kun koiralle tarjotaan riittävästi virikkeellistämistä, kuten ulkoilua ja liikuntaa, ruoan etsimistä ja syömistä, aivotyötä ja leikkimistä. Koska staffi on hyvin ihmisystävällinen, on tärkeää, että ihminen on koiralle läsnä.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

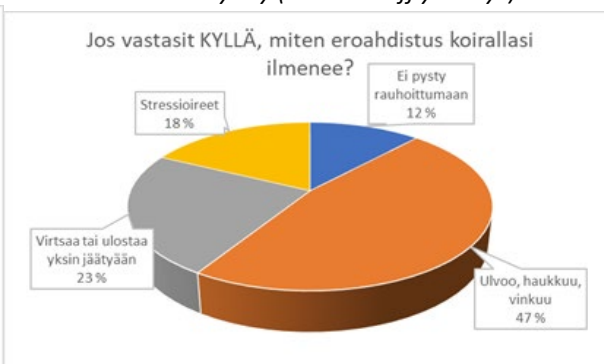
Yksinoloon liittyvät ongelmat

Rotujärjestön toteuttamaan luonne- ja käyttäytymiskyselyyn 11/2022–8/2023 osallistui 349 staffia. Vastauksien perusteella suurin osa kyselyyn osallistuneista ei osoita eroahdistuksen oireita.

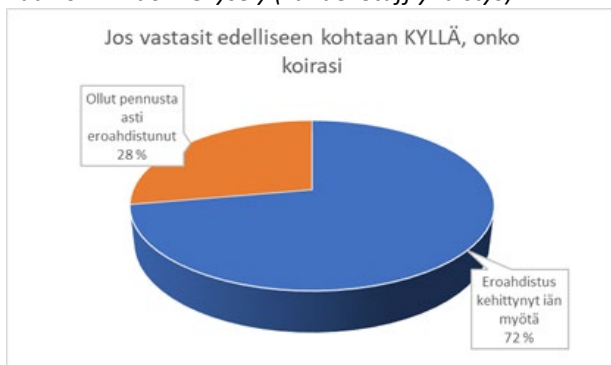
Kaavio 19. Luonnekysely (Lähde: Staffiyhdistys)

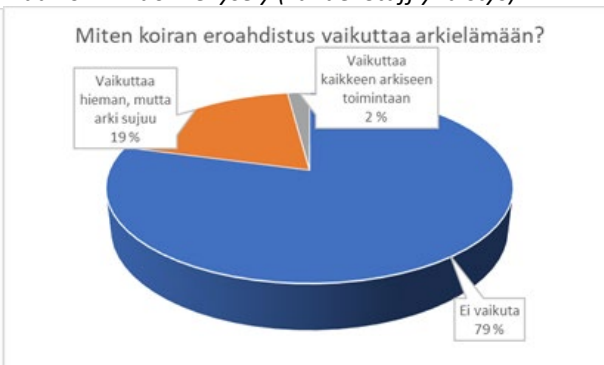
Kaavio 20. Luonnekysely (Lähde: Staffiyhdistys)

Kaavio 21. Luonnekysely (Lähde: Staffiyhdistys)

Kaavio 22. Luonnekysely (Lähde: Staffiyhdistys)

Lisääntymiskäyttäytyminen

Lisääntymiseen liittyvä käyttäytyminen on staffeilla normaalia. Urokset ovat hyvin kiinnostuneita nartuista, ja astutukset tapahtuvat luonnollisesti. Nartut tiinehtyvät sekä synnyttävät hyvin ja ovat hyviä emoja pennuilleen.

Sosiaalinen käyttäytyminen

Rotujärjestön toteuttaman luonne- ja käyttäytymiskyselyyn 11/2022–8/2023 osallistui 349 staffia. Vastauksien perusteella suurin osa kyselyyn osallistuneista staffeista on iloisia ja uteliaita.

- Vieraisiin ihmisiin suhtautuu pelokkaasti 0,6 %, varautuneesti 3,2 % tai välinpitämättömästi 4,6 % (kaavio 23)

Kaavio 23. Luonnekysely (Lähde: Staffiyhdistys)

Kaavio 24. Luonnekysely (Lähde: Staffiyhdistys)

Kaavio 25. Luonnekysely (Lähde: Staffiyhdistys)

Kaavio 26. Luonnekysely (Lähde: Staffiyhdistys)

Pelot ja ääniherkkyys

Rotujärjestön toteuttamaan luonne- ja käyttäytymiskyselyyn 11/2022–8/2023 osallistui 349 staffia. Vastauksien perusteella suurin osa kyselyyn osallistuneista staffeista ei ole ääniarkoja.

Kaavio 27. Luonnekysely (Lähde: Staffiyhdistys)

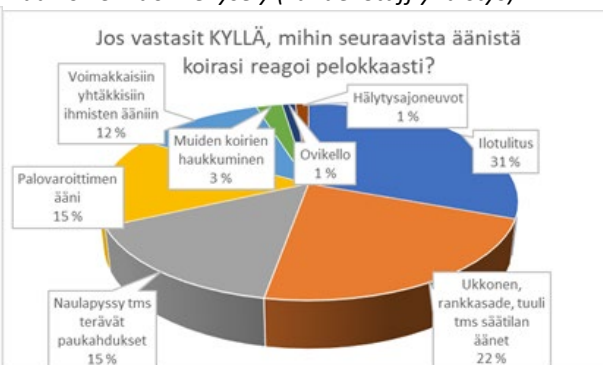
Vastausten perusteella 35 %:lla staffeista on ääniarkuutta, erityisesti äkillisiä ääniä kohtaan. 65 %:lla ei ole ääniarkuutta.

Kaavio 28. Luonnekysely (Lähde: Staffiyhdistys)

45% vastanneista on sitä mieltä, että ääniarkuus vaikuttaa koiran arkea heikentävänä tekijänä satunnaisesti (40%) tai merkittävästi (5%).

Kaavio 29. Luonnekysely (Lähde: Staffiyhdistys)

Ikään liittyvät käytöshäiriöt

Rodussa ei ole havaittu ennen aikaista dementiaa eli ikään liittyvä käytöshäiriöitä.

Rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen

Kaikki akuuttia kipua aiheuttavat sairaudet saattavat aiheuttaa epävarmuutta ja vetäytymistä. Pitkittyneet kiputilat ovatkin yleisin syy staffien äkillisesti muuttuneeseen käyttäytymiseen.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Keskeisimmät ongelmakohdat

Staffeilla tavataan historiansa vuoksi vieraskoira-aggressiivisuutta. Osa kasvattajista pyrkii eroon tästä piirteestä, mutta yksittäisen luonteenpiirteen poistaminen ei ole yksinkertaista ilman, että se vaikuttaa toiseen osa-alueeseen. Valtaosa kasvattajista ei koe vieraskoira-aggressiivisuutta rodun ongelmana vaan historian tuomana ominaisuutena, joka on hallittavissa, kunhan tiedostetaan, että rotu ei ole välttämättä sosiaalinen vieraita koiria kohtaan.

Luonnekyselyiden mukaan vihaisuutta muita koiria kohtaan ilmeni sukupuolesta riippumatta 7 %:lla ja samaan sukupuoleen kohdistuen 10 %:lla. Vastaajista 41 % kertoi koiransa olleen joskus aggressiivinen muita koiria kohtaan.

Ääniarkuutta vastausten perusteella esiintyi 35 %:lla, arkuutta vieraita ihmisiä kohtaan 4 %:lla. Kuitenkin luonnetestitulosten perusteella ääniarkoja oli vain 5,3 % testatuista, ja 86 % testatuista staffeista sai tuloksen +3 hyväntahtoinen, luokse päästävä ja avoin, loputkin +2 ja +1. Keskeytettyjä luonnetestejä on 3 %, määrä on kasvussa. Laukausvarmojen osuus on merkittävästi heikentynyt tarkastelujaksojen välillä (20%) ja laukauskokematon-arvosana kasvanut 18%. Lisäksi laukausarkojakin on todettu olevan. Nämä tulokset korreloivat luonnekyselyvastausten ääniarkojen koirien (35%) määrän kanssa.

Luonnekyselyssä 27%:lla vastausten koirista esiintyy jonkinlaisia pakko-oireita.

Luonnekyselyyn osallistui ajalla 11/2022–8/2023 vain pieni osa staffin omistajista (349 staffia). Luonnetestattuja staffeja oli vuoden 2022 loppuun mennessä 484.

Ongelmien syyt ja vähentäminen

Staffien ääniarkuus on lisääntynyt ja luonteet ovat luonnetestien valossa ajautuneet pehmeämpään suuntaan.

Staffeilla esiintyvä ääniarkuus on voimakkaasti periytyvä ominaisuus. Myös pehmeys ja toimintakyvyn heikkeneminen näkyvät koiran arjessa uusissa tilanteissa.

Kasvattajien tulee jalostuksessa kiinnittää huomiota käytettyjen koirien ja yhdistelmien geneettisiin ominaisuuksiin. Selvästi ääniarkoja ja pakko-oireisia yksilöitä ei saa käyttää jalostukseen.

Luonnetestin arvo jalostuksessa on erityisesti siinä, että sen avulla voidaan mitata synnynnäisiä, periytyviä ominaisuuksia, kuten hermorakennetta ja toimintakykyä, joihin koulutuksella voidaan vaikuttaa vain vähän.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

PEVISA-ohjelman voimaantulovuosi sekä ohjelman muutokset

Staffeilla on ollut jalostuskoirien lonkka- ja silmätutkimuskäytäntö yli 20 vuoden ajan. Kennelliiton hallitus ei hyväksynyt rodun ensimmäistä PEVISA-anomusta vuonna 1992, vaan päätti, että staffeille tehdään kartoitustutkimus 1993–1996. Pentueen rekisteröinnin ehtona vaadittiin, että vanhemmilla oli viralliset silmä-, polvi- ja lonkkanivellausunnot. Tutkimuslausunnon tulos ei vaikuttanut rekisteröintiin. Tutkimustulosten perusteella oli tarkoitus ratkaista, tarvittiinko PEVISA-ohjelmaa vai ei.

Rodun ensimmäinen PEVISA-ohjelma on tullut voimaan 1.1.1997. Silloin jalostukseen käytettäviltä yksilöiltä vaadittiin lonkkakuvaus- ja silmätarkastuslausunto. Vuonna 2012 Kennelliiton jalostustieteellinen toimikunta päätti, että rodun JTO:n voimassaoloaika päättyy 31.12.2012, mutta jatkoi kuitenkin rekisteröintejä PEVISA-ehdoin 31.12.2013 asti. Vuoden 2014 jalostuksen tavoiteohjelma hyväksyttiin rotujärjestön ylimääräisessä kokouksessa 27.10.2013, ja Kennelliiton jalostustieteellinen toimikunta (JTT) hyväksyi sen 11.3.2014. PEVISA ei ollut rekisteröinnin ehtona 1.1.2014–11.3.2014.

TAULUKKO 10. Staffordshirebulterriereiden PEVISA-ohjelmat ja siihen tehdyt muutokset (lähde: Kennelliitto)			
Voimaantulovuosi	Vastustettava sairaus	Vaadittavat toimenpiteet	Mahdolliset raja-arvot ja muut rekisteröintirajoitukset
1997	Lonkkanivelen kasvuhäiriö, silmänsairaudet	Pentujen rekisteröinnin ehtona vanhempien tutkimustulos	Tutkimustulokset eivät vaikuta rekisteröintiin. Silmätarkastuslausunnosta tulee ilmetä, että PHTVL/PHPV-kehityshäiriön esiintyminen on tutkittu biomikroskoopin (rakolampun) avulla.
2002	Lonkkanivelen kasvuhäiriö, silmänsairaudet	Pentujen rekisteröinnin ehtona vanhempien tutkimustulos	Tutkimustulokset eivät vaikuta rekisteröintiin.
2007	Lonkkanivelen kasvuhäiriö, silmänsairaudet	Pentujen rekisteröinnin ehtona vanhempien tutkimustulos	Tutkimustulokset eivät vaikuta rekisteröintiin.
2009	Lonkkanivelen kasvuhäiriö, silmänsairaudet	Ei ollut rekisteröinnin ehtona vanhempien tutkimustulos	Tutkimustulokset eivät vaikuta rekisteröintiin.
1.1.2014-11.3.2014	Ei PEVISA-ohjelmaa	-	-
2014	Lonkkanivelen kasvuhäiriö, silmänsairaudet	Pentujen rekisteröinnin ehtona vanhempien tutkimustulos	Tutkimustulokset eivät vaikuta rekisteröintiin.
2019	Lonkkanivelen kasvuhäiriö, silmänsairaudet	Pentujen rekisteröinnin ehtona vanhempien tutkimustulos	Koiran tulee tutkimushetkellä olla vähintään 12 kk ikäinen. Pentueen rekisteröinnissä huomioidaan lisäksi Koirarekisteriohjeen ehdot ja muut rotukohtaiset erityisehdot.
2025	Lonkkanivelen kasvuhäiriö, kynnärnivelen kasvuhäiriö, silmänsairaudet	Pentujen rekisteröinnin ehtona vanhempien tutkimustulos	Koiran tulee tutkimushetkellä olla vähintään 12 kk ikäinen. Pentueen rekisteröinnissä huomioidaan lisäksi Koirarekisteriohjeen ehdot ja muut rotukohtaiset erityisehdot.

PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

LONKKANIVELEN KASVUHÄIRIÖ

Lähde: [Kennelliitto "Lonkkanivelen kasvuhäiriö" ELT Anu Lappalainen, päivitetty 25.5.2023](#)

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli "lonkkavika", (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston ja nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä silmämääräisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana.

Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutumisen on täydellistä ja yleensä kipukin helpottaa tässä iässä.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa usein nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Myös ympäristöllä on vaikutusta lonkkavian ilmenemiseen ja vaikeusasteeseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta sen yleisyys vaihtelee roduittain. Oireet voidaan huomata pentuna 3-12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, "pupuhyppely", ylösnousuvaikeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja nakshteleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä.

Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä ja oireilu laitetaankin usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälänjan aaltoiluna ja lantion kiertymisenä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkanivelen kasvuhäiriön ja siitä johtuvan nivelrikon hoidossa on ruokinnalla keskeinen merkitys. Ylipaino pahentaa oireita ja pelkkä painon pudotus voi helpottaa koiran oloa. Tulehduskipulääkkeitä ja pistoksena tai suun kautta annettavia nivelnesteiden ja nivelruston koostumusta parantavia aineita käytetään yleisesti. Sopiva liikunta pitää lihaksiston kunnossa ja nivelet liikkuvina. Kirurgisia hoitoja, kuten esimerkiksi [lantion häpyluun lämpöluudutus](#), on myös olemassa. Huomioithan, että kirurgisesti hoidettua koiraa ei saa käyttää jalostukseen ja se tulisi siirtää jalostuskieltoon.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu lonkkien röntgenkuvaukseen. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiasuunkin perustuva jalostusvalinta johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista eikä lonkkavikaisia koiria käytetä. Jalostusarvoindeksien ([BLUP-indeksit](#)) avulla valinta on tehokkaampaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kynnärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria.

Suomessa käytetään FCI:n vahvistamaa kansainvälistä lonkkaniveldysplasian arvosteluasteikkoa:

A	Ei muutoksia
B	Lähes normaali / rajatapaus
C	Lievä dysplasia
D	Kohtalainen (keskivaikkea) dysplasia
E	Vaikea dysplasia

Tarkemmat määritelmät ja arvostelukriteerit löydät alla olevasta tiedostosta (englanniksi).

[FCI:n lonkkaniveldysplasian arvosteluasteikko](#)

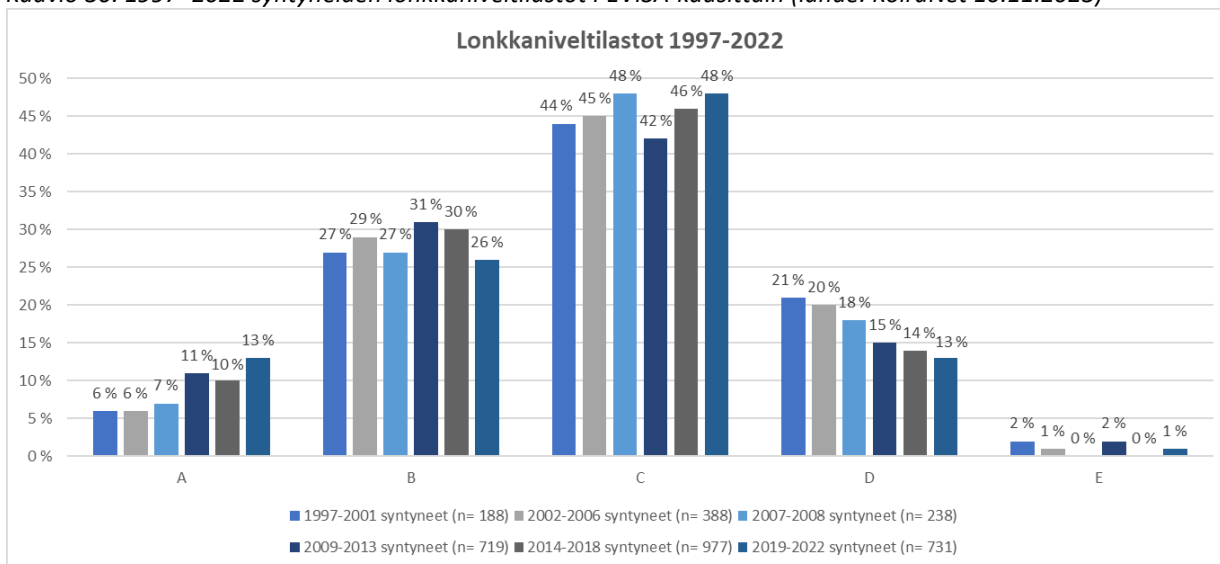
TAULUKKO 11. Lonkkaniveltilasto 2008-2022 (Lähde: KoiraNet / Kennelliitto 14.11.2023)

Vuosi	Synt.	Tutkittu	A	A%	B	B%	C	C%	D	D%	E	E%	Yht.
2008	287	43 %	7	6 %	39	31 %	59	48 %	19	15 %	0	0 %	124
2009	350	40 %	10	7 %	43	31 %	59	42 %	25	18 %	2	1 %	139
2010	323	43 %	17	12 %	55	40 %	52	38 %	13	9 %	1	1 %	138
2011	378	43 %	18	11 %	50	30 %	72	44 %	22	13 %	2	1 %	164
2012	364	38 %	18	13 %	38	27 %	55	40 %	24	17 %	4	3 %	139
2013	346	40 %	19	14 %	36	26 %	61	44 %	21	15 %	2	1 %	139
2014	408	43 %	21	12 %	59	34 %	62	35 %	32	18 %	2	1 %	176
2015	389	47 %	17	9 %	63	34 %	83	45 %	21	11 %	0	0 %	184
2016	435	43 %	19	10 %	50	27 %	101	54 %	16	9 %	0	0 %	186
2017	433	49 %	27	13 %	65	31 %	84	40 %	34	16 %	1	0 %	211
2018	423	52 %	16	7 %	53	24 %	115	52 %	35	16 %	1	0 %	221
2019	388	51 %	19	10 %	49	25 %	101	52 %	25	13 %	2	1 %	196
2020	444	55 %	34	14 %	51	21 %	119	49 %	35	14 %	3	1 %	242
2021	483	46 %	29	13 %	70	32 %	105	48 %	17	8 %	0	0 %	221
2022	502	15 %	11	15 %	12	25 %	28	38 %	15	21 %	1	1 %	73
Yhteensä	5955	43 %	282	11 %	739	29 %	1156	45 %	355	14 %	21	1 %	2553

Vuosina 2001–2006 syntyneistä koirista A- tai B-lonkkaisia on ollut 35 % tutkituista ja C-, D- tai E-lonkkaisia 65 % tutkituista koirista. Vuosina 2007–2013 syntyneistä koirista A- tai B-lonkkaisia on ollut 40 % tutkituista ja C-, D- tai E-lonkkaisia 60 % tutkituista koirista. Vuosina 2014–2018 aikana syntyneistä kuvausikäisistä koirista A- tai B-lonkkaisia on ollut 40 % tutkituista ja C-, D- tai E-lonkkaisia 60 % tutkituista koirista. Vuosina 2019–2022 aikana syntyneistä kuvausikäisistä koirista A- tai B-lonkkaisia on ollut 37 % tutkituista ja C-, D- tai E-lonkkaisia 63 % tutkituista koirista. Lukemat osoittavat A- ja B-lonkkaisen osuuden nousseen hienoisesti lukuun ottamatta ihan viimeistä tarkastelujaksoa, jonka aikana syntyneistä osa on vielä kovin nuoria eikä niitä vielä ole kuvattu. Rodun keskiarvo on selkeästi edelleen lonkkaniveldysplasian aste C.

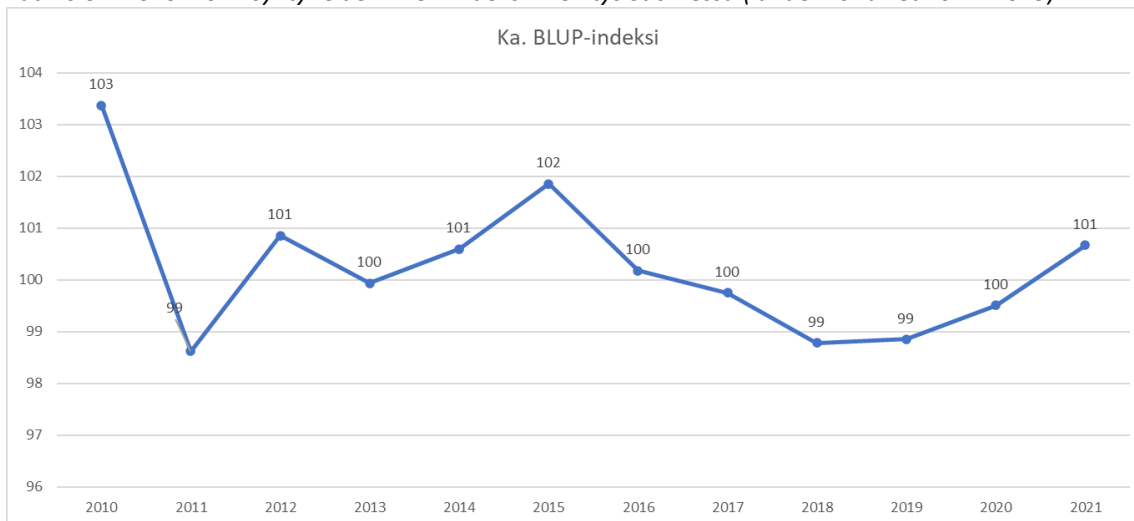
Vaikka C- ja D-lonkat ovat terveystarkastuksen 11/2022–8/2023 mukaan staffeilla usein oireettomia, ne eivät kuitenkaan ole terveet lonkat ja voivat aiheuttaa varsinkin vanhemmiten koiralle kipua. Sen vuoksi olisi tärkeää jalostuksen myötä pyrkiä parempiin lonkkatuloksiin suosimalla C- ja D-lonkkaisen koiran parituskumppanina mahdollisuuksien mukaan A- ja B-lonkkaisia koiria ja vähentää vielä edelleenkin D-lonkkaisten jalostuskäyttöä.

Kaavio 30. 1997–2022 syntyneiden lonkkaniveltilatost PEVISA-kausittain (lähde: Koiranet 10.11.2023)

Staffeilla on laskettu BLUP-lonkkaaindeksit vuoden 2012 toukokuusta. BLUP-indeksit ovat arvokas apu lonkkaniveldysplasian vastustamisessa. BLUP-indeksien keskiarvo ei kuitenkaan näytä edistymistä lonkkaterveyden osalta, joten indeksien huomiointia jalostuksessa ei tilaston valossa juurikaan tapahdu. Jalostusyhdistelmissä vuosittain on lukuisia C+C ja myös useita C+D -yhdistelmiä.

Kaavio 31. 2010–2021 syntyneiden BLUP-indeksin kehitys Suomessa (lähde: Koiranet 10.11.2023)

Indeksien vaihtelu on tasaista.

MIKÄ ON BLUP-INDEKSI?

Lähde: [Kennelliitto ”Mikä on BLUP-indeksi?” 10.11.2023](#)

BLUP-indeksi on ennuste koiran jalostusarvosta jossakin tietyssä ominaisuudessa. Koiran indeksiin vaikuttavat paitsi sen oma tulos, myös kaikki sukulaistulokset. Lisäksi indeksien laskennassa otetaan huomioon tuloksiin vaikuttavia ympäristötekijöitä. Koirien lonkkanivelen kasvuhäiriön BLUP-indeksit ovat saatavilla Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä usealle kymmenelle eri rodulle. Kynnärnivelindeksijä lasketaan reilulle kymmenelle eri rodulle ja spondyloosi-indeksiä yhdelle rodulle.

Mitä enemmän sukulaistuloksia sitä varmempi indeksi

Koiran indeksin ohella Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä näkyy myös indeksin arvosteluvarmuus. Se ilmoitetaan sulkeissa indeksin perässä.

Arvosteluvarmuus voi saada arvoja väliltä 0-100 %, ja siihen vaikuttavat koirasta ja sen lähisukulaisista saatujen tulosten lukumäärä sekä ominaisuuden periytymisaste. Mitä suurempi periytymisaste ja mitä enemmän sukulaistuloksia, sitä suuremmat ovat myös koirien arvosteluvarmuudet.

Indeksit ja PEVISA

Muutamien rotujen PEVISA-ohjelmissa lonkkanivelen kasvuhäiriötä vastustetaan indeksien avulla. Jos rodun lonkkaterveyttä halutaan parantaa PEVISAn avulla, tulee pentueiden vanhempien indeksien olla yli 100. Vaihtoehtoisesti voidaan laskea vanhempien indekseistä keskiarvo, jonka senkin tulee olla yli 100, jotta perinnöllistä edistymistä tapahtuu.

Huomaathan, että Suomessa röntgenkuvattu tuontikoira, jota ei ole vielä rekisteröity Suomeen saa indeksin vasta kun se on rekisteröity tai sen jälkeläisellä on Kennelliiton lausunto. Indeksien laskennassa tarvitaan koiran sukutaulutietoja, ja nämä tallennetaan Kennelliiton tietokantaan vasta kun koira rekisteröidään.

KYYNÄRNIVELLEN KASVUHÄIRIÖ

Lähde: [Kennelliitto ”Kynärnivelen kasvuhäiriö” ELT Anu Lappalainen, päivitetty 30.11.2020](#)

Kynärnivelen kasvuhäiriö (engl. elbow dysplasia, ED) on yleisin isojen ja jättikokoisten koirien etujalan nivelkivun ja ontumisen aiheuttaja. Kynärnivelen kasvuhäiriön eri muotoja ovat varislisäkkeen (processus coronoideus) sisemmän osan sairaus, olkaluun nivelnastan (condylus humeralis) sisemmän osan osteokondroosi ja kiinnittymätön kyynärpään uloke (processus anconaeus). Kynärnivelen inkongruenssia (nivelpintojen epäyhdenmukaisuutta) pidetään tärkeänä syynä kaikkiin edellä mainittuihin kasvuhäiriöihin ja myös se lasketaan kynärnivelen kasvuhäiriöksi.

Kynärnivelen kasvuhäiriön periytyminen on kvantitatiivista eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Kasvuhäiriön tyyppi vaihtelee eri roduilla, mikä viittaa siihen, että aiheuttajina ovat eri geenit. Kynärnivelen kasvuhäiriö on yleisempää uroksilla todennäköisesti urosten suuremman painon ja mahdollisesti myös hormonaalisten tekijöiden takia. Nykykäsityksen mukaan perinnöllisillä tekijöillä on suurin osuus kynärnivelen kasvuhäiriön synnyssä, mutta ympäristötekijöillä on osuutensa sen ilmenemisessä.

Kaikissa kynärnivelen kasvuhäiriöissä oireet alkavat keskimäärin 4-7 kuukauden iässä. Tyypillinen oire on ontuminen, joka voi pahentua rasituksessa tai olla voimakkainta levon jälkeen. Ontuminen voi olla jatkuvaa tai ajoittaista. Omistajan voi olla vaikea havaita koiran ontumista, jos kasvuhäiriö on molemminpuolinen. Toisinaan kasvuhäiriö on molemmissa kynärnivelistä, vaikka koira ontuu vain toista jalkaa. Usein oireet huomataan vasta aikuisiällä ja silloin oireet johtuvat kasvuhäiriön seurauksena kehittyneestä nivelrikosta. Kiinnittymätön kyynärpään uloke ei välttämättä oireile nuorella koiralla ja se voi olla röntgenkuvauksen sivulöydös.

Kasvuhäiriöiden ja niiden erilaisten kirurgisten hoitojen tehosta ja pitkäaikaisennusteesta ei ole olemassa kattavia tutkimuksia. Leikkaushoidon hyöty on epävarma, jos nivelessä on jo selvät nivelrikon merkit. Kaikkien kynärnivelen kasvuhäiriöiden seurauksena on ainakin hoitamattomana yleensä nivelrikko. Leikattuunkin jalkaan kehittyy usein jonkin asteinen nivelrikko, mutta sen määrä voi olla vähäisempää ja se voi kehittyä myöhemmin kuin ilman leikkausta hoidetussa nivelessä. Kynärnivelen nivelrikko invalidisoi koiraa yleensä pahemmin kuin esim. lonkkien nivelrikko, koska koiran painosta noin 60 % on etuosalla. Nivelrikon hoidossa tärkeitä ovat painon pudotus, liikunnan rajoitus ja tarvittaessa käytetään myös tulehduskipulääkkeitä. Lisäksi voidaan käyttää nivelnesteen koostumusta

parantavia lääkkeitä ja ravintolisiä.

Suomessa kyynärnivelkuvien arviointi perustuu pääasiassa nivelrikon merkkeihin, mutta myös muut kasvuhäiriöön viittaavat röntgenlöydökset huomioidaan. Jalostusarvoindeksit (BLUP-indeksit) tehostavat jalostusvalintaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran oman tuloksen lisäksi sen kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria.

Suomessa arvostelussa käytetään [IEWG:n](#) (International Elbow Working Group) esittämää kansainvälistä kyynärniveldysplasian arvosteluasteikkoa:

0	Ei muutoksia.	Normaali kyynärnivel.
1	Lievät muutokset.	Lievät nivelrikkomuutokset (artroosi) yleensä ensiksi kyynärpään ulokkeen (processus anconaeus) yläpinnassa (2 mm vahvuuteen saakka) ja/tai lievästi lisääntyttä luun tiiviyttä varislisäkkeen (processus coroneidu) kantaosassa.
2	Kohtalaiset muutokset.	Edellä mainittuja muutoksia 5 mm saakka ja/tai selkeästi lisääntyttä luun tiiviyttä varislisäkkeen kantaosassa ja/tai muita kyynärniveldysplasiaan (kiinnittymätön kyynärpään uloke, sisemmän varislisäkkeen sairaus, osteokondroosi) viittaavia muutoksia ja/tai lievää nivelen epämuotoisuutta.
3	Voimakkaat muutokset.	Edellisen ylittävät nivelrikkomuutokset/voimakas nivelen epämuotoisuus. Todettavissa oleva kyynärniveldysplasia (kiinnittymätön kyynärpään uloke, isemmän varislisäkkeen sairaus, osteokondroosi).

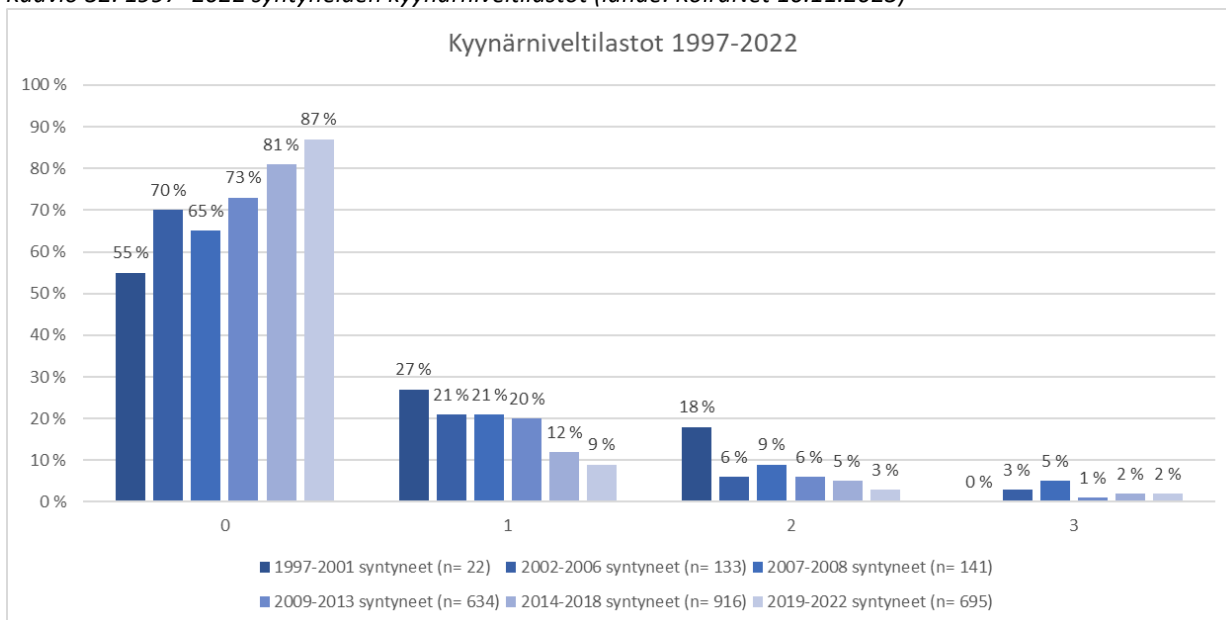
TAULUKKO 12. Kyynärniveltilasto 2008-2022 (Lähde: KoiraNet / Kennelliitto 27.8.2023)

Vuosi	Synt.	Tutkittu	0	0 %	1	1 %	2	2 %	3	3 %	Yht.
2008	287	27 %	53	69 %	15	19 %	6	8 %	3	4 %	77
2009	350	31 %	76	69 %	25	23 %	7	6 %	2	2 %	110
2010	323	39 %	94	74 %	23	18 %	8	6 %	2	2 %	127
2011	378	38 %	116	80 %	24	17 %	5	3 %	0	0 %	145
2012	364	33 %	82	68 %	29	24 %	7	9 %	2	2 %	120
2013	346	38 %	97	73 %	23	17 %	9	7 %	3	2 %	132
2014	408	40 %	133	81 %	19	12 %	8	5 %	5	3 %	165
2015	389	45 %	134	77 %	20	11 %	18	10 %	3	2 %	175
2016	435	39 %	133	78 %	23	13 %	10	6 %	5	3 %	171
2017	433	46 %	169	85 %	20	10 %	5	3 %	4	2 %	198
2018	423	49 %	171	83 %	26	13 %	8	4 %	2	1 %	207
2019	388	48 %	163	88 %	13	7 %	6	3 %	4	2 %	186
2020	444	51 %	198	87 %	19	8 %	7	3 %	3	1 %	227
2021	483	41 %	171	86 %	23	12 %	3	2 %	2	1 %	199
2022	502	9 %	42	91 %	2	4 %	0	0 %	2	4 %	46
Yhteensä	5953	38 %	1832	80 %	304	13 %	107	5 %	42	2 %	2285

Staffiharrastajien havaintojen mukaan huonot kyynärnivelet vaivaavat rotua enemmän kuin huonot lonkat. Rotu on etupainoinen, jolloin kyynärnivelet joutuvat kovalle rasitukselle. Kyynärnivelen nivelrikkoa on jouduttu joillakin yksilöillä hoitamaan leikkauksella tai muilla keinoin. Sairaita on varsin pieni osuus virallisesti kuvattujen koirien määrästä.

Kuten kuvan edellä olevasta taulukosta 12 näkyy, lieviä nivelrikkomuutoksia on löydetty viimeisen viidentoista vuoden aikana kuvatuista 13 %:lla, ja vaikka se onkin selvästi vähemmän kuin kymmenen vuotta aiemmin (22% kaudella 1998–2007), on tärkeää, että jalostuksessa kiinnitetään huomiota myös kyynärnivelten terveyteen, ettei kyynärniveldysplasia pääse muodostumaan uudeksi ongelmaksi.

Kaavio 32. 1997–2022 syntyneiden kynnärniveltilastot (lähde: KoiraNet 10.11.2023)

KOIRIEN PERINNÖLLISET SILMÄSAIRAUDET

Lähde: [Kennelliitto ”Koirien perinnölliset silmätaudit ja niiden tutkiminen”, päivitetty 9/2016](#)

Erilaisia perinnöllisiä tai perinnölliseksi oletettuja silmätauteja on todettu yli 160 koirarodulla. Sairauksien merkityksellisyys koiran elämänlaadun ja näkökyvyn kannalta vaihtelee vähäisestä sokeuttavaan ja/tai kivuliaaseen tai muuten koiran hyvinvointia merkittävästi haittaavaan ongelmaan.

ECVO (European College of Veterinary Ophthalmologists) antaa koiranomistajille ja -kasvattajille neuvoja silmätautien merkityksellisyydestä koiralle ja jalostukselle. Jalostusvalinnoilla tulee pyrkiä estämään/vähentämään ainakin vakavien, näköä uhkaavien ja/tai kipua tai leikkaushoitoa/jatkuvaa lääkitystarvetta aiheuttavien sairauksien ilmenemisen.

TAULUKKO 13. Silmätutkimustilasto 2008-2022 (Lähde:

KoiraNet / Kennelliitto 27.8.2023)

Vuosi	Synt.	Tutkittu	Terkeitä	Terkeitä %
2008	287	40 %	84	73 %
2009	350	37 %	102	79 %
2010	323	41 %	102	77 %
2011	378	39 %	117	80 %
2012	364	36 %	94	72 %
2013	346	35 %	92	76 %
2014	408	38 %	119	76 %
2015	389	40 %	116	74 %
2016	435	35 %	103	67 %
2017	433	39 %	124	74 %
2018	423	43 %	137	76 %
2019	388	42 %	118	73 %
2020	444	43 %	154	81 %
2021	483	32 %	124	80 %
2022	502	6 %	25	83 %
Yhteensä	5953	36 %	1611	27 %

TAULUKKO 14. Silmätutkimustilasto 2008-2022 Diagnoosi	
(Lähde: Koiranet / Kennelliitto 27.8.2023)	Esiintymä
Ei todettu perinnöllisiä silmä sairauksia	1605
Distichiasis, todettu	430
Distichiasis/Ektooppinen cilia, todettu	27
Ektooppinen cilia, todettu	5
Distichiasis, epäilyttävä	1
Distichiasis, operoitu	1
Kortikaalinen katarakta, todettu	25
Posterior polaarinen katarakta, todettu	10
Kaihin laajuus, lievä	9
Kaihin laajuus, kohtalainen	6
Muu vähämerkityksellinen kaihi, todettu	3
Nukleaarinen katarakta, todettu	2
Katarakta, jonka sijaintia ei ole määritelty, epäilyttävä	1
Kortikaalinen katarakta, epäilyttävä	1
Kaihin laajuus, laaja	1
PHTVL/PHPV, sairauden aste 1	17
PHTVL/PHPV, sairauden aste 2 - 6	2
PHTVL/PHPV, diagnoosi avoin	2
RD, multifokaali, todettu	8
RD, geograafinen, todettu	5
RD, diagnoosi avoin	1
RD, geograafinen, diagnoosi avoin	1
Sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio, todettu	9
Puutteellinen kyynelkanavan aukko, todettu	3
Muu verkkokalvon sairaus, todettu	2
PPM, iris-iris, todettu	2
PPM, iris-kornea, todettu	1
PRA, todettu	2
PRA, epäilyttävä	1
Linssikoloboma, todettu	1
Silmäluomen sisäänpäin kiertyminen, epäilyttävä	1
Uvean kysta, todettu	1
Silmämuutosten vakavuus, lievä	271
Silmämuutosten vakavuus, kohtalainen	40
Silmämuutosten vakavuus, vakava	2

Ylimääräiset ripset

Ylimääräisten ripsien (distichiasis ja ektooppinen cilia) karvatuppi sijaitsee luomirauhasessa tai sen vieressä. Distichiasiksessa, joka on näistä lievempi, karva kasvaa ulos luomen vapaasta reunasta. Oireet riippuvat karvan paksuudesta ja kasvusuunnasta. Ohuet, ulospäin suuntautuvat karvat aiheuttavat tuskin lainkaan oireita, paksummat ja silmän pintaan osuvat karvat sitä vastoin voivat aiheuttaa eriasteisia ärsytysoireita: lievää vuotamista ja räpyttelyä tai voimakkaampia kipuoireita ja jopa sarveiskalvovaurioita. Ripsiä voi irrota ja kasvaa takaisin karvan vaihtumisen yhteydessä.

Ektooppinen cilia kasvaa luomen sisäpinnan sidekalvon läpi ja aiheuttaa lähes aina voimakkaat kipuoireet (siristys, hankaaminen ja vetistys) ja sarveiskalvovaurioita.

Hoitona on tarvittaessa ripsien nyppiminen (ripsit kasvavat takaisin) tai karvatuppien tuhoaminen joko polttamalla tai jäädyttämällä (distichiasis) tai ripsen ja karvatupen poistaminen kirurgisesti (ektooppinen cilia). Ylimääräisten ripsien merkitys koiralle on usein melko vähäinen, jolloin koiria voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen, mutta mieluiten terveen kumppanin kanssa. Vakavia tapauksia (ektooppinen cilia ja selkeitä oireita aiheuttavat distichiat) ei kuitenkaan pidä käyttää jalostukseen.

Vuonna 2021 ECVO uudisti silmätarkastusohjeitaan distichiasis/ektooppinen cilia -diagnoosien osalta. Distichiasis/ektooppinen cilia -diagnooseja ei enää erotella, koska kyseessä ovat saman asian eri muodot. Jalostuskäyttöä ei suositella yksilöille, joilla on ruksattu myös kohta vakava. Löydös luokitellaan vakavaksi, jos luomen reunasta kasvavia ylimääräisiä ripsiä (distichias) on paljon ja/tai havaitaan merkkejä niiden aiheuttamasta ärsytyksestä. Ektooppiset ciliat luokitellaan myös vakavaksi muutokseksi. Jalostustietojärjestelmään lausunnot tallennetaan ohjeistuksen mukaisesti.

Harmaakaihi eli katarakta

Perinnöllinen harmaakaihi (ent. hereditaarinen katarakta, HC) samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Useimpien muotojen periytymismallia ei vielä tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Edennyt kaihi aiheuttaa silmän sisäistä suonikalvontulehdusta ja siten voi aiheuttaa kipua.

Katarakta eli kaihi voi olla perinnöllinen tai ei-perinnöllinen, synnynnäinen tai hankittu. Syntymän ja 8 viikon iän välillä todetut kataraktat ovat synnynnäisiä. Esimerkkinä hankitusta kataraktasta on sokeritautiin liittyvä, usein hyvin nopeasti täydelliseksi kaihiksi kehittyvä diabeettinen katarakta.

Muita esimerkkejä hankitusta kaihistä ovat esimerkiksi vanhuuden kaihi ja PRA:han liittyvä toissijainen kaihi. Ns. nukleaariskleroosi (ei luokitella kaihiksi) on normaaliin ikääntymiseen liittyvä muutos, jossa linssin ydin tiivistyessään muuttuu 'opaalinharmaaksi'. Muutoksella ei ole merkittävää vaikutusta näkökykyyn.

Kaihi voidaan poistaa leikkauksella fakoemulsifikaatiomentelmällä.

Perinnöllinen kaihi -diagnoosin saanutta koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Poikkeuksena ovat perinnölliseksi todetut ja oletetut muut vähämerkitykselliset linssin kaihimuutokset (mm. sileäkarvaisen noutajan etu Y-sauman pistemäiset kaihimuutokset), joita saa käyttää jalostukseen terveen kumppanin kanssa.

Silmäpeilauksella todettu kaihi on eri asia kuin geenitestillä selvitettävissä oleva perinnöllinen nuoruusiän katarakta (HC). Kts kohta 4.3.2.

PHTVL/PHPV

PHTVL/PHPV (persistent hyperplastic tunica vasculosa lentis/persistent hyperplastic primary vitreous) tarkoittaa linssiä ympäröivän verisuonituksen ja/tai alkulasiaisen liiallista kasvua sikiönkehityksen alussa ja vajavaista surkastumista syntymän aikoihin/sen jälkeen. Seurauksena on eriasteisia samentumia linssin takana sekä mahdollisesti myös linssin epämuotoisuutta.

Muutokset on jaettu kuuteen vakavuusasteeseen, joista lievin (aste 1) on onneksi yleisin. Siinä linssin takapinnalla on pieniä pistemäisiä (ei paljain silmin nähtäviä) pigmenttipisteitä / sidekudosplakkeja, joista ei koiralle ole haittaa. Vakavammassa muodoissa (2-6) sidekudosplakki on laajempi (aste 2) ja siihen voi liittyä aktiivista verisuonitusta (aste 3) sekä linssin epämuotoisuutta (asteet 4-6). Vakavampiin asteisiin saattaa liittyä toissijaisia kaihimuutoksia ja nämä yhdessä voivat aiheuttaa merkittävää näköhaittaa ja silmän tulehdusta ja kipua.

Sairaus on selkeästi perinnöllinen dobermannilla ja staffordshirenbulterrierillä, joilla se yleensä ilmenee molemmissa silmissä.

Koiria joilla on 1. asteen muutoksia, voidaan käyttää jalostukseen, mutta kumppanilla ei pidä olla samaa diagnoosia. Vakavampia muotoja (aste 2-6) ei pidä käyttää jalostukseen.

Verkkokalvon kehityshäiriö (RD)

Verkkokalvon kehityshäiriö (retinal dysplasia, RD) jaetaan kolmeen muotoon. Lievimmässä, multifokaalissa RD:ssä (mRD) muutokset ovat pieniä, yksittäisiä tai lukuisia poimuja verkkokalvolla. Muutokset pysyvät yleensä ennallaan ja niiden merkitys koiralle on hyvin vähäinen. mRD -koiria voi käyttää jalostukseen terveen kumppanin kanssa.

Geograafisessa RD:ssä (gRD) muutos on laajempi ja yleensä melko keskellä silmänpohjaa, jolloin sillä voi olla vaikutusta näkökykyyn. Muutokseen liittyy myös paikallista verkkokalvon ohentumista ja joskus myös irtaamaa. ECVO:n suositusten mukaan gRD:n tulisi sulkea koira jalostuksesta ainakin seuraavilla roduilla: samojedinkoira, labradorinnoutaja ja englanninspringerspanieli. Näillä roduilla muutoksiin saattaa liittyä merkittävää näkökyvyn heikkenemistä.

Useilla roduilla on tällä hetkellä PEVISA-ohjelmassaan rajoitus, joka sulkee gRD-koirat pois jalostuskäytöstä. Rotujärjestöt voivat halutessaan esittää lievennystä rajoitukseen. Kennelliitto suosittelee, että gRD-koiria käytetään jalostukseen vain terveen parituskumppanin kanssa.

Vakavin muoto (ns. totaali RD, tRD) on onneksi harvinaisin. Siinä verkkokalvon kehitys on jäänyt merkittävästi kesken eikä se ole kiinnittynyt normaaliin paikkaansa. Silmä on sokea ja siinä on usein muitakin kehityshäiriöitä. tRD -koiria ei pidä käyttää jalostukseen.

Eri muodoilla (mRD, gRD ja tRD) ei toistaiseksi ole todistettu olevan geneettistä yhteyttä.

Sarveiskalvon dystrofia

Sarveiskalvon dystrofiaa eli aineenvaihduntahäiriötä on kolmea eri muotoa (epiteliaalinen eli pintakerroksen, stromaalin eli keskikerroksen ja endoteliaalinen eli sisäkerroksen muutos), joista yleisimmässä eli epiteliaalisessa dystrofiassa on kyseessä molemmissa silmissä ilmenevä rasvakertymä sarveiskalvon pintaosassa.

Vaiva on todettu perinnölliseksi mm. beaglellä, cavalierilla ja siperianhuskylalla, mutta sitä nähdään satunnaisesti myös muissa roduissa. Se ilmenee yleensä keski-ikään mennessä, on paljain silmin havaittavissa, mutta aiheuttaa vain harvoin koiralle näkö- tai muita ongelmia. Ruokinta ja hormonaaliset tekijät saattavat osaltaan vaikuttaa vaivan ilmenemiseen.

Pinnallinen dystrofia ja usein myös stromaalin dystrofia ovat koiran elämän kannalta useimmiten vähämerkityksillisiä. Etenkin roduissa, joissa sitä ei ole oletettu perinnölliseksi ongelmaksi, tapauksia voidaan käyttää jalostukseen.

Endoteliaalinen dystrofiaa esiintyy kääpiöroduilla ja se ilmenee usein vanhemmalla iällä. Vaiva johtaa usein sarveiskalvon täydelliseen samentumiseen ja pahimmillaan sen kivuliaaseen haavautumiseen. Endoteeli dystrofia -sairasta koira ei pidä käyttää jalostukseen.

YLEISTÄ SILMISTÄ

Staffien silmien terveystilanne on hyvä. Valtaosalla vuosittain tutkituista koirista on terveet silmät. Yleisin perinnölliseksi katsottava silmänsairaus on ylimääräiset ripset, tosin suurin osa tämän diagnoosin saaneista tapauksista on lieviä. Tätä käsitystä tukee myös terveystarkastuksen 11/2022–8/2023 tulokset. Muita todettuja silmänsairauksia on käytännössä yksittäistapauksia (kaihi, PHTVL/PHPV, RD, PPM ja sarveiskalvon dystrofia).

Ylimääräisten ripsien torjuminen jalostuksessa on verrattain haastavaa, sillä ripset eivät periydy suoraviivaisesti. Vaiva on selvästi periytyvä, mutta periytymismekanismi ei ole tiedossa.

On suositeltavaa tutkituttaa koirien silmät virallisesti useammin kuin kerran, myös muilta kuin jalostuskoirilta. Mikäli koiralla diagnosoidaan jokin silmäsairaus, on sen jalostuskäyttöä harkittava huolellisesti. Jos tällaista koira käytetään jalostukseen, vikaa ei tule kerrata.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

L2-HGA & HC

Staffeilla on kaksi sairautta, joihin on olemassa geenitestit: L2-HGA (L-2-hydroxyglutaric aciduria) sekä HC (HC-HSF4 perinnöllinen nuoruusiän harmaakaihi). Sairaudet periytyvät resessiivisesti eli sairastuakseen koira tarvitsee sairautta aiheuttavan geenin kummaltakin vanhemmaltaan. Geenitestien avulla on mahdollista todeta, kantaako koira sairautta, vaikka olisi ilmiänsuultaan terve. Sairauden kantajan saa parittaa vain geneettisesti terveen yksilön kanssa. Jalostukseen käytettävät koirat tulee DNA-testata tai niiden tulee todistettavasti olla perimältään terveitä.

L2-HGA

Staffeilla esiintyvä L2-HGA on aineenvaihdunnallinen hermostosairaus, jossa koiran virtsassa, plasmassa ja aivoselkäydinnesteessä esiintyy kohonneita pitoisuuksia L-2-hydrioksiglutaraattihappoa. Normaalisti L-2-hydrioksiglutaraattihappo metaboloituu α -ketoglutaraatiksi, mutta sairailta koirilla näin ei tapahdu, vaan yhdistettä kertyy elimistöön tuhoisin seurauksin. L2-HGA vaikuttaa keskushermostoon ensisijaisesti aivoissa, ja oireet ilmaantuvat yleensä ensimmäisen kerran noin 6-12 kuukauden iässä. Oireina esiintyy tutisevaa liikkumista, väristyksiä, epileptisen kohtauksen kaltaista jäykistymistä, liikunnan tai jännityksen aiheuttamaa epänormaalia lihasjäykkyyttä ja käytösmuutoksia. Lievissä tapauksissa oireita on käytännössä ilmennyt aluksi ainoastaan stressaavissa tilanteissa, jolloin sairaus on ilmennyt liikkeen jäykkyytenä, peräpään jäykistymisenä ja lihasten tutinana.

Suomessa syntyi vuonna 1999 staffipentue, jossa ainakin yhdellä pennulla oli varmasti tämän sairauden oireet. Staffi -lehdessä 3/1990 (s. 30) Lukijoilta-palstalla eräs staffinomistaja kysyi vastaavanlaisten oireiden syystä ja neuvoja oireiden hoitoon. Oireiden syytä yritettiin jo tuolloin selvittää, mutta tuloksetta. Myöhemmin 1990-luvulla syntyi tietävästi joitakin staffeja, joilla on ollut sairaudenkuvaan sopivia oireita ja joista muutamia nähtiin myös näyttelykehissä oireineen. Rodun harrastajien piirissä sairaudesta puhuttiin pitkään staffien tutinatautina. Suomessa ainakin yksi staffi on rotujärjestön saamien tietojen mukaan jouduttu lopettamaan tämän sairauden seurauksena. Nykyisellä geenitutkimuksella sairaus on saatu kartoitettua hyvin perusteellisesti niin Suomessa kuin ulkomaillakin, eikä kantajien käyttöä terveen kanssa yhdistettynä ole rajoitettu.

HC-HSF4

Rodulla esiintyvässä perinnöllisessä nuoruusiän harmaakaihissa HC-HSF4 silmän linssin läpinäkyvyys häviää ja koira sokeutuu yleensä kokonaan 2–4 ikävuoteen mennessä. Perinnöllistä harmaakaihia on olemassa useaa tyyppiä, jotka eroavat toisistaan esiintymismuodoltaan ja ilmenemisiältään. HC-HSF4-tyypin perinnöllinen nuoruusiän harmaakaihi on aina bilateraalin ja symmetrisen molemmissa silmissä laajentuen täydelliseksi ja aiheuttaen aina sokeuden. Geenitestien myötä HC-HSF4:ä ei ole enää esiintynyt Suomessa ja hyvin vähän ulkomaillakaan. Koiran geneettinen status HC-HSF4 clear ei estä muiden HC muotojen ilmenemistä, mistä syystä silmäpeilaaminen on tärkeää myös näillä yksilöillä.

Periytyminen L2-HGA ja HC-HSF4

Sekä L2-HGA että HC-HSF4 periytyvät resessiivisesti eli väistyvästi. Tämä tarkoittaa, että sairaus ilmenee vain yksilössä, jolla sairautta aiheuttava alleeli (geeni) on homotsygoottinen eli kaksinkertainen. Yksilön on tällöin saanut geeniparin geenit molemmilta vanhemmiltaan. Ilmiänsuultaan terve, oireeton koira voi olla a) geneettiseltä perimältään terve, jolloin se ei myöskään periytä sairauden geeniä jälkeläisilleen tai koira voi olla b) sairauden kantaja, jolloin se periyttää sairauden geeniä jälkeläisilleen. Siksi sairauden kantajan saa parittaa vain sairauden suhteen geneettiseltä perimältään terveen kumppanin kanssa.

Resessiivisesti periytyvä sairaus periytyy seuraavasti:

aa = terve (clear)

ab = oireeton sairauden kantaja (carrier)

bb = sairas (affected)

Jos kaksi tervettä koiraa paritetaan keskenään (aa x aa), ovat kaikki niiden jälkeläiset perimältään terveitä (aa):

	a	a
a	aa	aa
a	aa	aa

Jos kantaja paritetaan terveen kanssa (ab x aa), keskimäärin 50 % jälkeläisistä on terveitä (aa) ja 50 % on sairauden kantajia (ab):

	a	b
a	aa	ab
a	aa	ab

Jos kaksi sairauden kantajaa paritetaan keskenään (ab x ab), keskimäärin 25 % jälkeläisistä on sairaita (bb), 50 % on kantajia (ab) ja 25% terveitä (aa):

	a	b
a	aa	ab
b	ab	bb

Jos sairas ja terve paritetaan keskenään (bb x aa), ovat kaikki jälkeläiset kantajia (ab):

	a	a
b	ab	ab
b	ab	ab

Jos kaksi sairasta paritetaan keskenään (bb x bb), ovat kaikki jälkeläiset sairaita (bb):

	b	b
b	bb	bb
b	bb	bb

DNA-testaus, L2-HGA ja HC-HSF4

Usean vuoden intensiivisen tutkimustyön ansiosta rodun kotimaassa Iso-Britanniassa The Animal Health Trust (AHT) löysi vihdoin geenimutaatiot, jotka aiheuttavat staffeilla perinnöllistä nuoruusiän harmaakaihia (HC-HSF4) ja L2-HGA-sairautta. Läpimurron seurauksena AHT kehitti myös DNA-testit näiden geenimutaatioiden tunnistamiseksi. Tämä oli merkittävä saavutus rodun hyväksi, sillä testien ansiosta voidaan saada selville kyseisten sairauksien kantajat.

Ensimmäiset AHT:n tekemät geenitestit viittasivat siihen, että noin 15 % staffikannasta olisi L2-HGA:n ja HC-HSF4:n kantajia. Siinä missä joillakin koirilla oli yhtä aikaa molempien sairauksien geenimutaatiot, AHT arvioi, että jopa 20–25% staffeista kantaa perimässään ainakin toista näistä geenimutaatioista. Tämä huomioiden AHT:n asiantuntijat suosittelivat, ettei sairauden kantajia suljeta heti pois jalostuksesta, sillä tällöin rodun geenikirjo köyhtyisi peruuttamattomasti. Sen sijaan AHT suositteli, että kaikki jalostukseen käytettävät koirat geenitestataan, ja mikäli koira olisi jommankumman sairauden kantaja, sitä käytettäisiin jalostukseen ainoastaan terveeksi testatun yksilön kanssa. Tällöin kaikki jalostukseen aiottu jälkeläiset olisi myös testattava. Tämä käytäntö vähentäisi asteittain mutaatioiden määrää jalostusmateriaalissa ja samalla sairauden kantajien muut, toivotut ominaisuudet voisivat periytyä jälkipolville.

Iso-Britanniassa rodun kattojärjestö Staffordshire Bull Terrier Breed Council of Great Britain and Northern Ireland on antanut seuraavat suositukset: Kaikki jalostukseen käytettävät koirat tulisi DNA-testata L2-HGA:n ja HC-HSF4:n varalta, poikkeuksena perimältään terveet koirat. Perimältään terveillä koirilla tarkoitetaan koiria, joiden vanhemmat on joko a) todettu terveiksi DNA-testein tai b) rekisteröity perimältään terveiksi vanhempien tulosten perusteella. Kantajaa ei tule parittaa testaamattoman tai toisen kantajan taikka sairaaksi todetun yksilön kanssa. Jos kantajaksi todettua koiraa käytetään jalostukseen, se tulisi parittaa ainoastaan DNA-testillä terveeksi todetun tai perimältään terveen koiran kanssa. Jos DNA-testein kantajaksi todettu koira paritetaan DNA-testillä terveeksi todetun tai perimältään terveen koiran kanssa, on pennut testattava geneettisen statuksen selvittämiseksi ennen niiden jalostuskäyttöä.

Rotujärjestö on vuodesta 2006 alkaen ylläpitänyt listausta geenitestatuista sekä perinnöllisesti terveistä staffeista. Listalle ilmoitetuista koirista ja pentueista täytyy toimittaa riittävän luotettava selvitys niiden geneettisestä statuksesta.

ATOPIA JA ALLERGIAT

Rotujärjestön toteuttaman terveystarkastuksen 11/2022–8/2023 (296 vastaajaa) mukaan allergia ja/tai atopia ovat merkittävä ongelma rodussa, ja niitä pitää pyrkiä vastustamaan. Kyselyyn ilmoitetuilla koirilla 28,3 %:lla iho ei ole ympäri vuoden terve eikä karvapeite ole normaali kattava karvapeite. Vastanneista 12,2 % ilmoitti koiran sairastavan atopiaa, 14 % ruoka-aineallergiaa, 7,5 % allergiaa ja 12,2 %:lla esiintyy muita allergiaan viittaavia oireita. Kyselyn staffeilla 66,3 %:lla ei ollut mitään allergioihin tai atopiaan liittyvää oireilua.

Vastaavasti Kennelliiton Koirien terveystarkastukseen 10/2022 vastanneista 15,5 % kertoi koirillaan olevan toistuvaa ihon kutinaa, hilseilyä tai punoitusta. Vastanneista 28,3 % kertoi toistuvista tai jatkuvista tassujen kutinasta, nuolemisesta, punoituksesta tai tulehduksesta, ja 10,1 % toistuvista tai kroonisista ulkokorvan tulehduksista. Vapaan kentän vastauksissa mainittiin (ruoka-aine)allergiat, atopia ja punoitukset märällä kelillä. Tämän takia yhdistyksen tulee edelleen lisätä tietoutta aiheesta ja kartoittaa iho-oireisten koirien esiintymistä rodussa.

KOIRAN ATOPIA

Lähde: [Kennelliitto "Koiran Atopia" ELL Nina Mahlanen, Eläinklinikka Peninkulma, 12.11.2023](#)

Atopia on geneettisestä taipumuksesta aiheutuva tulehduksellinen ja kutiseva allerginen ihosairaus, jonka synnylle on perimän lisäksi olemassa useita altistavia tekijöitä, kuten koiran elinympäristö ja olosuhteet.

Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Ruoka-aineallergia on koiralla atopiaa huomattavasti harvinaisempaa. Vain 10 % iho-oireisista koirista kärsii ruoka-aineallergiasta, jolloin koiralla on yleensä myös ruuansulatuskanavan oireita (ilmavaivat, ripuli). Atooppista tai allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Atopia on tyypillisesti nuoren aikuisen koiran sairaus ja oireet alkavat suurimmalla osalla atooppikoista 6 kk – 3 vuoden iässä. Allerginen nuha, astma ja silmän sidekalvontulehdus ovat koiralla harvinaisia. Koira reagoi ihollaan ja atopia onkin koiran yleisin ihosairaus. Atopiaan liittyvien toistuvien ihon bakteeri- ja hiivatulehdusten esiintymisestä on päätelty, että atooppikkokoirilla olisi puutteellisesti toimiva soluvälitteinen immuunivaste. Atopialle tyypillistä on, että oireet helpottuvat ja pahenevat kausittaisesti ainakin sairauden alkuvaiheessa. Jos oireet ovat heti alkuun jatkuvia, voidaan hyvällä syyllä epäillä ruoka-aineallergiaa aiheuttajaksi.

Atooppinen iho kutisee, minkä seurauksena koira raapii ihonsa rikki. Turkki on hilseilevä ja huonokuntoinen sekä ohut tai jopa paikoin kalju. Niiltä alueilta, joissa kutina on voimakkainta, iho paksunee jatkuvan raapimisen ja kalvamisen seurauksena sekä tummuu. Muutokset paikallistuvat naamaan (huulet ja silmien ympäritys), korviin, tassuihin, jalkoihin, leukaan ja vatsan alle (kainalot ja nivuset). Joillakin koirilla jatkuva kutina aiheuttaa myös käyttäytymisen muutoksia, esim. ärtyisyyttä. Toistuvat korvatulehdukset ovat eräs tavallisimmista atooppikon iho-oireista.

Koiran kutinan syy on selvitettävä huolellisesti. Jos muuta selittävää syytä ei löydy ja koiralla on atopidiagnoosin tekemiseen oikeuttavat oireet, koiralle tehdään joko ihotesti tai allergiavasta-aineita etsitään verestä. Koiran atopian hoitoon käytetään monia eri hoitomuotoja. Kaikkein tärkein on allergeenialtistuksen vähentäminen esim. toistuvien pesujen ja ympäristön saneerauksen avulla. Jollei näiden toimenpiteiden ja sekundaaristen bakteeri – ja hiivatulehdusten hallinnalla päästä riittävään lopputulokseen, voidaan allergiatestin tulosten perusteella aloittaa siedätyshoito ja/tai lääkehoito.

Furunkuloosi

Furunkuloosia on esiintynyt staffeilla koko rodun historian ajan Suomessa. Furunkuloosi tarkoittaa tassutulehdusta eli varpaiden ja polkuanturoiden välissä esiintyvää tulehdusta. Furunkuloosissa polkuanturoitten välissä oleva iho on arka ja punoittaa ja varpaiden väliin voi muodostua rakkuloita. Koira pyrkii nuolemaan tassuja ja saattaa ontua. Furunkuloosin taustalla voi olla eri tekijät, kuten atopia/allergia, sienitulehdukset tai psyykkiset oireet (jatkuva tassujen nuoleminen). Furunkuloosin syyt ovat osittain edelleen hämärän peitossa, mutta on epäilty, että taustalla olisi immunologinen tulehdusreaktio revenneistä karvatupista vapautuneeseen materiaaliin, kuten keratiiniin ja triglyserideihin. Laukaisevana tekijänä on usein mekaaninen trauma, tulehdus, loiset tai allergia. Staffi on lyhytturkkisena rotuna alttiimpi kehittämään furunkuloosin pitkäturkkisiin verrattuna. Hoidon perustana on altistavien tekijöiden, kuten atopian/allergioiden aiheuttaman kutinan hoito ja turkin poikki hankautumisen estäminen. Tauti uusii helposti ja voi joskus vaatia runsaastikin lääkehoitoja. Taudin taustasyyn selvittäminen on hoidon kannalta tärkeää, mutta läheskään aina taustasyytä ei pystytä selvittämään huolellisista tutkimuksista huolimatta. Tällöin koira hoidetaan oireenmukaisesti. (Eläinlääkäri.fi, 2018)

Sikaripunkki (Demodex Canis)

Sikaripunkki kuuluu yleisesti kaikkien koirarotujen ihon vakioasukkaisuun haitattomana. Sikaripunkki on erittäin pieni hämähäkkieläin, joka asustaa koiran karvatupen sisällä ja talirauhasissa. Lähes kaikkien koirien ihossa on sikaripunkkeja, mutta ongelmia tulee vasta siinä vaiheessa, kun koiran vastustuskyky jostain syystä alenee. Sikaripunkkia voi esiintyä myös paikallisesti korvatulehduksen aiheuttajana. Sikaripunkki aiheuttaa karvattoman punoittavan alueen ihossa. Karvattomat laikut eivät yleensä vaivaa koira, eivätkä vaadi erityisiä toimenpiteitä. Koiran vastustuskyvyn parantuessa normaalisti laikut häviävät itsestään.

Nuoruuden iän demodikoosi

Nuoruuden iän demodikoosia (paikallinen muoto) esiintyy alle vuoden ikäisillä staffeilla satunnaisesti. Leviäminen tapahtuu vain emolta pennulle ensimmäisten elinvuorokausien aikana, myöhemmin tauti ei tartu. Pieniä määriä sikaripunkkia voi esiintyä myös terveellä oireettomalla koiralla. Pennulle ilmestyy karvattomia kolikon kokoisia läiskiä pään ja joskus selän sekä/tai raajojen alueelle ja ne häviävät yleensä itsestään, eivätkä vaadi erityisiä hoitotoimenpiteitä eivätkä lääkehoitoa. Ne paranevat tavallisesti ilman hoitoa vuoden ikään mennessä eivätkä yleensä uusiudu. Hoidoksi suositellaan immunitteettia ja ihon terveyttä tukevia ravintolisiä ja -öljyjä, myös rokotukset kannattaa antaa yksittäin tai rokotusajankohtaa siirtää sekä huolehditaan koiran yleiskunnosta (matolääkitys, vitamiinikuuri). Kortisonivoiteita ei suositella läiskien ulkoiseen hoitoon. Nuoruusiän demodikoosi useimmiten paranee itsestään 1-2 kuukaudessa. Noin 10 %:ssa tauti etenee ja leviää yleistyneeksi demodikoosiksi. Paikallisen nuoruusiän demodikoosin sairastaneiden staffien jalostuskäytölle ei ole estettä.

Yleistynyt demodikoosi

Jos punkit lisääntyvät hallitsemattomasti, ne saavat aikaan yleistyneen demodikoosin. Yleistyneeksi demodikoosi määritellään, jos karvattomia läikkiä on todella runsaasti. Yleistynyt demodikoosi on vakava ihosairaus, jossa ihomuutokset muuttuvat vakavammiksi ja karvattomat alueet laajenevat, yleisoireina mm. väsymys, kuumeilu, ruokahaluttomuus, imusolmukkeiden paisuminen. Yleistynyt demodikoosi vaatii pitkän hoidon. Yleistynyttä demodikoosia hoidetaan suun kautta annosteltavilla loislääkkeillä ja siihen usein liittyvää bakteeriperäistä karvatupentulehdusta antibiooteilla. Kaikkia kortisonivalmisteita on vältettävä. Miksi joillekin yksilöille kehittyy yleistynyt sairaus, ei täysin tiedetä. Altistavina tekijöinä pidetään sisäloisia, kiima-aikoja, hormonaalisia sairauksia, glukokortikoidilääkityksiä ja kemoterapiaa. Spontaania paranemista ei ole koskaan raportoitu. Aikuisiällä puhjenneen demodikoosin taustasyys tai sairaus olisi hyvä selvittää. Yleistyneen demodikoosin uskotaan olevan perinnöllistä, joten tämän vuoksi siihen sairastuneita koiria ei suositella käytettävän jalostukseen. (Korhonen, 2003) ym.

POLVEN RISTISIDEVAURIO

Lähde: [Kennelliitto "Polven ristsidevaurio" ELL Juha Kallio, Eläinystäväsi Lääkäri, Tampere](#), 11.11.2023

Polven etummaisen ristsiteen vaurio on yleinen sairaus monilla koiraroduilla. Sitä ilmenee sekä pienillä että isoilla roduilla. Ristsiteen vaurio on koirien yleisin kirurgista hoitoa vaativa nivelsairaus.

- 80 % ristsidevaurioista on aluksi osittaisia
- Ristsidevaurio periytyy
- Operoitua koira ei saa käyttää jalostukseen

Suurin osa ristsidevaurioista aluksi osittaisia

Ristsiteet ovat vahva, lyhyt siderakenne polvinivelen keskellä, reisiluun ja sääriluun välillä. Eturistside on toiminnallisesti takaristsidettä tärkeämpi, koska se tukee reisiluun pään sääriluun nivelpinnalle takajalan työntövaiheen aikana. Eturistside rajoittaa myös polvinivelen kiertoa. Kun eturistside pettää, polvinivel löystyy ja reisiluu pääsee liukumaan taaksepäin sääriluun nivelpinnalla. Liike vaurioittaa nivelkierukoita ja rustopintoja. Ristsidevaurion seurauksena polviniveleen kehittyy nopeasti tulehdusreaktion seurauksena rappeuttava nivelrikko. Polven toimintakyvyn palauttamiseksi eturistsidevaurio täytyy viipymättä hoitaa kirurgisesti. Leikkausmenetelmiä on useita, ja oikea leikkausmenetelmä valitaan potilaskohtaisesti. Hoitotulos on yleensä hyvä, mutta ei täysin estä nivelrikkon kehittymistä polviniveleen.

Ristsidevaurioita pidettiin aiemmin äkillisenä trauman aiheuttamana sairautena. Nykyään tiedetään, että noin 80 % ristsidevaurioista on aluksi osittaisia. Polvinivel voi aluksi olla tukeva tai löysyys on lievää. Vähitellen vaurio etenee, kun ristside ei parane vaan pettää asteittain rappeutuessaan. Polveen kehittyy usein nivelrikkomuutoksia jo ristsidevaurion ja nivelen löysyyden edetessä.

Monet takajalan ja polvinivelen rakenteeseen, toimintaan ja aineenvaihduntaan liittyvät tekijät vaikuttavat ristsidevaurion syntyyn ja sairausalttiuteen

Takajalan puutteellinen kulmautuminen, jossa reisiluun ja sääriluun välinen kulma on sivusta katsottuna liian pieni, aiheuttaa lisärasitusta eturistsiteelle, ja sitä pidetään tärkeänä eturistsidevauriolla altistavana tekijänä. Samankaltainen liiallinen kuormitus eturistsiteelle voi syntyä myös silloin, jos sääriluun nivelpinta on taaksepäin kalteva. Lonkkien kipeytyminen lisää polvinivelen kuormitusta ja altistaa ristsidevauriolle. Muut polvinivelen sairaudet, kuten osteokondroosi ja polvilumpion luksaatio johtavat usein ristsidevaurioon: osteokondroosi voi häiritä kasvuaikana eturistsiteen normaalia kehittymistä ja myöhemmin osteokondroosiin liittyvä rustovaurio, nivelen tulehdusreaktio ja nivelrikkomuutokset johtavat eturistsiteen pettämiseen.

Polvilumpion luksaatioon liittyy tulehdusreaktion ja nivelrikkomuutosten lisäksi polvinivelen toiminnallinen asennonmuutos. Etenkin hoitamaton mediaalinen luksaatiotaipumus, johon liittyy sääriluun kiertyminen sisäänpäin, vaurioittaa ristisidettä. Iäkkäillä koirilla yleiskuntoon vaikuttavat sairaudet, erityisesti kilpirauhasen vajaatoiminta ja kortisolin liikaeritys (Cushingin tauti) altistavat eturistisidevaurioille. Myös ylipaino on merkittävä ristisidevauriolle altistava tekijä.

Ristisidevaurio on voimakkaasti perinnöllinen, operoitua koiraa ei saa käyttää jalostukseen

Suurin osa eturistisidevauriolle altistavista tekijöistä liittyy koiran rakenteeseen tai muihin sairauksiin ja niiden aiheuttamaan toimintahäiriöön polvinivelessä. Tämän vuoksi myös eturistisidevaurio on voimakkaasti perinnöllinen sairaus. Sairauden esiintyvyys vaihtelee voimakkaasti roduittain ja jopa pentueittain. Sairauden syy voi olla rotukohtaisesti liitettävissä tiettyyn altistavaan tekijään, kuten polvilumpion luksaatioon pienillä roduilla tai osteokondroosiin isommilla roduilla. Koiralla, jolla todetaan ja hoidetaan ristisidevaurio, on noin 50 % todennäköisyys kehittää eturistisidevaurio myös toiseen polviniveleen seuraavan vuoden kuluessa. Tämäkin havainto korostaa rakenteen, yksilöllisen alttiuden ja perinnöllisen taipumuksen merkitystä vaurion synnylle yksittäisen trauman sijaan.

Ristisidevaurioita tavataan kaikenikäisillä koirilla, mutta tyypillinen esiintymisikä voi antaa viitteitä sairauden taustasyystä rodussa. Osteokondroosin yhteydessä ristisidevaurio voi oireilla jo ennen kasvun päättymistä. Joillakin pienillä roduilla valtaosa ristisidevaurioista ilmenee vanhuusvuosina, jolloin rappeuttavat yleissairaudet voivat olla merkittävä taustasyys.

Sairauden perinnöllisen luonteen takia ristisidevaurion takia operoitua koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Operoidut koirat tulisi siirtää Kennelliiton jalostusstrategian mukaisesti EJ-rekisteriin. Jos koiraa on jo käytetty jalostukseen, sairauriski täytyy ottaa huomioon jälkeläisten jalostuskäyttöä suunniteltaessa.

Huomioitavaa on, että polvilumpion luksaation varalta annettava polvilausunto ei kuvaa sairastumisriskiä eturistisidevaurion suhteen.

YLEISTÄ POLVEN RISTISIDEVAURIOISTA

Staffeilla tavataan jonkin verran polven ristisiteen heikentymistä ja katkeamista. Rotujärjestön toteuttamaan terveystutkimukseen 11/2022–8/2023 osioon vastanneiden (281) koirista 24 eli 8,5 % on kärsinyt eri asteisista ristisideongelmista. Kyselyn osion vastauksista 11 koiralla ristisidevaurio on edellyttänyt leikkaushoitoa. Vastaavasti Kennelliiton Koirien Terveystutkimukseen 10/2022 mennessä vastanneista 7,1 % kertoi staffiensa kärsineen ristisidevauriosta.

Ristisideongelmien perimmäisistä syistä ei ole varmuutta, mutta niille voi altistaa koiran rakenne tai mahdollisesti perinnöllinen ristisiteiden heikkous. Polvien riittävään kulmautumiseen tulisi kiinnittää huomiota. Myös onnettomuudet voivat vahingoittaa ristisiteitä.

Nykyään eturistisiteen vauriot pyritään hoitamaan ennen kuin eturistiside katkeaa kokonaan. Tällöin diagnoosi perustuu tyypilliseen sairauskertomukseen ja havaittuun ontumaan. Koira on myös haluton koukistamaan kipeää polveaan ja sen vuoksi istuessaan pitää kipeää jalkaa hieman sivulla. Joskus polvi paksuuntuu erityisesti sisäpinnalta. Röntgentutkimus antaa myös viitteitä ristisidevammasta: nivelnesteiden määrä lisääntyy ja havaitaan nivelrikkomuutoksia, luupiikkejä nivelen reuna-alueilla. Tarvittaessa eturistisiteen katkeaminen ja nivelkierukoiden tila voidaan todeta tähystysleikkauksella. Tähystysleikkauksella voidaan myös hoitaa nivelkierukoiden vammat. (lähde: erikoiseläinlääkäri Esa Eskelinen)

Joka tapauksessa kyseinen vamma vaatii useimmiten leikkaushoitoa ja melko pitkän toipumisajan. Ristisideoperoituja koiria ei tule käyttää jalostukseen.

POLVILUMPION SIOILTAANMENO (PATELLALUKSAATIO)

Lähde: [Kennelliitto "Polvilumpion sijoiltaanmeno \(patellaluksaatio\)" ELT Anu Lappalainen, päivitetty 8.11.2016](#)

Polvinivelen rakenteelliset heikkoudet altistavat patellaluksaatiolle eli polvilumpion sijoiltaan menolle. Jalka-asento on virheellinen ja polvilumpion telaurat ovat liian matalat.

Patellaluksaatiota esiintyy suhteellisen runsaasti kääpiöroduilla ja sellaisilla suuremmilla roduilla, joilla on suora takajalka. Vika on periytyvä. Polvilumpion rakennetta säätelevät useat eri geenit, joiden esilletuloa myös ympäristö muokkaa.

Pienikokoisilla roduilla polvilumpio luksoituu yleensä sisäänpäin (mediaalisesti). Patellaluksaatio on synnynnäinen ja jaetaan vian vakavuuden perusteella neljään eri asteeseen. Eläinlääkäri tutkii polvet tunnustelemalla. I - asteen luksaatiot ovat tavallisesti oireettomia eivätkä kaipaa hoitoa. II- ja III - asteen luksaatioissa koiralla havaitaan selviä liikkumisvaikeuksia. Ravatessaan koira koukistaa hetkittäin raajaansa sen sijaan että tukeutuisi sillä maahan (polvilumpio on luiskahtanut pois paikoiltaan), ja jatkaa sitten normaalia ravia (polvilumpio on palautunut paikoilleen). IV - asteen luksaatioissa polvilumpio on pysyvästi pois paikoiltaan. Usein oireet huomataan tapaturman jälkeen, vaikka kyseessä on synnynnäinen vika. Patellaluksaatio voi myös pahentua eikä nuorena saatu tulos välttämättä ole lopullinen.

Huomioithan, että patellaluksaatiotutkimus ei kerro koiran riskistä sairastua risticideongelmaan.

Lievien patellaluksaation muotojen hoidoksi riittää yleensä lepo ja kipulääkitys. Jos tämä ei auta, patellaluksaatiota voidaan hoitaa kirurgisesti. Leikkausmenetelmiä on useita. Vaikeimman asteen luksaatioissa hoito voi vaatia useita leikkauksia ja ennuste voi olla huono.

YLEISTÄ PATELLALUKSAATIOSTA

Tilastojen valossa patellaluksaatiotilanne rodulla on hyvä. Patellaluksaatio kuitenkin voi alkaa oireilla staffin kaltaisella vantteralla koiralla jo ennen virallista tutkimusikää ja leikkauksella stabiloitu polvi saa myöhemmin tutkittaessa tuloksen 0/0. Tällöin koiran alkuperäinen diagnoosi ei välttämättä päädy virallisiin tilastoihin. On siten huomioitava mahdollisuus, että todettuja tai leikkaushoitoa vaativia patellaluksaatiotapauksia on olemassa tilastojen ulkopuolella.

EPILEPSIA

Lähde: [Kennelliitto "Koiran epilepsia" Eläinlääkäri Nina Mahlanen, Eläinklinikka Peninkulma, 11.11.2023](#)

Epilepsia on toistuvia kohtauksia aiheuttava aivojen sähköisen toiminnan häiriö, joka on koiran yleisin neurologinen sairaus.

Kohtauksien luonne vaihtelee ja koiralla voi olla tajunnan, motoriikan, sensorisen toiminnan, autonomisen hermoston ja/tai käyttäytymisen häiriöitä. Kohtauksen aikana koira voi olla tajuissaan tai tajuton. Jos koko koira kouristelee, puhutaan yleistyneestä kohtauksesta. Kohtaus voi esiintyä myös paikallisena, jolloin vain yksi lihasryhmä, esimerkiksi koiran raaja tai raajat kouristelevat.

Paikallisalkuinen kohtaus voi laajeta yleistyneeksi kohtaukseksi. Kohtauksen luonne riippuu purkauksen lähtöpaikasta aivoissa ja sen leviämisestä. Epilepsiaa sairastavaa koira ei saa käyttää jalostukseen. Samoin on vältettävä sellaisten riskilinjojen yhdistämistä, joiden tiedetään tuottaneen epileptikkojälkeläisiä, niin kauan kun rodulle ei ole olemassa geenitestiä, jonka avulla sairauden kantajuus voidaan todeta.

Ensimmäinen epilepsia-kohtaus tulee useimmiten nuorena, 1-5 – vuotiaana, mutta perinnöllinen epilepsia voi alkaa missä iässä hyvänsä. Samantyyppisiä kohtauksia voivat aiheuttaa myös muut sairaudet kuin epilepsia. Epilepsiadiagnoosi pohjautuu muiden sairauksien poissulkemiseen. Siksi koirasta otetaan virtsa- ja verinäytteitä ja tehdään neurologinen tutkimus. Jos ei muuta selittävää syytä löydy, koira sairastaa epilepsiaa. Epilepsiaa ei voida parantaa, vaan koira tarvitsee lääkitystä koko loppuelämänsä ajan. Lääkityksen aloituspäätökseen vaikuttaa kohtauksien esiintymistiheys ja vakavuus. Lääkityksen avulla epilepsia-kohtausten esiintymistä voidaan harventaa, kohtauksia lieventää ja niiden kestoa lyhentää. Joskus kohtaukset saadaan lääkityksellä kokonaan loppumaan.

YLEISTÄ EPILEPSIASTA

Tilastotietoa epilepsian esiintyvyydestä staffeilla on saatavilla vain vähän. Terveyskyselyssä 11/2022–8/2023 on tullut esiin 5 yksittäisen kohtauksen saanutta staffia, joilla kahdella on diagnosoitu epilepsia. Kahdella vastanneista on ollut nuorena pääntärinää, joka on mennyt ohi.

Jalostustoimikunnan julkiseen epilepsialistaukseen, joka aloitettiin kokeiluna 2021, on tullut 4 vastausta. Kuitenkin tiedossa olevia epilepsiatapauksia rodussa on enemmän. Kennelliiton Koirien Terveyskyselyn 10/2022 vastanneista 1,2 % vastasi koiralla olevan epilepsia ja 4,2 % vastasi koiralla olevan muu epilepsian tapainen kouristelutaipumus, poissaolo-kohtaus tai tärinäkohtauksia. Tosin otos oli pieni (168 vastausta 14.10.2022 mennessä).

Kennelliiton jalostustietokantaan 18 koiralle kuolinsyöksi on merkitty epilepsia. Valtaosa lienee yksittäistapauksia, mutta sairaus saattaa olla perinnöllinen tietyissä linjoissa. Epilepsiaan liittyy edelleen tarpeettoman vahva stigma, eikä sairaudesta puhuta riittävän avoimesti. Epilepsiadiagnoosin saanutta koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Epileptikon vanhempia ei tule parittaa uudelleen keskenään eikä tehdä toista hyvin samansukuista yhdistelmää.

Rotujärjestö kannustaa kasvattajia ja staffin omistajia ilmoittamaan epilepsiadiagnoosin saaneista koirista jalostustoimikunnalle sairauden esiintyvyyden kartoittamiseksi.

SYÖVÄT JA KASVAIMET

Staffeilla todetaan jonkin verran syöpäsairauksia ja pahanlaatuisia kasvaimia. Mitään tiettyä kasvain- tai syöpätyyppiä ei ole todettu esiintyvän huomattavia määriä, mutta terveystieteiden kyselyssä 11/2022–8/2023 kautta kerättyjen tietojen mukaan yleisimpiä ovat mastsolukasvaimet ja sisäelinten kasvaimet.

Aineiston vastauksista ei pystytä poimimaan, mitä kaikkia syöpiä esiintyy, ja kuinka paljon. Useassa kysymyksessä on voinut vastata yleisesti syöpä/kasvain-vastauksella. Poimimalla saadaan erilaisia syöpiä esille, esim. sisäelin, aivokasvain, mastsolukasvain, mutta osa ei ole vastauksissa erotellut, mistä syövästä on kyse. Kysymykseen sairastaako koira pitkäaikaissairautta, 16,5 % vastasi, että koira sairastaa kasvainsairauksia/syöpää. Lisäksi vastauksissa oli jo edesmenneissä koirissa syöpään kuolleita.

Usein pahanlaatuiset kasvaimet todetaan vasta iäkkäämmillä koirilla, kun taas hyvänlaatuisia mastsolukasvaimia voidaan todeta myös nuoremmilla koirilla. Yksi tyypillisimmistä nuorten koirien hyvälaatuisista kasvaimista on histiosytooma.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmän mukaan staffeilla on tavattu seuraavia kasvaimia tai syöpiä: aivokasvain, vatsalaukun kasvain, virtsarakon kasvain, keuhkosityöpä, haiman kasvain, nisäkasvain, luun tai nivelten kasvain, anaalirauhaskarsinooma ja eturauhassyöpä.

PERINNÖLLISET SELKÄMUUTOKSET

Lähde: [Kennelliitto "Perinnölliset selkämuutokset", 11.11.2023](#)

Spondyloosi

Lähde: Kennelliitto "Perinnölliset selkämuutokset" ELT Anu Saikku-Bäckström

Spondylosis deformans eli spondyloosi on selkärangan rappeumasairaus, jossa selkänikamien rajoille muodostuu luupiikkejä ja/tai -siltoja. Spondyloosia kehittyy usein normaalistikin ikääntymisen myötä, mutta bokseilla rappeumaa todetaan jo nuorilla koirilla. Spondyloosi on todettu perinnölliseksi sairaudeksi bokseilla (perinnöllisyys 0,42–0,62), joten sitä voidaan vastustaa jalostusvalinnoilla.

Silloittumat ovat yleisimpiä rintarangan loppuosassa ja lannerangan sekä ristiselän alueella, joten rinta- ja lannerangasta otetut sivukuvat ovat riittäviä kartoituskuvaamisessa. Spondyloosin suositeltava kuvausikä bokseilla on 2 vuotta, jolloin ikääntymismuutoksia ei vielä ole, mutta perinnölliset muutokset ovat ehtineet muodostua. Vanhalle koiralle sallitaan hieman enemmän muutoksia kuin saman lausunnon saavalle nuorelle koiralle, mutta eri-ikäisten koirien lausuntoja on vaikea verrata suoraan, koska ikääntymismuutosten osuutta on hankalaa arvioida. Kuitenkin kannattaa muistaa, että spondyloosi on etenevä sairaus, joten puhdas selkä tai vain lievät muutokset vanhemmalla koiralla on jalostuksellisesti erittäin merkittävä löydös.

Spondyloosia pidettiin pitkään koiralle merkityksettömänä oireettomana ikääntymismuutoksena. On kuitenkin havaittu, että selkärankaan muodostuneet luupiikit ja silloittumat voivat aiheuttaa koiralle vaihtelevanasteisia oireita kuten jäykkyyttä, ontumista, epämääräisiä selkäkipuja ja hyppämishaluttomuutta. Kehittymässä olevat luupiikit voivat murtua tai hangata toisiaan aiheuttaen tulehduskipua alueella – toisinaan paikalliset oireet helpottavat kun luutuminen etenee täydeksi sillaksi. Ventraalinen eli nikamien alapuolelle muodostuva siltamuodostus jäykistää selkää rasittaen viereisiä nikamavälejä. Harvinaisempi lateraalinen eli nikamien sivuille muodostuva spondyloosi voi painaa hermojuuria ja aiheuttaa koiralle rajujakin oireita, kuten virtsan ja ulosteen pidätyskyvyttömyyttä tai halvausoireita. Tällaisen tilanteen diagnosointi vaatii useimmiten röntgenkuvauksen lisäksi tietokonetomografia (CT) tai magneetti (MRI) tutkimuksen. Spondyloosia sairastavien koirien oireilu vaihtelee voimakkaasti yksilöittäin ja jopa vaikeaa spondyloosia sairastava bokseri voi olla täysin oireeton, joten kartoituskuvaaminen on jalostuksellisesti tärkeää.

Spondyloosi on valitettavasti bokseilla jo niin yleistä, että pelkästään sen perusteella ei kannata koira sulkea pois jalostuksesta kuin vaikeissa tapauksissa, jotta jalostuskanta ei pienene liikaa. Spondyloosin periytymismekanismeja ei tarkkaan tiedetä, joten voidaan noudattaa yleistä vastaavanlaisten sairauksien jalostuksesta annettua suositusta: käytettäessä spondyloosia sairastavaa koira pyritään etsimään sille partneri, joka on spondyloosivapaa (SP0) tai jolla on vain lieviä muutoksia. Nuoren, keskivaikeaa (SP3) spondyloosia sairastavan koiran jalostuskäyttöä tulee harkita tarkkaan ja vaikeaa (SP4) spondyloosia sairastavat yksilöt tulisi sulkea pois jalostuksesta. Sukua tulee katsoa laajemminkin eli myös vanhempien ja pentuesisarusten lausunnot kannattaa huomioida koiran perimän ja ilmiäisun vaikutuksen arvioimiseksi.

On tärkeää muistaa, että selkänikamissa voi olla paljon muitakin sairauksia kuin spondyloosi, joten spondyloosipuhdas (SP0) selkä ei aina ole sama kuin terve selkä. Välimuotoiset nikamat erityisesti lannerangan lopun ja ristiselän välissä (L7–S) ovat melko yleisiä ja altistavat ristiselän kivuille tai toimintahäiriöille usein jopa enemmän kuin spondyloosi.

Arvostelussa käytettävä asteikko (1.6.2013 alkaen):

SPO, puhdas	Ei muutoksia
SP1, lievä	Todetaan < 3 mm piikkejä korkeintaan 4 nikamavälissä tai > 3 mm piikkejä korkeintaan 3 nikamavälissä tai saareke korkeintaan 2 nikamavälissä.
SP2, selkeä	Todetaan silloittuma (täysi tai vajaa) korkeintaan 2 nikamavälissä ja/tai suuria saarekkeita korkeintaan 2 nikamavälissä.
SP3, keskivaikea	Todetaan silloittumia (täysiä tai vajaita) ja/tai suuria saarekkeita 3–7 nikamavälissä.
SP4, vaikea	Edellisiä vakavammat muutokset

Lausunnossa otetaan huomioon kaikki rintanikamat (1–13) sekä lannenikamat (1–7) ja ristiluu.

Tätä asteikkoa noudatetaan koiran 5 ikävuoteen saakka. Tämän jälkeen arvostelussa otetaan huomioon koiran ikä siten, että 5–7 vuotiaalla koiralla jätetään huomioimatta yksi silloittuma ja 8-vuotiaalla tai vanhemmalla koiralla jätetään huomioimatta kaksi silloittumaa. Kuitenkin jos vanhallakin koiralla on silloittumaa, ei se voi saada SPO lausuntoa.

Välimuotoinen lanne-ristinikama

Lähde: Kennelliitto ”Perinnölliset selkäsairaudet” ELT Anu Lappalainen, Helsingin yliopisto

Välimuotoinen lanne-ristinikama (lumbosacral transitional vertebra, LTV) on yleinen synnynnäinen ja perinnöllinen nikamaepämuodostuma, jonka periytymismekanismia ei tunneta. LTV:llä tarkoitetaan nikamaa, jossa on sekä lanne- että ristinikaman piirteitä. Välimuotoinen nikama voi olla viimeinen lannenikama (L7), jolloin puhutaan sakralisaatiosta tai ensimmäinen ristiluun nikama (S1), jolloin puhutaan lumbalisaatiosta. Muutos voi olla symmetrinen eli samanlainen oikealla ja vasemmalla puolella tai epäsymmetrinen, jolloin selällään otetussa röntgenkuvassa nähdään puoliero. Diagnoosi tehdään usein lonkkakuvasta, josta voidaan nähdä koiran ristiluu ja lanne-ristiluuliitos yhdestä suunnasta (”ylhäältäpäin”). Joillain koirilla lannenikamien lukumäärä on poikkeava, normaalin 7 nikaman sijaan näillä koirilla on 8 (L8) tai 6 (L6) lannenikamaa. L8 eli lumbalisaatio tarkoittaa että ristiluun 1. nikama on muodoltaan lannenikama ja L6 (sakralisaatio) tarkoittaa, että 7. lannenikama on muodoltaan ristinikama. Tämä on yksi LTV:n muoto ja se toteamiseen tarvitaan sekä rinta- ja lannerangan sivusuunnassa otetut röntgenkuvat. Lannerankakuvassa tulee näkyä koko ristiluun alue.

LTV:tä esiintyy useilla koiraroduilla, ja ainakin saksanpaimenkoirilla sen yhteydestä selkävaivoihin on tutkimustietoa. LTV altistaa lanne-ristiluuliitosalueen varhaiselle rappeutumiselle, minkä seurauksia voivat olla takaselän kivut ja pahimmassa tapauksessa takajalkojen halvausoireet. Hoitona käytetään lepoa ja kipulääkkeitä ja vakavimmissa tapauksissa leikkaushoitoa. Kotikoirina sairastuneet koirat pärjäävät usein melko hyvin, mutta ennuste paluusta harrastus- tai työkoiraksi on epävarma.

LTV:stä voi saada lausunnon 12 kuukautta täyttänyt koira. Arvostelun perusteet ja kuvaesimerkit eri asteista löydät tästä. Arvostelussa käytetty asteikko:

LTV0	Ei muutoksia
LTV1	Jakautunut ristiluun keskiharjanne (S1–S2)
LTV2	Symmetrinen välimuotoinen lanne-ristinikama
LTV3	Epäsymmetrinen lanne-ristinikama
LTV4	6 tai 8 lannenikamaa

LTV-muutosten yleisyydestä eri roduissa ei juurikaan ole vielä tietoa. Kennelliiton jalostustieteellinen toimikunta suosittelee jättämään oireilevat koirat pois jalostuksesta. Kaikkia oireettomia koiria voi käyttää, mutta LTV1–LTV4 -tuloksen saaneet koirat suositellaan yhdistämään vain LTV0-koirien kanssa. Tällaisten yhdistelmien jälkeläisiä suositellaan kuvattavaksi, jotta LTV-muutosten periytymisestä ja merkityksestä saadaan lisää tietoa.

Nikamaepämuodostumat

Lähde: Kennelliitto ”Perinnölliset selkäsairaudet” ELT Anu Lappalainen, Helsingin yliopisto

Selkärangan nikamien epämuodostumia (vertebral anomaly, VA) esiintyy useilla koiraroduilla. Niin sanotuilla ”korkkiruuvihäntäisillä” roduilla (bostoninterrieri, englanninbulldoggi ja ranskanbulldoggi) saattaa koko selkäranka olla korkkiruuvihäntään liittyen epämuotoinen. Myös mopsi kuuluu perinteisesti tähän brakykefaalisten (lyhytkalloisten) rotujen joukkoon, vaikka sen häntä on eri tavalla kierteinen. Näillä koirilla yleisimpiä nikaman kehityshäiriöitä ovat erimuotoiset puolินิกamat (hemivertebra) ja perhosnikamat (nikama, joka selällään otetussa kuvassa muistuttaa muodoltaan perhosta).

Spina bifida (selkärankahalkio) on tila, jossa nikaman katto ei ole sikiönkehityksen aikana sulkeutunut ja selkäydin tai sen kalvot ovat ilman nikaman luista suojaa. Myös häntä ja ristiluu ovat em. roduilla muodostuneet epämuodostuneista nikamista, minkä takia häntä on epämuodostunut, hyvin lyhyt ja jäykkä. Kipuja tai neurologisia ongelmia esiintyy, jos epämuodostuneet nikamat painavat selkäydintä. Tällainen selkä on myös normaalia alttiimpi tapaturmille. Hännän epämuodostumat voivat aiheuttaa virheasennon, joka voi johtaa ulostamisvaikeuksiin tai ihovaurioihin. On todennäköistä, että kaikilla em. tyyppisillä koirilla esiintyy epämuodostuneita nikamia, mutta niiden määrä ja muoto vaihtelevat eri yksilöillä.

Nikamien epämuodostumista voi saada lausunnon 12 kuukautta täyttänyt koira. Arvostelussa käytetty asteikko:

VA0, normaali	Ei muutoksia
VA1, lievä	1–2 epämuodostunutta nikamaa
VA2, selkeä	3–4 epämuodostunutta nikamaa
VA3, keskivaikea	5–9 epämuodostunutta nikamaa
VA4, vaikea	10 tai useampi epämuodostunut nikama

Joillakin koirilla voi olla nikamissa hyvin lieviä poikkeamia normaalista. Tällöin koira saa tuloksen VA0 (normaali), mutta lausunnon lisätietoihin merkitään VA-rajatapaus. Myös tällaisten muutosten lukumäärä näkyy koiran tiedoissa jalostustietojärjestelmässä. Yleisin tällainen muutos on lievä viimeisen rintanikaman vaillinaisesti kehittynyt kylkiluupari.

YLEISTÄ SELKÄSAIRAUKSISTA

Staffien selkiä on alettu tutkimaan vasta viimeisten vuosien aikana. Näin ollen rodussa ei löydy vielä kovinkaan paljon selkiä koskevaa virallista tutkimustietoa. Toistaiseksi kuvattujen koirien perusteella voidaan todeta, että staffeilla tavataan spondyloosia sekä LTV- ja VA-muutoksia. Rotujärjestön toteuttaman terveystarkastuksen 11/2022–8/2023 (296 vastaajaa) vastanneista 24,9 % kertoi staffillaan olevan eläinlääkärin toteama pitkäaikainen tai parantumaton sairaus ja näistä 27,8 % täsmänsi sairauden olevan spondyloosi. Spondyloosia ilmeni myös 7,7 % Kennelliiton Koirien terveystarkastukseen 10/2022 vastanneiden koirilla. Tämän vuoksi rotujärjestö suosittelee selkien kuvaamista.

KUUROUDEN TAUSTAA KOIRILLA

Lähde: [Kennelliitto "Kuurouden taustaa koirilla" Dos Kirsi Sainio, 11.11.2023](#)

Kuulo on yksi koiran tärkeimmistä aisteista. Kuuloaistimus syntyy aivoissa, johon kuuloelimessä syntynyt äänen aiheuttama endolymfanesteen värähtely johtuu sähköisessä muodossa.

Sekä varsinaisen kuuloelimen että kuuloaistimusta aivoihin välittävien hermojen kehitys ja ylläpito on varsin monisyinen prosessi ja erilaiset häiriöt joko itse kuuloelimessä tai välittävissä hermoradoissa tai aivojen kuuloalueella voivat johtaa alentuneeseen kuuloon tai täydelliseen kuuroutumiseen.

Koirilla synnynnäisestä kuuroudesta ei vielä ole olemassa tarkkaa tutkimustietoa. Kuurouden perimmäinen syy jää usein hämärän peittoon. Synnynnäistä kuuroutta tai etenevää kuulon rappeutumista voivat aiheuttaa myös ns. ototoksiset aineet, joita ovat mm. eräät antibiootit ja eräiden infektioiden tuottamat toksinit. Myös äkillinen kova ääni tai jatkuva korkeatasoinen melu aiheuttaa kuuloaistinsolujen tuhoutumista ja etenevää kuulon alenemista.

Merkittävin kuurouden aiheuttaja useilla roduilla liittyy kuitenkin perimään. Kuurouden geneettinen tausta on usein epäselvä ja sekä autosomaalista resessiivistä, autosomaalista dominoivaa että X-kromosomivälitteisesti periytyviä kuurouden muotoja on kuvattu eri roduilla. Jalostustieteellinen toimikunta on linjannut, että kuuroja tai toispuoleisesti kuulevia koiria ei tule käyttää jalostukseen. Myös toispuoleinen kuurous voi aiheuttaa koiralle hyvinvointiongelmia, jos koira ei esimerkiksi pysty paikantamaan kuulemaansa ääntä.

Koirilla esiintyy myös värigeenejä, jotka aiheuttavat ns. toissijaista eli sekundääristä synnynnäistä kuuroutta. Merkittävimpiä näistä geeneistä ovat valkoläiskäisyyttä ja valkoisuutta aiheuttavat piepaldismi (sp)- ja white spotting –geeni (sw) sekä marmorointiväriä aiheuttava merle –värigeeni. Näiden geenien vaikutus väreihin heijastaa niiden merkitystä melanosyyttien eli ihon pigmenttiä tuottavien solujen ylläpitoon.

Melanosyytit ovat peräisin ns. hermostopienasta ja ne vaeltavat sikiökehityksen aikana eri puolille elimistöä, myös kehittyvän korvan alueelle. Täysin valkoisilla koirilla (sw/sw) tai merle-geenin suhteen homotsygooteilla yksilöillä melanosyytit puuttuvat kokonaan tai niitä on vain murto-osa normaalista määrästä. Melanosyytit puuttuvat tällöin myös kehittyvän sisäkorvan alueelta.

Melanosyyttien merkitystä sisäkorvan kehityksessä ei vielä kokonaan ymmärretä, mutta melanosyyttien on havaittu ylläpitävän sisäkorvan käytävään endolymfanestettä tuottavaa stria vascularis- verkostoa. Jos ko. verisuonisto ei kehity normaalisti melanosyyttien puuttuessa, ei korvassa ole endolymfaa eikä synny kuuloaistimukselle välttämätöntä värähtelyä. Sisäkorvan rakenteet usein myös surkastuvat ja kuulo on pysyvästi vaurioitunut ja usein seurauksena on molemmissa tai kummassakin korvassa täydellinen ns. sekundäärinen kuurous. On myös mahdollista, että melanosyytteihin vaikuttavat molekyylit vaikuttavat myös muuhun hermostopienaan, jolloin kuurous voi johtua myös kuuloelimeen liittyvien hermostopienasta lähtöisin olevien ns. stato-akustisten hermopäätteiden puutteellisesta erilaistumisesta.

YLEISTÄ KUUROUDESTA

Suomessa on tiedossa muutamia kokovalkoisia tai valkovoittoisia staffeja, jotka ovat joko kokonaan tai osittain syntymäkuuroja. Staffeilla kuurous liittyy usein nimenomaan valkovoittoiseen turkin väriin. Kaikki valkoiset staffit eivät suinkaan ole kuuroja, mutta valtaosa kuuroksi todetuista staffeista on valkoisia. Valkoisia/valkopäisiä pentuja ei rutiininomaisesti BAER-testata, joten on mahdollista, että joitakin puolikuuroja yksilöitä voitaisiin löytää testaamalla. Täysin kuurot pennut usein tunnistetaan jo pentulaatikossa ilman testaustakin. Kennelliiton Koirien Terveyskyselyyn 10/2022 vastanneista 4,2 % kertoi koiran olevan kuuro tai, että koiralla on kuulon alentuma. Tosin otos on pieni (168 vastausta) ja kyseiset oireet ovat pääasiassa (43,8 %) alkaneet 7-vuotiaana tai myöhemmin. Syntymäkuuroa tai ilman tiedettyä ulkoista aiheuttajaa kuuroutunutta koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

HENGITYSTIEONGELMAT

Staffia ei luokitella varsinaisesti brakykefaalisiin koirarotuihin, mutta niillä on nähtävissä liian lyhyen kuono-osan aiheuttamia hengitystieongelmia eli BOAS-oireyhtymän oireita (Brachycephalic obstructive airway syndrome). Tutkimustiedon valossa lyhytkuonoisuus altistaa hengitysteiden epämuodostumille, kuten ahtaille puristuneille sieraimille, liian pitkään ja paksuun pehmeään kitalakeen, nenäkuorikoiden epämuodostumiin sekä henkitorven ja keuhkoputkien vajaakehitykseen. Edellä mainitut saattavat ilmetä huonontuneena rasituksen- ja lämmönsietokyvyn heikkoutena, korostuneina ja rohisevina hengitysääninä sekä kuorsaamisena. Koiralla voi myös olla vaikeuksia hengittää nenän kautta.

Rotujärjestön toteuttamassa terveystieteessä 11/2022–8/2023 vastauksista kävi ilmi, että staffit kärsivät erilaisista hengitysteihin liittyvistä ongelmista. Terveystieteessä 47 (15,9 %) omistajaa kertoi staffinsa kestävän huonosti hellettä ja fyysistä rasitusta. Vastajista 48 (16,2 %) kertoi, ettei koiran hengitys ole esteetöntä ja 13 (4,4 %) kertoi, etteivät koiran hengitystiet ole normaalit ja esteettömät. Lisäksi 10 (3 %) vastaajaa kertoi koiransa tarvinneen eläinlääkärin tutkimusta ja hoitoa koiransa hengitysteihin liittyen. Myös RKO-raporteissa (932) on 22 staffin kohdalla merkintä epäpuhtaasta hengityksestä. Hengitystieongelmaista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Muita tietoon tulleita sairauksia ja vikoja:

- nivelrikko
- ruuansulatusongelmat, herkkävatsaisuus, IBS
- purentaviat
- synnynnäinen kynärnivelen luksaatio
- varvasanomaliala eturaajoissa
- DVL2 -geenivirhe
- häntämutkat, töpöhännät, hännättömyys
- virtsakivet
- kivesvika
- autoimmuunisairaudet
- cushingintauti
- spinningisyndrooma tms. pakko-oireinen toiminta
- sydänviat
- kilpirauhasen toimintahäiriöt
- maksatulehdus/maksan toimintahäiriö
- kuivasilmäisyys
- vestibulaarisyndrooma

Lähde: Rotujärjestön 11/2022-8/2023 ja Kennelliiton 10/2022 toteuttamat terveystarkastukset.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Kennelliiton jalostustietokannassa Koiranetissä aloitettiin keväällä 2009 koirien kuolinsyiden kerääminen. Kyseessä on koiranomistajan tekemä ilmoitus, jossa hän voi paitsi valita valikosta oikean vaihtoehdon koiransa lopetusyyksi, myös antaa lisätietoja koiran sairaudesta tai lopetukseen johtavista muista syistä.

TAULUKKO 15: Vuosina 1988-2022 syntyneiden staffien kuolinsyyt (Lähde: Koiranet / Kennelliitto 27.8.2023)		
Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Kasvainsairaudet, syöpä	10 vuotta 4 kuukautta	200
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	13 vuotta 8 kuukautta	199
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	9 vuotta 10 kuukautta	189
Muu sairaus, jota ei ole listalla	7 vuotta 10 kuukautta	51
Luusto- ja nivelsairaus	8 vuotta 8 kuukautta	48
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	10 vuotta 10 kuukautta	44
Tapaturma tai liikennevahinko	4 vuotta 11 kuukautta	33
Hermostollinen sairaus	6 vuotta 6 kuukautta	31
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	10 vuotta 5 kuukautta	26
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	7 vuotta 9 kuukautta	21
Selkäsairaus	8 vuotta 2 kuukautta	20
Iho- ja korvasairaudet	5 vuotta 7 kuukautta	17
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	8 vuotta 3 kuukautta	17
Sydänsairaus	11 vuotta 5 kuukautta	13
Immunologinen sairaus	5 vuotta 3 kuukautta	9
Hengitystiesairaus	9 vuotta 9 kuukautta	7
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	5 vuotta 0 kuukautta	7
Kadonnut	5 vuotta 10 kuukautta	5
Silmäsairaus	10 vuotta 7 kuukautta	5
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	0 vuotta 3 kuukautta	4
Sisäeritysrauhasten sairaus	7 vuotta 9 kuukautta	4
Synnytysvaikeus	0 vuotta 3 kuukautta	1
Kaikki yhteensä	10 vuotta 0 kuukautta	951

Rodun keskimääräinen elinikä taulukon 15 mukaan on 10 vuotta 0 kuukautta. Viidenneksessä kuolemista ei ole ilmoitettu kuolinsyytä. Lisäksi 61 koirista on kuollut/lopetettu ilman sairauden diagnosointia. Kaikkein yleisimmät ilmoitetut kuolinsyyt ovat "vanhuus (luonnollinen tai lopetus)" ja "kasvainsairaudet, syöpä". Vanhuuden vuoksi menehtyneiden koirien keski-ikä on 13 vuotta 8 kuukautta, joka on verrattain korkea.

Vuosina 2022 ja 2023 rotujärjestön toteuttamaan elinikäkartoitukseen ilmoitettiin 217 yli 10-vuotiaan staffin tiedot, joiden yhteenlaskettu keski-ikä on noin 12 vuotta ja 1 kuukautta.

4.3.4 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko

Staffit ovat keskimäärin hyviä synnyttäjiä. Keskimääräinen pentuekoko on ollut Kennelliiton KoiraNet-jalostustietojärjestelmän mukaan 4,5-5,1 vuosina 2013–2022 (taulukko 1).

Astumisvaikeudet

Pääsääntöisesti urokset astuvat luonnollisesti ja astutusongelmista johtuvia siemennyksiä ei juuri ole.

Tiinehtymisvaikeudet

Pääsääntöisesti tiinehtymisen kanssa ei ole ongelmia.

Synnytysongelmat

Kasvattajille suunnatuissa vuosittaisissa pentuekyselyissä keisarileikkausten määrä on viimeisen viiden vuoden aikana ollut n. 30 % synnytyksistä. Huomioitava on, että keisarileikkausten määrä on noususuhdanteinen (2018=16 %, 2019=26,5 %, 2020=27,3 %, 2021= 50 %, 2022=30 %). Sektioiden yleisimpiä syitä ovat polttoheikkous, suurikokoinen pentu ja pennun virheasento.

Pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Nartut hoitavat yleisesti pentunsa erittäin hyvin ilman ongelmia.

Pentukuolleisuus

Staffien pentukuolleisuus on verrattain vähäistä, yksittäisiä pentuja yksittäisissä pentueissa.

Synnyttäiset viat ja epämuodostumat

Synnyttäiset viat tai epämuodostumat ovat myös yksittäisiä.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille

Staffeissa on yksilöitä, jotka edustavat brakykefaalista tyyppiä tai joilla on ahtaat sierainaukot jotka altistavat hengitystieongelmille, kuten rohisevalle hengitykselle ja alentuneelle rasituksensietokyvylle.

Staffin suhteellisen suuri pää, leveät hartiat ja kapea lantio saattavat puolestaan altistaa rodun synnytysvaikeuksille.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Keskeisimmät ongelmakohdat

Yleisimpiä rodun terveysongelmia ovat atopia ja allergiat sekä nivelrikko ja ristisidevauriot. Kitalakeen painuvat kulmahampaat, koiran alaleuan ollessa liian kapea. Yleisimpien kuolinsyiden luettelosta nousevat esille myös kasvainsairaudet. Neurologisista sairauksista merkittävin on epilepsia. Rodussa tulisi kiinnittää huomiota keisarileikkausten ja etenkin toistuvien keisarileikkausten määrään.

Ongelmien mahdollisia syitä

Immunologisten sairauksien ja kasvainten tarkkaa periytymistä ei tunneta, mikä vaikeuttaa niiden vastustamista jalostuksessa. Alttius immunologisiin sairauksiin (esim. atopia ja allergia) näyttäisi olevan perinnöllinen, mutta tarkkaa periytymismekanismia ei täysin tunneta. Yleisimpiä iho-ongelmia ovat erinäiset atopian oireet – ihottumat ja ihotulehdukset, hiivatulehdukset, turkkiongelmat ja furunkuloosi, joiden taustalla on jonkinlainen geneettinen alttius. Eläinlääketieteen piirissä on lisäksi arveltu, että ympäristökijät (ruokavalio-, hygieni- ja stressitekijät jne.) vaikuttavat siihen, mitkä

alttiutta geneeissään kantavat koirat alkavat oireilla. Rakenteen heikkoudet ja niukat polvikulmat altistavat ristisidevaurioille. Ristisidevaurion syntyminen vaatii usein geneettisen alttiuden. Jalostuksessa käytettävien yksilöiden etu- ja takakulmauksien tasapainoon tulisi kiinnittää huomiota. Ristisideoperoituja koiria ei saa käyttää jalostukseen.

Myöskään kasvaimien periytymismekanismeja ei täysin tunneta, mikä vaikeuttaa niiden vastustamista jalostuksella. Lisäksi ongelmana on, että kasvaimet ovat tyypillisesti vanhenevien koirien ongelma, jolloin niitä on mahdollisesti jo ehditty käyttää jalostukseen. Vasta vanhuusiässä puhkeavien kasvainten periytyvyydestä ei ole tietoa.

Tänä päivänä staffin jalostuksessa korostuu kasvattajan vastuu jalostusmateriaalistaan. Atooppisia tai allergisia koiria ei tule käyttää jalostukseen. Jalostukseen ei myöskään tule käyttää koiraa, jolla on todettu ristisidevamma, patellaluksaatio tai jokin muu perinnölliseksi luokiteltava arkielämää haittaava sairaus. Koiran käyttämistä jalostukseen liian nuorena on syytä välttää, koska monet esim. immunologiset sairaudet ilmenevät vasta aikuisiällä. Rotujärjestö kannustaa kasvattajia avoimeen keskusteluun ja toivoo, että sairauksista ja vioista ilmoitetaan jalostustoimikunnalle, jotta orastaviin ongelmiin voidaan puuttua ajoissa.

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

Staffordshiren bullterrierin rotumääritelmä löytyy [Kennelliiton sivuilta](#).
Hyväksytty: FCI 24.6.1987 SKL-FKK 8.3.1989

YLEISVAIKUTELMA: Sileäkarvainen, sopusuhtainen, kokoisekseen hyvin voimakas. Lihaksikas, toimielias ja ketterä.

KÄYTTÄYTYMINEN/LUONNE: Lannistumattoman rohkea ja sitkeä. Erittäin älykäs. Pitää ihmisistä ja erityisesti lapsista. Rohkea, peloton ja ehdottoman luotettava.

PÄÄ

Kallo: Lyhyt, syvä ja leveä.

Otsapenger: Jyrkkä.

Kirsu: Musta.

Kuono: Lyhyt.

Huulet: Tiiviit ja kuivat.

Leuat/hampaat: Leuat vahvat, hampaat isot. Täydellinen ja tasainen leikkaava purenta, ts. alaleuan etuhampaat koskettavat kevyesti yläleuan etuhampaiden takapintaa.

Posket: Hyvin korostuneet poskilihakset.

Silmät: Tummat silmät toivottavat, mutta saattavat vivahtaa turkin väriin. Pyöreät, keskikokoiset, katse suuntautuu suoraan eteenpäin. Silmänympärykset tummat.

Korvat: Ruusukorvat tai puolipystyt, eivät suuret eivätkä raskaat. Täysin loppa- tai pystykorvat erittäin epätoivottavat.

KAULA: Lihaksikas, melko lyhyt, kuiva ja lapoja kohden tasaisesti levenevä.

RUNKO: Lyhyt, lihaksikas ja hyvin muodostunut

Ylälinja: Selkälinja suora.

Rintakehä: Etuosa leveä. Rintakehä syvä, kylkiluut hyvin kaareutuneet.

HÄNTÄ: Keskipitkä, matalalle kiinnittynyt, kapenee kärkeä kohti. Koira kantaa sitä melko matalalla. Ei saa kiertyä paljon. Muistuttaa vanhanaikaista vesipumpun kahvaa.

RAAJAT

ETURAAJAT:

Yleisvaikutelma: Eturaajat ovat suorat ja vahvaluiset, melko kaukana toisistaan.

Lavat: Hyvin kulmautuneet.

Kyynärpäät: Tiiviit.

Ranteet: Vahvat, kypälät hieman ulospäin kääntyneet.

Etukäpälät: Päkiät voimakkaat, kypälät vahvat ja keskikokoiset. Kynnet mustat yksivärisillä koirilla.

TAKARAAJAT:

Yleisvaikutelma: Takaraajat ovat hyvin lihaksikkaat, takaa katsottuna yhdensuuntaiset.

Polvet: Polvikulma selvä.

Kintereet: Matalat.

Takakäpälät: Kuten etukäpälät.

LIIKKEET: Vapaat, voimakkaat, ketterät ja vaivattomat. Raajat liikkuvat yhdensuuntaisesti sekä takaa että edestä katsottuna. Takaraajojen työntö selvä.

KARVAPEITE

KARVA: Sileä, lyhyt ja rungonmyötäinen.

VÄRI: Punainen, vaalea ruskeankeltainen, valkoinen, musta tai sininen tai mikä hyvänsä näistä väreistä valkoisen kanssa. Mikä tahansa juovikas (brindle) sävy tai juovikas valkoisen kanssa. Musta punaisin merkein (black and tan) ja maksanväri ovat erittäin epätoivottavia.

KOKO JA PAINO

Säkäkorkeus: 36–41 cm, suhteessa painoon.

Paino: Urokset 12,7–17,2 kg

Nartut 10,9–15,4 kg.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

- Vihaisuus tai liiallinen arkuus.
- Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittyntä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Jalostukseen tulee käyttää vain toiminnallisesti ja kliinisesti terveitä, rakenteeltaan rodunomaisia koiria.

Staffi on lyhytkarvainen, keskikokoinen, sopusuhtainen, ulkomuodoltaan liioittelematon koira. Sen tulisi vaikuttaa kokoisekseen voimakkaalta ja kauttaaltaan lihaksikkaalta, mutta silti ketterältä. Rodun ei siten tule olla bulldoggimaisen raskasrakenteinen eikä terrierimäisen kevyt, vaan sopusuhtaisesti siltä väliltä: *a good blend of bull and terrier*.

Rodun jalostuksessa on ulkomuodollisesti toteutunut rotumääritelmän tavoite; kokoonsa nähden voimakas, lihaksikas ja kuitenkin samalla ketterä koira. Sillä on syvään runkoon nähden riittävän voimakas, pyöreä luusto.

Rotumääritelmässä on annettu selkeät mitat vain korkeudesta ja painosta. Muilta osin rotumääritelmä jättää runsaasti tulkinnan varaan. Rodulla ei tulisi esiintyä sellaisia ulkomuoto-ominaisuuksia, jotka voisivat haitata koira tai joissa liioiteltaisiin rotumääritelmän vaatimuksia, ja jotka voisivat lisätä alttiutta terveydellisille ongelmille.

Staffin pää on verrattain lyhyt, ja kallo syvä ja leveä. Kuonon pituus on 1/3 pään pituudesta niskakahmasta kirsuun. Otsapenger on selvästi erottuva (distinct). Mikäli kuono on liian kevyt kalloon nähden ja sierainaukot kapeat, ne yhdessä saattavat altistaa purenta- ja hengitystieongelmille. Staffille tyypillisen lempeän ilmeen tekevät pyöreät, mahdollisimman tummat silmät, jotka sijaitsevat riittävän etäällä toisistaan katseen suuntautuessa eteenpäin.

Korvien koko vaihtelee, mutta korvien sijainti ja asento ovat pääasiassa vakiintuneet toivotunlaisiksi ruusukorviksi tai puolipystyiksi korviksi.

Leikkaava purenta ja vahvat hampaat ovat rodussa yleiset, mutta kapeita alaleukoja ja virheasentoisia kulmahampaita esiintyy edelleen, samoin tasa- ja alapurentoja. Hammaspuutoksista yleisin on P4 puutos, joka tosin ei ole koiralle itselleen haitaksi, kuten ei tasa- tai alapurentakaan.

Näyttelyiden RKO-raporteissa oli vuonna 2022 merkintöjä 74 koiralla (yht. 932 koirasta) hampaista ja purennasta. Merkintöjä oli tarkennettu tiukoilla kulmahampailla, alapurennoilla ja etuhampaiden epätasaisilla rivistöillä. Toiseksi eniten merkintöjä (22/932) tuli koirien hengityksestä. Merkintöjen määrä ja tarkkuus vaihtelevat. Tuomareista 26/44 oli sitä mieltä, että rodun kuuluu olla RKO-rotulistalla. Yhdeksän tuomarin mielestä rotu ei kuulu listalle, ja kahdeksan ei osannut sanoa asiasta mielipidettä.

Rungon osalta ongelmana on lyhyet rintakehät ja lyhyet rintalastat, mihin tulee jalostuksessa kiinnittää huomiota. Kyseessä ei ole pelkkä kosmeettinen ongelma, sillä rintakehän on tarkoitus suojata sisäelimiä. Huomiota on kiinnitettävä myös rungon mittasuhteisiin niin korkeuden kuin pituuden suhteen.

Ylälinjan ongelmat liittyvät joko liian jyrkkään tai liian tasaiseen ja usein myös liian lyhyeen lantioon. Liian jyrkkä lantio ja pyöristynyt ylälinja (lanneosa) tekevät koiran takaraajojen liikkeestä voimattoman ja liike jää rungon alle. Vastaavasti liian tasainen lantio tekee usein korkean hännänkiinnityksen ja hännän asento kohoaa liikkeessä suoraan ylöspäin. Hännät ovat pääasiassa suoraa, mutta pituudessa ja paksuudessa on eroja. Liian harvoin näkee toivotun mallisia, hännän kärkeä kohti kapenevia ja loppuosastaan kaartuvia, ns. vanhanmallisia pumpunkahvoja.

Kulmausten epätasapaino on hyvin yleinen ongelma. Tasapainoiset kulmaukset mahdollistavat tasapainoiset ja rotutyypilliset, tehokkaat liikkeet.

Karvapeitteessä ja pigmentissä ei Suomessa ole tällä hetkellä mainittavia jalostuksellisia ongelmia.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Rodun koirien näyttelykäynnit

TAULUKKO 16. Pentuerekisteröityjen näyttelykäynnit syntymävuoden mukaan sekä näyttelyistä saatu paras laatumininta (Lähde: Koiranet / Kennelliitto 3.9.2023)															
	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Synt. kpl	502	483	444	388	423	433	435	389	408	346	364	378	323	350	287
Käyneet kpl	175	278	274	229	294	321	302	304	355	329	324	351	306	345	358
	35 %	58 %	62 %	59 %	70 %	74 %	68 %	63 %	87 %	95 %	89 %	93 %	95 %	99 %	125 %
ERI	90	128	125	105	136	145	136	142	159	152	132	147	126	133	129
	51 %	46 %	46 %	46 %	46 %	45 %	45 %	47 %	45 %	46 %	41 %	42 %	41 %	39 %	36 %
EH	63	109	110	85	114	138	124	120	134	129	121	130	123	135	126
	36 %	39 %	40 %	37 %	39 %	43 %	41 %	39 %	38 %	39 %	37 %	37 %	40 %	39 %	35 %
H	20	31	31	30	29	25	29	29	45	39	54	51	36	59	77
	11 %	11 %	11 %	13 %	10 %	8 %	10 %	10 %	13 %	12 %	17 %	15 %	12 %	17 %	22 %
T	-	5	2	2	2	3	2	3	2	1	5	8	6	8	9
	-	2 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	0 %	2 %	2 %	2 %	2 %	3 %
EVA	1	3	3	3	6	5	3	4	8	3	3	4	4	1	6
	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	0 %	2 %
HYL	1	2	3	4	7	5	8	6	7	5	9	11	11	9	11
	1 %	1 %	1 %	2 %	3 %	3 %	3 %	2 %	2 %	2 %	3 %	3 %	4 %	3 %	3 %

Kaikkien näyttelyihin osallistuneiden koirien tulokset löytyvät Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä.

Näyttelyissä käynti on pysynyt suunnilleen samana viime vuosina. Vuosina 2018–2022 n. 57 % syntyneistä oli käynyt näyttelyissä. Näyttelyissä käynnit ovat vähenemään päin, jos verrataan esim. ajanjaksoon 2013–2017, jona aikana syntyneistä n. 77 % oli käynyt näyttelyissä, kun taas ajanjaksona 2008–2012 n. 100 % syntyneistä oli käynyt näyttelyissä.

Rodun koirien jalostustarkastukset

Rotujärjestö järjesti oman jalostustarkastuksen jo vuonna 2013. Tuolloin tarkastus suoritettiin Staffiyhdistyksen laatiman tarkastuslomakkeen perusteella. Kennelliiton ohjeen mukaan jalostustarkastuksia on järjestetty vuodesta 2015. Yhteensä jalostustarkastuksia on ollut 10, joista 8 pääkaupunkiseudulla ja 2 Oulussa. Rotujärjestö on määrittänyt staffin ulkomuodon ihanneprofiiliin [Kennelliiton lomakkeen](#) mukaisesti.

Jalostustarkastuksissa on ollut vuosina 2013–2022 yhteensä 76 koiraa. Näistä on jalostukseen ulkomuodoltaan hyväksytty 44, hyväksytty lisähuomioilla 25, hyväksytty varauksella 3 (tätä käytetty vain ensimmäisessä jalostustarkastuksessa merkintänä) ja hylätty 4kpl. Hylätyt tarkastukset liittyvät mm. virheellisiin parentoihin ja väärään kokoon.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Staffi on lyhytkarvainen, keskikokoinen, sopusuhtainen, ulkomuodoltaan liioittelematon koira. Sen tulisi vaikuttaa kokoisekseen voimakkaalta ja kauttaaltaan lihaksikkaalta, mutta silti ketterältä. Rodun ei siten tule olla bulldoggimaisen raskasrakenteinen eikä terrierimäisen kevyt, vaan sopusuhtaisesti siltä väliltä.

Staffi on nykyaikana puhtaasti seurakoira. Staffin terve ja liioittelematon rakenne sekä iloinen, touhukas luonne tekevät siitä erinomaisen kumppanin monenlaisiin harrastuksiin. Rodun nykyinen rakenne on siten sopuisuudessa rodun käyttötarkoituksen kanssa. Liioiteltuja piirteitä tulee jatkossakin välttää.

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Keskeisimmät ongelmakohdat

Kapeat ja heikot alaleuat ja niiden myötä virheasentoiset alakulmahampaat ovat rodun ongelmia, ja niihin tulee jatkossakin kiinnittää jalostuksessa huomiota. RKO-raporteissa esille on tullut myös enenevässä määrin hengitysvaikeuksia, ja jalostuksessa tuleekin kiinnittää huomiota normaaliin äänettömään hengitykseen.

Epätasapainoiset kulmaukset ja epäsuhtaiset rungon mittasuhteet vaikuttavat koirien liikkeisiin heikentävästi. Luuston on oltava riittävän vahva koiran kokoon ja rungon volyyymiin nähden.

Vinoasentoiset, ovaalin/mantelin muotoiset, liian pienet ja/tai vaaleat silmät luovat rodulle epätyypillisen ilmeen.

Häntien mallin ja hännänkannon osalta on tavoiteltava rodulle tunnusomaista vanhaa pumpunkahvaa.

Rotumääritelmässä mainitaan kaksi erittäin epätoivottavaa värisävyä: maksanväri ja tan-merkit, joista viimeksi mainitun väriset koirat ovat yleistyneet, usein nokisin, brindle-värisin tan-merkein.

Ongelmien mahdollisia syitä

Ulkomuodon kehitystä ohjaa hyvin pitkälle koiranäyttelyt. Mikäli näyttelyissä palkitaan korkeasti virheitä ilmentäviä tai epätyypillisiä koiria, se saattaa lisätä niiden kiinnostavuutta jalostuskäytössä, minkä seurauksena kasvattajat saattavat taipua käyttämään jalostukseen koiria, jotka eivät siihen ole soveltuvia luonteen, purennan, hengityksen, kulmausten, ihon tai turkin vuoksi. Lisäksi kasvattajalta vaaditaan näkemystä ja taitoa valita yhdistelmän osapuolet siten, ettei niissä tuplaannu samat virheet ja viat.

Huomioitavaa on, että Suomen Kennelliiton hyväksymässä suomenkielisessä rotumääritelmässä on muutamia käänkövirheitä. Alkuperäisessä, The Kennel Clubin rotumääritelmässä sekä FCI:n englanninkielisessä rotumääritelmässä staffin rungon mainitaan olevan "close coupled" mikä on suomenkieliseen rotumääritelmään käänntynyt virheellisesti "runko: lyhyt". Otsapengerettä kuvaava termi "distinct" (selkeä/voimakas, selvästi erottuva) on käänntynyt suomeksi "jyrkkä". Close coupled viittaa tosiasiaassa vain lanneosan lyhyteen, ei koko rungon mittaan, eikä otsapengerettä kuvaavat termit "selvästi erottuva" ja "jyrkkä" ole nekään toisilleen synonyymejä.

Nokiset tan-merkit saattavat olla haastavaa havaita pieneltä pennulta, sillä raidoitus usein kirkastuu koiran kasvaessa

Korjaavia toimenpiteitä

Erityisesti kapeisiin kuono-osiin ja heikkoihin alaleukoihin tulee kiinnittää jalostuksessa huomiota.

Jalostuksessa tulee pyrkiä säilyttämään rodulle tyyppillinen sopusuhtainen, tasapainoisesti kulmautunut rakenne ja tilava rintakehä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä liioiteltujen piirteiden välttämiseen sekä rotumääritelmässä mainittujen värisävyjen selkeyteen.

Tuomarikoulutuksessa tulee nostaa esiin rotumääritelmän liioitelluille piirteille altistavat termit.

Kasvattajien tulisi lisätä tietämystään rodusta ja sen ominaisuuksista ja tarkastella kriittisesti jalostukseen aikomiensa koirien luonnetta, terveyttä ja ulkomuotoa.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi

Staffien edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi on ollut 1.1.2019–31.12.2024.

Hyväksytty rotujärjestön vuosikokouksessa 22.04.2018.

SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 16.06.2018.

SKL:n jalostustieteellinen toimikunta myöntänyt vuoden jatkoajan 17.1.2023.

Voimassa 2019–2024.

Rodun ensimmäisen tavoiteohjelman voimassaolokausi

Ensimmäinen staffeille laadittu jalostuksen tavoiteohjelma hyväksyttiin yhdistyksen vuosikokouksessa 30.9.1990.

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Uros	Synl. vuosi	Pentueet				Lonkat				Kynnärivelet				Silmät			
		Pentueet	Yht.	Vuoden alkana	2. polvessa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
CAPO DI TUTTI CAPI DOLCENERA	2018	13	66	11	11	9	7	14%	78%	7	2	11%	29%	9	4	14%	44%
UFC NGANNOU STAFFSTEP	2019	9	53	21	0	1	0	2%	*	0	0	0%	*	1	1	2%	*
ROYAL KINGMASTER'S QUICK TRANSYLVANIA	2016	13	51	0	81	14	10	27%	71%	10	4	20%	40%	10	6	20%	60%
WYOWNA MELBOURNE STORM	2015	9	50	0	42	18	9	36%	50%	18	2	36%	11%	14	2	28%	14%
ULGER STAWKA WIEKSZA NIZ ZYCIE	2017	7	47	0	9	21	15	45%	71%	21	4	45%	19%	9	3	19%	33%
VANGERBULL IRON MAN	2014	7	38	0	61	36	17	95%	47%	36	7	95%	19%	34	5	89%	15%
GARFIELD BEE-MASTER	2018	7	37	0	10	19	10	51%	53%	19	0	51%	0%	16	4	43%	25%
AURICSTAFF ENTES WINNER	2015	7	37	0	20	20	16	54%	80%	19	2	51%	11%	11	1	30%	9%
FIRECRACKER MIRACLE BULLS	2014	6	36	0	50	19	8	53%	42%	19	2	53%	11%	15	1	42%	7%
USAIN BOLT BEE-MASTER	2014	6	33	0	17	17	12	52%	71%	16	8	48%	50%	11	1	33%	9%
VANGER BULL MR FINLAND	2018	8	33	11	18	16	12	48%	75%	16	1	48%	6%	13	2	39%	15%
RÖLLIVUOREN TAIKASANA	2016	6	32	5	6	8	4	25%	50%	8	2	25%	25%	4	2	12%	50%
TYRARA'S SNOWFLAKE'S HERE I COME	2014	7	31	0	59	23	13	74%	57%	23	1	74%	4%	20	4	65%	20%
MAGNO'S STAFFY IRON MAN	2015	6	31	0	52	11	5	35%	45%	11	3	35%	27%	9	5	29%	56%
FAITER EMPIRE OF HIGHLINE	2018	5	31	0	15	17	10	55%	59%	17	1	55%	6%	14	7	45%	50%
CAPODITUTTICAPI	2013	5	30	16	3	1	1	3%	*	0	0	0%	*	1	1	3%	*
CORDIAL RASCAL FINDING BIGFOOT	2016	5	30	8	11	9	9	30%	100%	9	0	30%	0%	7	1	23%	14%
HIGHLINE'S GREATEST SHOW ON EARTH	2019	7	30	0	5	11	9	37%	82%	11	4	37%	36%	6	0	20%	0%
VIC WONDER'S MOJITO	2017	6	30	6	18	10	4	33%	40%	10	2	33%	20%	11	0	37%	0%
STRIKER JARY'S FARM	2017	7	29	0	27	14	9	48%	64%	14	3	48%	21%	10	2	34%	20%

TAULUKKO 18: Käytetyimpien narttujen v 2013 - 2022 jälkeläistilasto (Lähde: KoiraNet / Kenneliitto 3.9.2023)

#	Narttu	Synt. vuosi	Pentueet	Pentueet			Lonkat				Kynnärnivelet				Silmät			
				Yht.	Vuoden aikana	2. pol- vessa	Tutkitu	Sairas	% Tutkitu	Sairas %	Tutkitu	Sairas	% Tutkitu	Sairas %	Tutkitu	Sairas	% Tutkitu	Sairas %
1	TALLITONTUN KATRI-HELENA	2013	3	27	0	46	18	9	67%	50%	18	4	67%	22%	18	13	67%	72%
2	FUN-MUR BULLA BILLA BATGIRL	2018	4	26	6	5	9	6	35%	67%	9	3	35%	33%	3	1	12%	33%
3	JARAMILLOS TEMPERANCE	2016	3	26	11	0	2	1	8%	*	2	0	8%	*	1	0	4%	*
4	FUN-MUR QUIKKELÄ LUMIPALLO	2014	4	25	0	26	4	1	16%	25%	4	2	16%	50%	2	0	8%	*
5	DONATA	2014	4	25	0	11	18	5	72%	28%	18	1	72%	6%	16	7	64%	44%
6	COMFY EUTHENIA	2015	3	24	0	17	5	4	21%	80%	4	2	17%	50%	4	1	17%	25%
7	BOHYNE FOR HIGHLINE R.A.C.-POPELKA	2016	3	21	0	10	10	9	48%	90%	10	1	48%	10%	6	1	29%	17%
8	HARDNOSE VELVET	2014	4	21	0	51	10	7	48%	70%	8	3	38%	38%	8	4	38%	50%
9	ADELHEIDSTAFF DE MI SOLEADO	2016	4	21	0	7	4	4	19%	100%	4	1	19%	25%	3	0	14%	0%
10	SELENE	2014	4	20	0	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*
11	MIDOEL NAMORITA	2017	3	19	5	0	1	0	5%	*	0	0	0%	*	1	0	5%	*
12	MIJALOPIN ORDER OF THE PHOENIX	2016	3	19	5	3	12	10	63%	83%	12	4	63%	33%	12	4	63%	33%
13	FALARIS UNIQUE GAME SHOW	2013	5	18	0	38	5	3	28%	60%	2	0	11%	0%	5	2	28%	40%
14	CELESTYNKA SLODKA MORDA	2019	3	18	8	0	0	0	0%	*	0	0	0%	*	0	0	0%	*
15	DORIS	2013	4	17	0	20	1	1	6%	*	1	0	6%	*	1	0	6%	*
16	DARDANIANS PANDAISIA	2013	3	17	0	17	11	6	65%	55%	11	3	65%	27%	9	0	53%	0%
17	MUSTAN KONNUN HATTI	2014	3	17	0	5	5	4	29%	80%	5	0	29%	0%	3	1	18%	33%
18	RUBINA SAMA SLODYCZ	2018	3	17	0	0	1	0	6%	*	1	0	6%	*	1	0	6%	*
19	BEMU'S BATES NORMA LOUISE	2017	3	17	0	8	8	7	47%	88%	8	1	47%	12%	7	1	41%	14%
20	TALLITONTUN KIRITE KANAWA	2016	2	17	0	6	9	2	53%	22%	9	1	53%	11%	9	4	53%	44%

Tilastojen valossa voidaan todeta, että parantamisen varaa löytyy. Käytetyimpien koirien jälkeläisten tutkimusprosentit jäävät paria poikkeusta lukuun ottamatta kohtuullisen matalaksi. Jälkeläisten omistajia pitäisi kannustaa suuremmissa määrin terveystutkimuksiin, jolloin jälkeläisten terveystutkimuksista saataisiin enemmän tietoa. Osalla käytetyimpien koirien terveystutkituista pennuista huomattava osuus on sairaita, lonkissa ja kynnärissä jopa 100 % tutkituista. Huomioitavaa on kuitenkin terveystutkittujen pieni osuus. Toisaalta on huomioitava, että osassa koirista korostuu jalostuskäyttö ristiin eri sukupolvissa. Sama uros on astunut samoja tai useita samansukuisia narttuja ja narttuja on astutettu samalla tai saman sukuisilla uroksilla. Näiden jälkeläisiä ei usein ole käytetty terveystutkimuksissa, näyttelyissä tai kokeissa.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Staffeille on laadittu edellinen jalostuksen tavoiteohjelma vuonna 2018. Ohjelmassa terveydelle asetetut tavoitteet, toimenpiteet ja niiden toteutuminen on esitetty taulukossa 19. Sekä lonkka- että kynnärkuvattujen koirien tutkimusmäärä on saatu nousemaan, ja lonkkien ja kynnärnivelten terveys on pysynyt hyvällä tasolla. Yksittäisten koirien terveydestä ja koko rodun tilanteesta on myös saatu hyvin tietoa.

Silmäsairauksien osalta tilanne on pysynyt suhteellisen vakaana. Ylimääräisten ripsien osalta silmäsairaustilanne vaatii seuranta.

TAULUKKO 19. Staffordshirenbullterrierin edellisen jalostuksen tavoiteohjelman tavoitteet, toimenpiteet ja tulokset.

Tavoite	Toimenpide	Tulos
<p>Perinnöllisen monimuotoisuuden ylläpitäminen:</p> <p>Isät:emät-suhde kasvaa 0,6>0,7</p> <p>Jokaisen yksittäisen koiran tuottamien 1. polven jälkeläisten lukumäärä pysyy alle 61:ssä, mikä on 5% yhden sukupolven (4 vuoden) rekisteröinneistä.</p>	<p>Tiedottaminen perinnöllisen monimuotoisuuden merkityksestä sekä keinoista sen ylläpitoon.</p> <p>Jalostustarkastuksen järjestäminen vuosittain.</p>	<p>Vuosina 2018-2022 rekisteröityjen pentujen isät:emät-suhde on 0,67, joten tavoitteeseen ei täysin päästy, vaikka suunta on oikea. Yhtä urosta lukuunottamatta jälkeläismäärä jäi alle 61, joten pääosin tämä tavoite saavutettiin.</p> <p>Toimenpiteiden osalta jalostustarkastukset ovat toteutuneet vuosittain ja näitä on pyritty järjestämään eri puolella Suomea.</p> <p>Tiedottaminen perinnöllisen monimuotoisuuden merkityksestä sekä keinoista sen ylläpitoon on jäänyt vähälle huomiolle.</p>
<p>Lonkkakuvattujen koirien osuus kasvaa 40% > 45%</p> <p>ja lonkkaniveldysplasian esiintyvyys (C tai huonompi) pienenee 56% > 50%</p>	<p>Tiedottaminen lonkkaniveldysplasian esiintyvyydestä ja jalostuksesta.</p> <p>Jalostuksen tavoiteohjelman lonkkia koskevat suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille</p>	<p>Tavoitteeseen on päästy. Vuosina 2016-2020 syntyneiden osalta 50% on tutkittu.</p> <p>Tavoite ei toteutunut: (C tai huonompi) tulos kasvoi 56% > 63,4%.</p> <p>Kuitenkin vaikka C-lonkkaisia on nyt enemmän, D-lonkkaisten osuus on vähentynyt ja E-lonkkaisten osuus pysynyt ennallaan. Samanaikaisesti A-lonkkaisten osuus on hieman noussut.</p> <p>Jalostuksen tavoiteohjelman lonkkia koskevia suosituksia jalostuskoirille ja yhdistelmille olisi voitu tuoda enemmän esille.</p>
<p>Saada lisää tietoa kyynärniveldysplasian esiintyvyydestä nostamalla kyynärkuvattujen koirien osuus 37% > 40%</p>	<p>Tiedottaminen kyynärniveldysplasian esiintyvyydestä ja jalostuksesta</p> <p>Jalostuksen tavoiteohjelman kyynärkuvausta koskeva suositus jalostuskoirille</p>	<p>Tavoitteeseen on päästy. Vuosina 2016-2020 syntyneistä 47% on tutkittu, vaikka tiedottaminen kyynärniveldysplasian esiintyvyydestä ja jalostuksesta yhdistyksessä on ollut vähäistä.</p>
<p>Luonnetestattujen tai MH-luonnekuvattujen koirien osuus kasvaa 7% > 10%</p>	<p>Tiedottaminen luonteen tärkeydestä jalostuksessa</p> <p>Testauttamiseen ja kuvauttamiseen kannustaminen ja luonnetestin järjestäminen vuosittain rotujärjestön toimesta</p> <p>Jalostuksen tavoiteohjelman luonnetestausta koskeva suositus jalostuskoirille</p>	<p>Tavoite vuosina 2016-2020 syntyville on ollut 10% luonnetestattuja tai MH-luonnekuvattuja. Tästä tavoitteesta on jääty reilusti tuloksen ollessa vajaa 6%. Tätä selittää koronavuosien vaikutus</p> <p>Rotujärjestö on mahdollisuuksien mukaan järjestänyt säännöllisesti luonnetestejä ja näihin on ollut osallistujia.</p> <p>Rotujärjestö olisi voinut tiedottaa luonteen tärkeydestä jalostuksessa enemmän ja tuoda esille jalostuksen tavoiteohjelman luonnetestausta koskevaa suositusta.</p>

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Staffien PEVISAssa ei ole asetettu rajoja jalostukseen käytettäville koirille. Näin lonkkia koskeva jalostuksen raja-arvo on D. Tällä perusteella jalostuksen ulkopuolelle olisi rajautunut 7 koiraa, mikä on tutkituista koirista prosentuaalisesti vain 1 %. Mikäli jalostuksen ulkopuolelle rajattaisiin C- ja D-lonkkaiset, jäisi jalostukseen käytettäväksi vain 36 % koirista.

Kyynärnivelet eivät ole aiemmin kuuluneet staffien PEVISAAan, ja jalostuskäytön raja-arvona on kyynärniveldysplasian aste on 2 tutkituilla koirilla. On huomioitava, että tutkimuspakkoa ei ole ollut. Astetta 2 huonompia tuloksia on 18 koiralla, mikä on prosentuaalisesti tutkituista koirista 2 %. Kyynärkuvattujen koirien kokonaismäärä on kuitenkin vielä alle 50 %, mikä voi vääristää kokonaistulosta. Toisaalta jalostukseen voidaan käyttää koiria, joilla on sairast kyynärnivelet, mutta niitä ei ole tutkittu. Tilanne voi näin sukupolvi sukupolvelta huonontua. Kasvattajille on esitetty kysely 12/2021 (51 vastaajaa) tulevasta PEVISAsta. Yli 80 % vastaajista toivoi kyynärnivelten lisäämistä PEVISAAan.

Silmien tutkimisesta ei staffien PEVISAssa ole jalostusta rajoittavia tuloksia. Vuosina 2016–2020 syntyneistä silmätutkituista koirista 74 % on terveitä. Kaihitapauksia rodussa on yksittäisiä.

Polvet eivät kuulu rodun PEVISAAan eikä siten rajoittavia tekijöitä ole esitetty. Tutkituilla koirilla jalostuksen raja-arvo patellaluksaation aste on 3. Virallisissa tutkimustuloksissa tätä huonompia tuloksia ei ole ollut. Tutkituista polvista 99 % on ollut terveitä.

Muita jalostuskäytön raja-arvoja on spondyloosin aste SP3.

Jalostussuositusten ja PEVISAn ajantasaisuuden arviointi

Lonkkia koskevat PEVISA-säännökset ovat ajan tasalla. Lonkkakuvausten määrä on noussut ja D-lonkkaisten määrä laskenut. Myöskään E-lonkkaisten koirien määrä ei ole kasvanut. Vakaviksi luokiteltuja silmäsairauksia on suhteellisen vähän, eikä vakavasti silmäsairaita yksilöitä ole käytetty jalostukseen. Kuvattujen kyynärniveldysplasian tilanne on hyvä, mutta koska kuvauspakkoa ei ole ollut, jää jalostukseen käytettäviä koiria tutkimatta. Matadorijalostusta ei normaalisti ilmene, joten se ei anna aiheutta määrittää urosten jälkeläismäärälle rajoitusta.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Staffit luokitellaan Suomessa seurakoiriksi. Jalostuksen tärkeimpänä tavoitteena on säilyttää staffin terveys ja luonne sellaisena, että se soveltuu tulevaisuudessakin monipuoliseksi seura- ja harrastuskoiraksi.

Jalostuspohja

Rotujärjestön tavoitteena on, että rodun jalostuspohja säilyy riittävän monipuolisena ja geenipooli riittävän suurena ilman, että se vaikuttaa negatiivisesti koirien rodunomaiseen luonteeseen, terveyteen ja ulkomuotoon. Jatkossa jalostukseen käytettävien koirien osuutta kannasta on lisättävä.

Käyttäytyminen ja luonne

Rotujärjestön tavoitteena on säilyttää staffin rodunomainen luonne. Staffin tulee olla lannistumattoman rohkea ja sitkeä, peloton ja ehdottoman luotettava. Staffin tulee pitää ihmisistä ja olla erinomainen perhekoira. Staffi on ennen kaikkea seurakoira ja tarvitsee arkielämäänsä hyvän hermorakenteen sekä tiettyä sitkeyttä ollakseen hyvä perhekoira.

Tavoitteena on lisätä luonnetesteihin ja -kuvauksiin ja tulevaan käyttäytymisen jalostustarkastukseen osallistuvien koirien määrää. Näin pystytään objektiivisesti ja luotettavasti arvioimaan rodun luonteen nykytilaa sekä kiinnittämään huomiota esille nouseviin ongelmakohtiin luonteen osalta. Erityisesti jalostukseen käytettävien koirien luonteesta olisi tärkeää saada tietoa. Tavoitteena on luoda rodun jalostustarkastuksen ihanneprofiili käyttäytymisen osalta ja saada se käyttöön vuoden 2024 aikana.

Käyttöominaisuudet

Rotujärjestön tavoitteena on säilyttää rodun luonneominaisuudet ja rakenne sellaisena, että se kykenee toimimaan hyvänä seura- ja harrastekoirana.

Terveys ja lisääntyminen

Rotujärjestön tavoitteena on pitää PEVISAan sisällytettyjä sairauksia koskeva rodun terveystilanne vähintään nykyisellään. Seuraavaan PEVISAan pyritään lisäämään kyynärnivelten tutkimus. Jatkossa huomiota tulee kiinnittää edellä mainittujen lisäksi etenkin rotujärjestön ja Kennelliiton terveyskyselyissä esiin nousseisiin atopiaan, allergioihin, hengitysteiden ongelmiin sekä muihin tuki- ja liikuntaelimestön ongelmiin.

Lisääntymisen suhteen pyritään säilyttämään hyvä lisääntymiskäyttäytyminen ja tiinehtyvyys. Jatkossa tulee kuitenkin kiinnittää huomiota lisääntyneisiin nartuille suoritettuihin keisarileikkauksiin ja niihin johtaneisiin syihin. Erityishuomiota kiinnitettävä toistuviin keisarileikkauksiin.

Ulkomuoto

Rakenteessa ei ole yleisesti tarkasteltuna havaittavissa vakavia puutteita. Koiran tulisi olla kauttaaltaan sopusuhtainen. Kapeisiin ja heikkoihin alaleukoihin ja niiden myötä virheasentoisiin alakulmahampaisiin tulee jatkossakin kiinnittää huomiota. Alaleuan tulee olla vahva, mutta purennan saksipurenta. Jalostuksessa tulee pyrkiä säilyttämään rodulle tyypillinen tilava rintakehä ja hyvin kaareutuneet kylkikaaret.

Rotujärjestön tavoitteena on säilyttää staffin rakenne ja ulkomuoto vähintään nykyisellä tasolla ja pyrkiä järjestämään jatkossakin ulkomuodon jalostustarkastuksia, jotta saadaan kerättyä lisää tietoa rodun ulkomuodosta ja rakenteesta.

Rotujärjestön tavoitteena on tulevan viiden vuoden aikana saada rotujärjestön erikoisnäyttelyiden vuotuiset käyntimäärät vakiintumaan vähintään 200 koiran tasolle.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suosituksien jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

Rotujärjestö suosittelee kasvattajia tavoittelemaan jalostusyhdistelmillään seuraavaa:

Lonkat: Suositellaan A-, B- tai C-lonkkaisten jalostuskäyttöä, kuitenkin siten, ettei koiran muita jalostusarvoon vaikuttavia ominaisuuksia unohdeta. Suositellaan, että yhdistelmän yhteenlasketun lonkkaindeksin keskiarvo on vähintään 100. Suositellaan, ettei D-lonkkaisia käytetä jalostukseen (Eläinten hyvinvointilaki ja sen asetukset).

Kyynärnivelet: Suositellaan tuloksen 0 kyynärnivelistään saaneiden koirien käyttöä jalostukseen. Mikäli käytetään tuloksen 1 tai 2 kyynärnivelistä saanutta yksilöä, tulisi vastapuolen olla kyynärnivelistään 0, kuitenkin koiran muita jalostusarvoon vaikuttavia ominaisuuksia unohtamatta.

Silmät: Suositellaan terveitä silmiä jalostukseen käytettäville koirille. Mikäli käytetään cilia aberranta/distichiasis/ylimääräiset ripset diagnoosin saanutta koira, tulisi vastapuolen olla terve. Vakavia tapauksia (ektooppinen cilia ja selkeitä oireita aiheuttavat distichiat) ei pidä käyttää jalostukseen. PHTVL/PHPV-koiria joilla on 1. asteen muutoksia, voidaan käyttää jalostukseen, mutta kumppanilla ei pidä olla samaa diagnoosia. Vakavampia muotoja (aste 2–6) ei pidä käyttää jalostukseen. Perinnöllistä kaihia tai PRA:aa sairastavaa koira ei saa käyttää jalostukseen.

Polvet ja ristisiteet: Suositellaan kaikkien jalostukseen käytettävien staffien polvien virallista tutkimista. Ristiside- tai patellaluksaatio-operoituja koiria ei saa käyttää jalostukseen (Kennelliiton Yleinen jalostusstrategia).

L2HGA ja HC: Sairaant koirat suljetaan pois jalostuksesta. Kantajan saa yhdistää vain geneettisesti terveen kanssa. Jalostukseen käytettävät tulee testata, mikäli ei ole luotettavaa tietoa koiran geneettisestä statuksesta. Myös jalostukseen käytettävät geneettisesti terheet koirat suositellaan testattavaksi muutaman sukupolven välein mahdollisten mutaatioiden varalta.

Iho-ongelmat, allergia ja atopia: Iho-ongelmaisia, allergisia tai atooppisia yksilöitä ei tulisi käyttää jalostukseen.

Ulkomuoto: Molemmilla vanhemmilla tulisi olla näyttelystä vähintään arvosana erittäin hyvä (EH), jonka ne ovat saaneet yli 18 kk iässä.

Luonne: Suositellaan jalostukseen käytettävien koirien luonteen kuvausta. Arkaa tai aggressiivista koira ei saa käyttää jalostukseen. Jos koira saa kaksi kertaa laatuarvostelun hylätty luonteen vuoksi, se ei täytä jalostustoimikunnan laatuvaatimuksia.

Ikä: Suositellaan, että jalostukseen käytetään koira ensimmäisen kerran vasta yli 2-vuotiaana.

Geenipooli: Jalostusyksilöitä valittaessa tulee ottaa huomioon rodun geneettisen vaihtelun säilyttäminen eli välttää samojen koirien esiintyminen liian monen yhdistelmän sukutaulussa. Tulevaisuudessa geenipoolia ei saa päästää kaventumaan, ja geenipoolin laajuuden säilyttämiseksi tarvitaan harkittuja tuonteja. Tuonneissa tulisi kiinnittää erityistä huomiota siihen, että tuodut koirat ovat eri sukuisia ja taustoiltaan mahdollisimman terveitä. On tärkeää säilyttää myös ns. suomalaiset sukulinjat, jotka ovat pitkällisen kasvatustyön tulosta, ja koko rodun kannalta osa tärkeää geenimateriaalia.

ULKOMAISTEN KOIRIEN KÄYTTÖ:

Ei vaadita PEVISA-tutkimuksia (narttu 1 pentue, uros 2 pentuetta).

Lonkkanivelet: Suositetaan terveystutkittuja yksilöitä.

Kyynärnivelet: Suositetaan terveystutkittuja yksilöitä.

Silmät: Silmätutkimustulosta ei vaadita.

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Tällä hetkellä ei ole tarvetta rajoittaa.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Staffien ulkonäön ja luonteen seuraamiseksi kannustetaan ihmisiä harrastamaan koiriensa kanssa – käymään näyttelyissä, kokeissa ja luonnetesteissä. Innostuksen herättämiseksi ja ylläpitämiseksi pyritään järjestämään koulutustilaisuuksia, kokeita, luonnetestejä sekä erikoisnäyttelyitä niin aloitteleville kuin kokeneemmillekin harrastajille. Rotujärjestö järjestää ulkomuodon jalostustarkastuksia ja tulevaisuudessa myös käyttäytymisen jalostustarkastuksia. Rotujärjestö seuraa myös edelleen rodun luonteen kehitystä. Vaikka näyttelylomakkeeseen merkittävä käyttäytymisarvio ”rodunomainen luonne” ei ole yksinään riittävä kuvaus staffin luonteesta, rotujärjestö seuraa, saavatko staffit muita mainintoja näyttelyarvosteluihinsa. Rotujärjestö seuraa myös luonnetestien tuloksia (Luonnetesti ja MH-kuvaus). Mikäli luonteen koetaan muuttuvan huolestuttavaan suuntaan, rotujärjestö ohjeistaa kasvattajia luonteen kehittämisessä.

Terveystilannetta seurataan mm. kasvattajille ja jäsenille suunnattujen kyselyiden avulla. PEVISAan kuuluvista sairauksista tehdään jatkuvaa seurantaa. PEVISAan kuulumattomista sairauksista informoidaan kasvattajia seikoista, joilla on tai tulisi olla merkitystä jalostusvalinnoissa. Jäsenistöä informoidaan koirien kuvauttamisen ja tutkimisen tärkeydestä, jotta saataisiin enemmän luotettavaa tietoa rodun lonkka- ja kyynärniveltien sekä silmien, selkien ja polvien tilanteesta.

Rotujärjestönä Staffiyhdistys on aktiivisesti mukana uusien ulkomuototuomareiden koulutuksessa.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja mahdollisuudet

Taulukko 20: Eri osa-alueiden kriittiset menestystekijät, uhat ja mahdollisuudet on esitetty oheisessa SWOT-kaaviossa

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
<p>Populaatio</p> <p>Suomessa koirien määrään nähden kohtuullisen laaja geenipooli</p> <p>Melko vanha rotu, pitkä historia</p> <p>Toistaiseksi Suomessa pienet sukusiitosprosentit</p> <p>Luonne ja käyttöominaisuudet</p> <p>Rodun hyvä luonne, joka vastaa hyvin nyky-yhteiskunnan asettamia vaatimuksia, soveltuu hyvin seurakoiraksi</p> <p>Koirien kanssa harrastetaan monipuolisesti ja tuloksellisesti eri harrastuslajeja</p> <p>Terveys</p> <p>Rodussa tutkitaan melko aktiivisesti myös koiria, joille ei ole suunniteltu jalostuskäyttöä ja monipuolisemmin kuin PEVISA vaatii</p> <p>Vaikea-asteisen lonkkaniveldysplasian esiintyvyyttä on onnistuneesti vähennetty</p> <p>Rakenne</p> <p>Terve, liioittelematon rakenne</p> <p>Muut</p> <p>Monipuolinen harrastuskoira, joka soveltuu perhekoiraksi, näyttöön ja monipuolisesti harrastuksiin</p> <p>Rotujärjestö toimii aktiivisesti jäsenistön ja rodun eduksi</p>	<p>Populaatio</p> <p>Hyviä yksilöitä jää edelleen jalostuskäytön ulkopuolelle</p> <p>Jalostukseen käytettävien koirien pieni lukumäärä</p> <p>Koiria tuodaan ulkomailta, mutta ei riittävästi eri sukulinjoista</p> <p>Luonne ja käyttöominaisuudet</p> <p>Myös luonteeltaan epätyypillisiä yksilöitä käytetään jalostukseen</p> <p>Kaikkien yksilöiden luonne ei vastaa rodun ihannetta</p> <p>Terveys</p> <p>Sairaiden ja tutkimattomien koirien käyttö kasvatuksessa</p> <p>Terveystietojen saatavuus, erityisesti ulkomailta ja jalostustietokannan ulkopuolelta</p> <p>Rakenne</p> <p>Ominaisuuksiltaan epätasainen koirakanta</p> <p>Muut</p> <p>Rotu on edelleen usein väärinymmärretty historian ja median takia</p> <p>Kaikkia rodun kasvattajia ja harrastajia on haastavaa saada puhaltamaan yhteen hiileen ja ajamaan rodun etua</p>
MAHDOLLISUUDET	UHAT
<p>Populaatio</p> <p>Nykytekniikan mahdollistama yhteyksien helppo luominen helpottaa koirien tuontia muillekin kuin kasvattajille</p> <p>Tuonnit mahdollisia useista Euroopan maista</p> <p>Keinosiemennys helpottaa ulkomaisten urosten käyttöä</p> <p>Luonne ja käyttöominaisuudet</p> <p>Rodun erityislaatuinen luonne, joka on avoin ja ihmisystävällinen, sopii hyvin moneen tarkoitukseen</p> <p>Luonteen säilyminen oikeanlaisena on todennäköistä, jos siihen kiinnitetään jatkossakin huomiota</p> <p>Terveys</p> <p>Parantaa rodun kokonaisterveyttä valistuksella ja jalostussuosituksilla ja PEVISA-ohjelmalla</p> <p>Terveiden varttuneiden urosten suosiminen jalostuksessa</p> <p>Kasvattajien ja harrastajien valistaminen rodun terveydentilasta</p> <p>Rakenne</p> <p>Sopusuhtainen ja terve rakenne on kaunis rakenne</p> <p>Muut</p> <p>Ihmisystävällisyys voisi olla hyödynnettävissä ohjatuissa kasvatus- ja kuntoutuspuolen tehtävissä</p> <p>Näkyvyys näyttelyissä, sekä yleisyys harrastuskoirana saattaa innostaa uusia ihmisiä rodun pariin</p> <p>Rodulle soveltuvia koteja on tarjolla</p>	<p>Populaatio</p> <p>Geenipoolin kaventuminen</p> <p>Rodun kotimaassa valtaosa koirista nykyään sinisiä</p> <p>Rodun kotimaan Brexit on entisestään vaikeuttanut tuonteja</p> <p>Luonne ja käyttöominaisuudet</p> <p>Näyttelymenestyksen tavoittelu luonteen ja terveyden kustannuksella</p> <p>Luonneominaisuuksiltaan epätyypillisten yksilöiden jalostuskäyttö; yleinen arkuus, ääniarkuus ja pelot lisääntyvät</p> <p>Terveys</p> <p>Jalostussuosituksia ei noudateta</p> <p>Perinnöllisten sairauksien lisääntyminen geenipoolin pienentyessä</p> <p>Ulkomaalaiset terveystutkimukset eivät aina ole luotettavia, joten luotettavaa tietoa tuontikoirien terveydentilasta ei ole</p> <p>Rakenne</p> <p>Liioitellut piirteet ulkomuodossa</p> <p>Muut</p> <p>Ei rekisteröityjen pentutehtailu ja hetken mielijohteesta tapahtuva koirien lisääminen koska kauppa käy. Kasvatustyö ilman jalostustavoitetta.</p> <p>Vahingon sattuessa mainehaitta suuri rodun historiasta johtuen. Yhden yksilön toiminta leimaa helposti koko rodun.</p> <p>Osaamattomat ostajat, rotu voi olla liian haasteellinen ja aktiivisuus tulee yllätyksenä</p>

Varautuminen ongelmiin

Edellä olevassa taulukossa on esitetty yhteenvedo rotuun kohdistuvista riskeistä sekä siitä, miten niihin varaudutaan, miten niiden toteutuminen voidaan välttää ja mitä ne toteutuessaan merkitsisivät staffeille rotuna.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Vuosi	2025	2026	2027	2028	2029
Tehtävä tai projekti	<ul style="list-style-type: none"> • Käyttäytymisen jalostustarkastuksen profiilin luominen • Luonnetestin 4-portaisen ihanneprofiilin valmistelu • Ulkomuodon jalostustarkastus • Luonnetestit • Erikoisnäyttely • Jalostusaiheisia luentoja ja koulutusta • Jatkuva terveystarkastus omistajille, epilepsiasta oma kysely • Jatkuva luonne- ja käyttäytymiskysely omistajille • Jalostus- ja pentuekysely kasvattajille • Vuosittain ikäkysely omistajille • Omistajien aktivointi • Harrastuspäiviä ja -leirejä • Pentuvälityksen ylläpito • L2HGA ja HC -listan ylläpito • Näytteenotot geenitestejä varten • Vuosikirja • Staffi -lehti 	<ul style="list-style-type: none"> • Luonnetestin 4-portaisen ihanneprofiilin valmistelu • Ulkomuodon jalostustarkastus • Käyttäytymisen jalostustarkastus • Luonnetestit • Erikoisnäyttely • Jalostusaiheisia luentoja ja koulutusta • Jatkuva terveystarkastus omistajille, epilepsiasta oma kysely • Jatkuva luonne- ja käyttäytymiskysely omistajille • Jalostus- ja pentuekysely kasvattajille • Vuosittain ikäkysely omistajille • Omistajien aktivointi • Harrastuspäiviä ja -leirejä • Pentuvälityksen ylläpito • L2HGA ja HC -listan ylläpito • Näytteenotot geenitestejä varten • Vuosikirja • Staffi -lehti 	<ul style="list-style-type: none"> • Luonnetestin 4-portaisen ihanneprofiilin valmistelu • Ulkomuodon jalostustarkastus • Käyttäytymisen jalostustarkastus • Luonnetestit • Erikoisnäyttely • Jalostusaiheisia luentoja ja koulutusta • Jatkuva terveystarkastus omistajille, epilepsiasta oma kysely • Jatkuva luonne- ja käyttäytymiskysely omistajille • Jalostus- ja pentuekysely kasvattajille • Vuosittain ikäkysely omistajille • Omistajien aktivointi • Harrastuspäiviä ja -leirejä • Pentuvälityksen ylläpito • L2HGA ja HC -listan ylläpito • Näytteenotot geenitestejä varten • Vuosikirja • Staffi -lehti 	<ul style="list-style-type: none"> • Luonnetestin 4-portaisen ihanneprofiilin valmistelu • Ulkomuodon jalostustarkastus • Käyttäytymisen jalostustarkastus • Luonnetestit • Erikoisnäyttely • Jalostusaiheisia luentoja ja koulutusta • Jatkuva terveystarkastus omistajille, epilepsiasta oma kysely • Jatkuva luonne- ja käyttäytymiskysely omistajille • Jalostus- ja pentuekysely kasvattajille • Vuosittain ikäkysely omistajille • Omistajien aktivointi • Harrastuspäiviä ja -leirejä • Pentuvälityksen ylläpito • L2HGA ja HC -listan ylläpito • Näytteenotot geenitestejä varten • Vuosikirja • Staffi -lehti 	<ul style="list-style-type: none"> • Luonnetestin 4-portaisen ihanneprofiilin valmistelu • Ulkomuodon jalostustarkastus • Käyttäytymisen jalostustarkastus • Luonnetestit • Erikoisnäyttely • Jalostusaiheisia luentoja ja koulutusta • Jatkuva terveystarkastus omistajille, epilepsiasta oma kysely • Jatkuva luonne- ja käyttäytymiskysely omistajille • Jalostus- ja pentuekysely kasvattajille • Vuosittain ikäkysely omistajille • Omistajien aktivointi • Harrastuspäiviä ja -leirejä • Pentuvälityksen ylläpito • L2HGA ja HC -listan ylläpito • Näytteenotot geenitestejä varten • Vuosikirja • Staffi -lehti • Päivitetty JTO 2030-2034 voimaan • PEVISA 2030-2034 voimaan

JTO:n ja PEVISAn vaikutuksen seuraaminen

Jalostuksen tavoiteohjelmassa asetettujen tavoitteiden toteutumista seurataan sitä varten laadituilla taulukoilla. Rotujärjestö päivittää kuvat kerran vuodessa ja seuraa tilanteen kehittymistä.

PEVISAn vaikutusta seurataan vuosittain, ja se esitetään myös vuosikokouksessa osana toimintakertomusta. Materiaali julkaistaan mm. Staffi-lehdessä sekä Vuosikirjassa.

7. LÄHTEET

Staffordshirebullterrieriyhdistys SBTY ry rotujärjestö <https://staffordshirebullterrieriyhdistys.fi/>

Staffiyhdistys [Staffordshirebullterrierin Jalostuksen tavoiteohjelma JTO 2019-2024](#)

Amstaffiyhdistys [Amerikanstaffordshirenterrierin Jalostuksen tavoiteohjelma JTO 2023-2027](#)

Kennelliitto ["Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja"](#) Katariina Mäki

Kennelliitto ["Sukusiitos"](#) MMT Katariina Mäki

Kennelliitto ["Tehollinen populaatiokoko"](#) MMT Katariina Mäki

The Kennel Club <https://www.thekennelclub.org.uk/>

Svenska Kennelklubben Hunddata <https://hundar.skk.se/hunddata/>

Staffiyhdistyksen Luonne ja käyttäytymiskysely 11/2022-8/2023

Staffiyhdistyksen PEVISA-ohjelman kysely 12/2022

Kennelliitto ["Lonkanivelen kasvuhäiriö"](#) ELT Anu Lappalainen

Kennelliitto ["Mikä on BLUP-indeksi"](#)

Kennelliitto ["Kyynärnivelen kasvuhäiriö"](#) ELT Anu Lappalainen

Kennelliitto ["Koirien Perinnölliset silmätaudit ja niiden tutkiminen"](#)

Kennelliitto ["Koiran Atopia"](#)

Kennelliitto ["Polven ristsidevaurio"](#)

Staffiyhdistyksen Terveyskysely 11/2022-8/2023

Kennelliitto ["Polvilumpion sijailtaanmeno \(patellaluksaatio\)"](#)

Kennelliitto ["Koiran epilepsia"](#) Eläinlääkäri Nina Mahlanen

Kennelliitto ["Perinnölliset selkämuutokset"](#) ELT Anu Saikku-Bäckström

Kennelliitto ["Kuuroudesta taustaa koirilla"](#) Dos Kirsi Sainio

Kennelliitto ["Brakykefaalinen oireyhtymä \(BOAS\)"](#) MMT Katariina Mäki & ELT Anu Lappalainen

Kennelliitto KoiraNet jalostustietojärjestelmä [KoiraNet-jalostustietojärjestelmä \(kennelliitto.fi\)](#)

Staffiyhdistyksen Elinikäkysely 9-10/2022 ja 8-10/2023

Staffiyhdistyksen Pentuekysely kasvattajille 2018-2022

Kennelliitto RKO yhteenveto -2022

Kennelliitto [Rotumääritelmä](#)

Staffordshirenbullterrieriyhdistys SBTY ry

sbt.y.fi

2024